

สภาพ ปัญหา ความต้องการ และแนวทางพัฒนาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น
งานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐาน
อาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

การศึกษาค้นคว้าอิสระ
ของ
โสภารัตน์ รักษาแสง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
กันยายน 2556
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สภาพ ปัญหา ความต้องการ และแนวทางพัฒนาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น
งานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐาน
อาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

การศึกษาค้นคว้าอิสระ
ของ
โสภารัตน์ รักษาแสง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
กันยายน 2556
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ ได้พิจารณาการศึกษาค้นคว้าอิสระ
ของนางโสภารัตน์ รักษาแสง แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

.....

(รศ.ดร.ฉลาด จันทรมบัติ)

ประธานกรรมการ

(อาจารย์บัณฑิตศึกษาประจำคณะ)

.....

(รศ.ดร.วณิช นิรันทรานนท์)

กรรมการ

(อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ)

.....

(รศ.สมนึก ภัททิยธนี)

กรรมการ

(อาจารย์บัณฑิตศึกษาภายนอกภาควิชา)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....

(รศ.ดร.ประวิต เอราวรรณ์)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

.....

(รศ.เทียนศักดิ์ เมฆพรรณโอภาส)

ผู้รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 30 เดือน กย พ.ศ. 2556

ประกาศคุณูปการ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่ง จาก รองศาสตราจารย์ ดร.วณิช นิรันทรานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลาด จันทรสมบัติ ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ และ รองศาสตราจารย์ สมนึก ภัททิยธนี ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ตลอดจนคณาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษาทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาเพื่อให้รายงานการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบคุณ อาจารย์สุรพล สุขประเสริฐ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี อาจารย์เจริญศรี พงษ์สิงห์ ข้าราชการบำนาญ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี และ อาจารย์เขาวนิ นาโควงศ์ ครู โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดอุดรธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญที่ช่วยตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 และ คณะครู ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านงอยเลิงทอง คณะครู และนักเรียนทุกคน ที่ได้ให้ความกรุณาในการศึกษาค้นคว้าอิสระร่วม ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนตลอดการการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ขอขอบคุณ จำสับเอกวิระศักดิ์ รักษาแสง สามี ที่คอยให้กำลังใจแก่ผู้ศึกษาตลอดระยะเวลาที่ทำการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ไม่ได้กล่าวนามหมด ณ ที่นี้ได้ ที่มีส่วนทำให้การศึกษา ค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ลุล่วงด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้ศึกษา ขอมอบบูชาพระคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่คอยให้กำลังใจแก่ผู้ศึกษาตลอดระยะเวลาที่ทำการศึกษา

โสภารัตน์ รักษาแสง

ชื่อเรื่อง	สภาพ ปัญหา ความต้องการ และแนวทางพัฒนาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น งานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1
ผู้ศึกษาค้นคว้า	นางโสภารัตน์ รักษาแสง
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ วณิช นรินทรานนท์
ปริญญา	กศ.ม. สาขาวิชา การบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่พิมพ์ 2556

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการ และแนวทางพัฒนาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ใน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้ จำแนกตามสภาพของครูผู้สอนได้แก่ วุฒิการศึกษา และขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำนวน 343 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Varaince) และใช้การเปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple Comparison) โดยการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการเชฟเฟ (Scheffe's)

ผลการศึกษาพบว่า

1. สภาพ ปัญหา และความต้องการ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
2. การเปรียบเทียบสภาพ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตาม วุฒิการศึกษา และขนาดโรงเรียน พบว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนครูที่สอนในขนาดโรงเรียนต่างกัน มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. การเปรียบเทียบ ปัญหา การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตาม วุฒิการศึกษา และขนาดโรงเรียน พบว่า

ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ส่วนครูที่สอนในขนาดโรงเรียนต่างกัน มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การเปรียบเทียบความต้องการ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตรมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตาม วุฒิการศึกษา และขนาดโรงเรียน พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ส่วนครูที่สอนในขนาดโรงเรียนต่างกัน มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุป การศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการ และแนวทางพัฒนาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบสภาพ ปัญหา และความต้องการโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนแนวทางการพัฒนาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่โรงเรียนควรมีการกำหนดนโยบายและการดำเนินการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นทำโครงการแผนปฏิบัติการ จัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และควรจัดให้นักเรียนได้ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้จริง เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง และเกิดประสบการณ์โดยตรง แนวทางการพัฒนาด้านการวัดประเมินผล การเรียนรู้ที่โรงเรียนควรมีการส่งเสริมด้านการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินตามสภาพจริง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1	บทนำ 1
	ภูมิหลัง 1
	กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า 4
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า 4
	สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า 5
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า 5
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า 5
	นิยามศัพท์เฉพาะ 6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 8
	การบริหารการศึกษา 8
	หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 16
	หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 17
	หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 18
	ภูมิปัญญาท้องถิ่น 19
	การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน 21
	บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 42
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 43
	งานวิจัยในประเทศ 43
	งานวิจัยต่างประเทศ 49
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า 53
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 53
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า 54
	การเก็บรวบรวมข้อมูล 55
	การจัดกระทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล 56
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 56

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	57
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	57
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	57
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	58
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	77
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	77
สรุปผล	77
อภิปรายผล	79
ข้อเสนอแนะ	82
บรรณานุกรม	83
ภาคผนวก	90
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	91
ภาคผนวก ข ผลการวิเคราะห์ทางสถิติ	97
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์	99
ประวัติย่อของผู้ศึกษาค้นคว้า	103

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดโรงเรียน	54
2 ข้อมูลทั่วไปของบุคลากรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี	58
3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวม และรายด้าน	59
4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ใน การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและ เทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานี เขต 1 โดยรวม และรายด้าน	59
5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมและรายด้าน	60
6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับสภาพการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำแนกเป็นรายข้อ	61
7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัญหา การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำแนกเป็นรายข้อ	62
8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความต้องการ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น งานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและ เทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานี เขต 1 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำแนกเป็นรายข้อ	64
9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับสภาพ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้จำแนกเป็นรายข้อ	65

10	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัญหา การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้จำแนกเป็นรายข้อ	66
11	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความต้องการ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น งานเกษตรมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานี เขต 1 ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้จำแนกเป็นรายข้อ	67
12	ผลการเปรียบเทียบสภาพ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียน การสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา	68
13	ผลการเปรียบเทียบปัญหา การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียน การสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา	68
14	ผลการเปรียบเทียบความต้องการ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการ จัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตาม วุฒิการศึกษา	69
15	ผลการเปรียบเทียบสภาพ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียน การสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน	70
16	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ สภาพ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น งานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพ และเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	70
17	ผลการเปรียบเทียบปัญหา การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียน การสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน	71

18	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ปัญหา การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น งานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ และเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	72
19	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ปัญหา การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น งานเกษตรมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ และเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ด้านการประเมินผลการเรียนรู้	72
20	ผลการเปรียบเทียบความต้องการ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการ จัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตาม ขนาดโรงเรียน	73
21	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ความต้องการ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น งานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและ เทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	74
22	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ความต้องการ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น งานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและ เทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ด้านการประเมินผลการเรียนรู้	74
23	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการ จัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ด้าน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ $n = 295$	75
24	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการ จัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ด้าน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ $n = 295$	76
25	ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถามเพื่อการศึกษา เรื่อง สภาพ ปัญหา ความต้องการ และแนวทางพัฒนาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการ จัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1	98

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การก้าวสู่ระบบสังคมเศรษฐกิจ ฐานความรู้เป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของ กระบวนทัศน์และยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดนโยบายด้านการศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้หรือที่เรียกว่าทุนทางปัญญาของมนุษย์ ทั้งนี้เนื่องจากระบบสังคมเศรษฐกิจแบบใหม่นี้ ให้ความสำคัญกับการสร้างสรรค์ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทำให้ต้องใช้การวิจัยและพัฒนาเพื่อ เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับฐานความรู้ของประเทศรวมทั้งองค์กรต่าง ๆ ก็จำเป็นต้องปรับตัวไปสู่ องค์กรแห่งการเรียนรู้เพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ในระบบที่เป็นอยู่นี้บุคลากรและแรงงานต้องมีความรู้ และทักษะหลายด้าน ต้องเป็นผู้ใฝ่รู้ รู้จักเพิ่มเติมความรู้ และทักษะใหม่ ๆ ให้แก่ตนเอง สามารถปรับตัว และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของกระแสต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 15 – 16) การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญของการสร้างคนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาสังคมพัฒนา เศรษฐกิจและพัฒนาประเทศชาติ ความสำคัญของการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นและมีคุณค่าที่ทุกฝ่ายต่าง ตระหนักและให้ความสำคัญ และการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งสร้างกระแสสังคมให้การเรียนรู้ เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน มีนิสัยใฝ่รู้รักการอ่านตั้งแต่วัยเด็ก และส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของคน ต่างวัย ควบคู่กับการส่งเสริมให้องค์กร กลุ่มบุคคล ชุมชน ประชาชน และสื่อทุกประเภทเป็นแหล่ง เรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ สื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย รวมถึงส่งเสริมการศึกษาทางเลือกที่สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้เรียน และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและสนับสนุนปัจจัยที่ก่อให้เกิด การเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2554 : 11)

โรงเรียนเป็นหน่วยงานที่มีความจำเป็นและสำคัญในการจัดการศึกษา เพราะเป็นการศึกษา สำหรับประชาชนทุกคนโดยถ้วนหน้า (ธีระ รุญเจริญ. 2546 : 29) การจัดการศึกษาจำเป็นต้องจัดให้ เป็นไปและสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และนโยบายการศึกษาของ รัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภา ซึ่งต่างก็มีอุดมการณ์และหลักการการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมไทย ให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันทางการศึกษา การพัฒนาคนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เป็นการสร้างคุณภาพชีวิตและสังคมแบบบูรณาการอย่างสมดุล ระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดี ของสังคมตั้งแต่วัยการศึกษาขั้นพื้นฐานและพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ โดยให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน และสามารถ ตรวจสอบได้อย่างมั่นใจ การศึกษาเป็นกระบวนการของการพัฒนาชีวิตและสังคม เป็นปัจจัยสำคัญใน การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2548 : 1) ปัจจุบันโรงเรียนกับ ชุมชนมีความสำคัญและสัมพันธ์กันมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษาซึ่งไม่ใช่เรื่องของครูและ โรงเรียนเท่านั้น ทุกอย่างเป็นไปเพื่อการเรียนรู้ของทุกคน ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว ชุมชน วัด สถาน

ประกอบการ โรงเรียน เรียกว่าการศึกษาเป็นวิถีชีวิต เป็นทั้งวิธีการและเป้าหมายของกิจกรรมทุกชนิดของมนุษย์ ดังนั้น จึงต้องตระหนักถึงหลักการจัดการศึกษาตามแนวรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และนโยบายการศึกษาของรัฐบาลที่กำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาไทย ทั้งในด้านสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอย่างเสมอภาคกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปีอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและการจัดการศึกษาดังกล่าว จะต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการศึกษาตลอดชีวิตมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตามแนวคิดหลักในการจัดการศึกษาเพื่อทุกคนทุกฝ่าย และทุกคนทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โรงเรียนจะพัฒนาได้ดีเกิดผลต่อการพัฒนานักเรียนได้อย่างแท้จริงถ้าทุกคนทุกฝ่ายในชุมชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนช่วยสนับสนุนทรัพยากรทั้งบุคคลและงบประมาณ เพราะโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อสนองความต้องการของชุมชน ดังนั้นโรงเรียนกับชุมชนย่อมมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด จนเป็นที่ยอมรับกันว่าโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน วัด โรงเรียนเป็นอย่างดี ประชาชนในชุมชนจำเป็นจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพราะการศึกษาจะมีคุณภาพจะต้องจัดให้เหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น อีกทั้งการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจึงเป็นวิธีหนึ่งที่จะทราบถึงความต้องการของท้องถิ่น การปฏิรูปการศึกษานอกจากจะเน้นการปฏิรูประบบและกระบวนการจัดการศึกษาแล้ว ยังเน้นในส่วนที่เป็นแนวทาง หลักการโครงสร้าง และระบบบริหารให้เป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุนการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ คือ คุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 3 - 4) การมีส่วนร่วมเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาในโรงเรียน ต้องให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดรูปแบบ และวิธีการให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน โดยรัฐต้องลดบทบาทการควบคุมมาเป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุน กระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปให้ประชาชนโดยตรงในทุก ๆ ด้าน และการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในคณะกรรมการชุดต่าง ๆ จะเป็นผลดีในแง่การจัดการศึกษาเพื่อชุมชนอย่างแท้จริง เนื่องจากได้มีโอกาสเสนอปัญหาและความต้องการของชุมชน ให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาผู้เรียนตรงตามความต้องการของชุมชน มีส่วนร่วมจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่น โดยร่วมเป็นวิทยากรท้องถิ่น และมีส่วนร่วมระดมทรัพยากรบุคคล และทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน

การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) เป็นวิธีการบริหารงานที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) ได้มีส่วนร่วมตามความเหมาะสมนับตั้งแต่การร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมสนับสนุน ร่วมติดตามประเมินผล ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมรับผิดชอบผลงานที่ออกมา ร่วมภาคภูมิใจในผลงาน รางวัลที่เกิดจากการร่วมกันปฏิบัติงาน หรือรับข้อตำหนิต่อที่เกิดขึ้นนั้นคือ ร่วมทั้งรับผิดชอบและชอบ (สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์. 2554 : 254) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา มีความสำคัญยิ่งที่จะทำให้การปฏิรูปการศึกษาบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนในปัจจุบันยังไม่สามารถทำให้สำเร็จเป็นรูปธรรมได้ การที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้สามารถพัฒนาเยาวชนของชุมชนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจสติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถประกอบอาชีพพึ่งตนเอง ใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในชุมชนและสังคมได้อย่างมีความสุข การที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การร่วมจัดกระบวนการเรียนรู้ การบริหารและการจัดการศึกษาในฐานะเป็นกรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีบทบาทรองรับการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป การระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนและทรัพยากรอื่นๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 5 - 6) มีประสิทธิผล คือ โรงเรียนที่ปฏิบัติหน้าที่ประสบผลสำเร็จ มีประสิทธิภาพสูงทั้งด้านกระบวนการและปัจจัย เกิดผลผลิตที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด นำมาซึ่งความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (มานพ สกลศิลป์ศิริ. 2548 : 3)

แนวโน้มที่สร้างความเชื่อมั่นของการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นเข็มทิศชี้หน้าในการพัฒนาสังคมไทยไปสู่การเรียนรู้ที่แท้จริงและสร้างกลไกเหนียวแน่นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงเป็นสิ่งที่สังคมปัจจุบันต้องการ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติขึ้นเพื่อสะท้อนปัญหาทางการศึกษาและเน้นการปฏิรูปการศึกษา ยังผลให้เกิดผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพ อีกทั้งให้ความสำคัญแก่ภูมิปัญญาท้องถิ่นมากขึ้น โดยมีการส่งเสริมการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าสู่การศึกษาในทุกระดับ การจัดการเรียนการสอนมุ่งให้ความรู้ทางด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและความรู้อันเป็นสากลควบคู่กันไปและเปิดโอกาสให้จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นโดยเน้นตามสภาพและปัญหาของท้องถิ่นของตน (เย็นใจ เลหาวิช และ พูลทรัพย์ นาคานาคา. 2550 : 140) ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 หมวด 1 ระบุว่า ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ในมาตรา 29 ได้กำหนดไว้ชัดเจนถึงบทบาทของสถานศึกษา องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอันที่จะให้ความร่วมมือกับชุมชนของตนเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนมากที่สุด ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคลครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษา อบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชน ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การพัฒนาระหว่างชุมชน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 6)

เนื่องจากสถานศึกษาเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติการที่จะต้องนำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้จัดทำไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง เกิดความรัก ความผูกพัน และมีความภาคภูมิใจในท้องถิ่น สถานศึกษาจึงต้องนำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นมาจัดทำรายละเอียดของเนื้อหา องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับท้องถิ่น ให้เหมาะสมแก่บริบทของสถานศึกษาและสภาพของชุมชนนั้น ๆ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2549 : 34) การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการการเรียนการสอนนั้นครูผู้สอนต้องมีความรู้ภูมิ

ปัญหาท้องถิ่นในเรื่องที่จะสอนเป็นอย่างดี ปัจจุบันโรงเรียนส่วนมากยังไม่มีหรือนำภูมิปัญญาเหล่านั้นเข้ามาในกระบวนการเรียนการสอนและนำมาปฏิบัติได้จริง การมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านการจัดการศึกษายังไม่เพียงพอ เช่น การใช้แหล่งเรียนรู้ การใช้วิทยากรในท้องถิ่นมาช่วยในเรื่องการสอน นักเรียนรับกระแสวัฒนธรรมจากตะวันตกมากเกินไป และการขาดสำนึกคุณค่าความเป็นไทย ขาดการสนใจที่จะสืบสานวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น การศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ไม่ได้ฝึกให้สมาชิกของสังคมได้ปฏิบัติจริง กระบวนการทางสังคมขาดการอบรมสั่งสอนขัดเกลาให้คนไทยมีจิตสำนึกความรักชาติ

จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้ศึกษาค้นคว้าซึ่งเป็นครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 มีความสนใจที่จะศึกษา สภาพ ปัญหา ความต้องการ และแนวทางพัฒนาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการวัดประเมินผลการเรียนรู้และพัฒนาหลักสูตรสาระท้องถิ่นต่อไป

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าเรื่องนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ศึกษาค้นคว้าโดยกำหนดตัวแปรต้นเป็นวุฒิการศึกษา และขนาดโรงเรียน ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดกลาง และครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดใหญ่ และกำหนดตัวแปรตามได้แก่ สภาพ ปัญหา ความต้องการและแนวทางการพัฒนาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน จากแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ทิศนา ขัมมณี (ทิศนา ขัมมณี. 2542 : 2-25) ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1
2. เพื่อศึกษาความต้องการการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1
4. เพื่อเปรียบเทียบสภาพ ปัญหา และความต้องการ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ที่มีวุฒิการศึกษา และขนาดต่างกันมีสภาพการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนต่างกัน
2. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ที่มีวุฒิการศึกษา และขนาดต่างกันมีปัญหาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนต่างกัน
3. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ที่มีวุฒิการศึกษา และขนาดต่างกันมีความต้องการการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนต่างกัน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบถึงสภาพ ปัญหา ความต้องการ และแนวทางพัฒนาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1
2. เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารและครูผู้สอนในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับหลักสูตรแม่บทของสถานศึกษา

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำนวน 2,281 คน จากโรงเรียน 233 โรงเรียน
2. กลุ่มตัวอย่างได้แก่ครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำนวน 343 คน ประกอบด้วย
 3. ตัวแปรที่ศึกษา
 - ตัวแปรต้น ได้แก่
 1. วุฒิการศึกษา
 - 1.1 ปริญญาตรี
 - 1.2 สูงกว่าปริญญาตรี
 2. ขนาดโรงเรียน
 - 2.1 โรงเรียนขนาดเล็ก
 - 2.2 โรงเรียนขนาดกลาง
 - 2.3 โรงเรียนขนาดใหญ่

ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพ ปัญหา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ใน 2 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
2. ด้านการประเมินผลการเรียนรู้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน หมายถึง อุปสรรคใด ๆ ที่เป็นตัวขัดขวางไม่ให้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ด้านการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ปัญหาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร ใช้ในการจัดการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งที่ทำให้เกิดความไม่สะดวกในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ด้านการเกษตรในโรงเรียน

3. ความต้องการการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร ใช้ในการจัดการเรียนการสอน หมายถึง ความประสงค์ของครูผู้สอนที่จะนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ด้านการเกษตรในโรงเรียน

4. แนวทางการพัฒนาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน หมายถึง ข้อคิดเห็นของครูผู้สอนในการพัฒนาสนับสนุนส่งเสริมการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ด้านการเกษตร ให้มีความรู้ความเข้าใจหลักการ และเกิดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5. ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง องค์ความรู้ของชาวบ้านที่เกิดจากการสั่งสม สะสม สามารถคิดเองทำเองเป็นความรู้แบบองค์รวม สามารถถ่ายทอดได้ มีความเชื่อมโยงบูรณาการ นำไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นสุขหรือป้องกันและแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นได้ ซึ่งภูมิปัญญาเป็นสินทรัพย์ของประชาชนและชุมชนที่มีการสั่งสมทุนทางปัญญาความรู้ วัฒนธรรม ทักษะฝีมือของชุมชนที่เกิดจากประสบการณ์ทางตรงและทางอ้อม

6. การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี หมายถึง การนำองค์ความรู้ของชาวบ้านมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนใน 2 ด้าน ได้แก่

6.1 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจในวิธีการ หลักการ และกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งเทคนิคต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเรื่องที่สอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับสภาพความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

6.2 ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการกำหนดวิธีการ เครื่องมือ และเกณฑ์ในการวัดและประเมินผล รวมทั้งวิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

7. ครูผู้สอน หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทั้งวิชาบังคับ และวิชาเพิ่มเติม โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องสภาพ ปัญหา ความต้องการ และแนวทางพัฒนาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. การบริหารการศึกษา
2. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
3. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
4. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
5. ภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 7.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การบริหารการศึกษา

1. ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับหลักการบริหารการศึกษาดังหัวข้อต่อไปนี้

1.1 ความหมายของการบริหารการศึกษา

การบริหาร หมายถึง การทำงานของคณะบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปที่ร่วมกันปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน โดยอาศัยปัจจัยทั้งหลาย ได้แก่ คน เงิน และวัสดุสิ่งของ เป็นอุปกรณ์ในการบริหารงาน ซึ่งกระบวนการทางสังคมประกอบด้วย 3 ทาง คือ

1. ทางโครงสร้าง ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นของสายการบังคับบัญชา
2. ทางหน้าที่ ได้แก่ ขั้นตอนของหน่วยงานที่ระบุบทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อให้การบริหารสำเร็จตามเป้าหมาย
3. ทางปฏิบัติ ได้แก่ กระบวนการบริหารที่บุคคลและกลุ่มบุคคลต้องร่วมกันทำปฏิกริยาซึ่งกันและกัน (วิทยา จันทรศิริ. 2553 : 1- 2)

การบริหาร คือ กระบวนการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือของบุคคลและกลุ่มบุคคลโดยใช้กระบวนการอย่างมีระบบและใช้ทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ที่กำหนดจากการวิเคราะห์ศึกษาโดยรอบคอบ ทั้งนี้เพื่อให้มีวิธีที่ดีที่สุด ในอันที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตมากยิ่งขึ้นเพื่อประโยชน์สำหรับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. 2552 : 39)

การบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลาย ๆ อย่างที่บุคคลร่วมกันกำหนดโดยใช้กระบวนการอย่างมีระบบและให้ทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม (สมศักดิ์ คงเที่ยง. 2543 : 1)

การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน นับแต่ บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยควบคุม สิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคล พัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่ (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไตวณะ บุตร. 2542 : 6)

Fester และ Kettl (1991 : 7) ให้ความหมายการบริหารไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การจัดการทำให้เกิดผลสำเร็จ และเห็นว่าการบริหารเป็นกระบวนการระดมให้บุคลากรดำเนินการ ให้ไปสู่เป้าหมายได้ผลสำเร็จสูงสุด

Hodgson (1969 : 1) ให้ความหมายการบริหารไว้ว่า การบริหาร หมายถึง กิจกรรม ชนิดหนึ่งซึ่งพบในการทำงานทั้งหน่วยงานของรัฐและองค์การทางธุรกิจที่ทำงานต่าง ๆ ในกระบวนการจะ ได้รับผลมากขึ้นขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่าง ๆ ที่ร่วมกันทำให้บรรลุจุดมุ่งหมาย หรือ อาจกล่าวสั้น ๆ ว่าการบริหารหมายถึง การที่องค์การใช้คนและวัสดุในการไปให้ถึงความต้องการที่ กำหนดไว้

จากความหมายดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า การบริหารเป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคล ตั้งแต่สองคนขึ้นไป ร่วมกันทำงานต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายเดียวกันให้ประสบผลสำเร็จ โดยการใช้ศาสตร์ และศิลป์นำเอาทรัพยากรบริหาร เช่น คน เงิน วัสดุสิ่งของ และการจัดการ มาประกอบการตาม กระบวนการบริหาร เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่

1.2 กระบวนการบริหารการศึกษา

Henri Fayol (สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. 2552 : 42-43 ; อ้างอิงมาจาก Henri Fayol. n.d.) เชื่อว่า การบริหารนั้นเป็นเรื่องของทักษะ และเขาสนใจที่จะศึกษาองค์การโดยรวมและ มุ่งเน้นที่กิจกรรมการจัดการ (Managerial Activities) ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม 5 อย่าง หรือที่เรียกชื่อย่อว่า POCCC ซึ่งเป็นการรวมอักษรตัวแรกของหน้าที่แต่ละด้าน ดังนี้

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง การคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อธุรกิจ และกำหนดขึ้นเป็นแผนการการปฏิบัติงานหรือวิถีทางที่จะปฏิบัติขึ้นไว้เป็น แนวทางการทำงานในอนาคต

2. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง การจัดให้มีโครงสร้างของงานต่าง ๆ และอำนาจหน้าที่ให้อยู่ในส่วนประกอบที่เหมาะสมที่จะช่วยให้งานขององค์การบรรลุผลสำเร็จได้

3. การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) หมายถึง การสั่งงานต่าง ๆ แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งผู้บริหารจะต้องกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี และต้องเข้าใจผู้ปฏิบัติงานด้วย ตลอดจนเข้าใจถึงข้อตกลงในการทำงานของคนงานและองค์การที่มีอยู่ รวมถึงการติดต่อสื่อสารภายใน องค์การด้วย

4. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การเชื่อมโยงงานของทุกคนให้ เข้ากันได้และสู่เป้าหมายเดียวกันในที่สุด

5. การควบคุม (Controlling) หมายถึง การที่จะต้องกำกับให้สามารถประกันได้ว่ากิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำไปนั้น สามารถเข้ากันได้กับแผนที่วางไว้แล้ว

JESS B. Sears Sears (สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. 2552 : 46 ; อ้างอิงมาจาก JESS B. Sears Sears) ได้สรุปว่า การบริหารการศึกษานั้น จะต้องดำเนินการไปตามกระบวนการบริหาร (PODCC) ซึ่งมี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. Planning การกำหนดแผนงานและโครงการไว้ล่วงหน้า
2. Organizing การจัดองค์การ เป็นการกำหนดตำแหน่งและหน้าที่ในหน่วยงานให้ชัดเจน

3. Directing การสั่งการเป็นการพิจารณาสั่งการและมอบหมายงาน
4. Coordinating การประสานงาน เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานและตำแหน่งต่าง ๆ ในหน่วยงาน

5. Controlling การควบคุมเป็นการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน กระบวนการบริหารการศึกษาที่เป็นที่นิยมและมีความเป็นสากล มี 7 ประการคือ ที่เรียกว่า “POSDCoRB” ประกอบด้วย

1. P – Planning หมายถึง การวางแผนหรือการวางโครงการอย่างกว้าง ๆ ว่า มีงานอะไรบ้างที่จะต้องปฏิบัติตามลำดับ พร้อมด้วยวางแผนปฏิบัติการระบุวัตถุประสงค์ของการปฏิบัตินั้น ๆ ก่อนลงมือปฏิบัติ

2. O – Organizing หมายถึง การจัดองค์การ หรือเค้าโครงของการบริหาร โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานย่อยหรือของตำแหน่งต่าง ๆ ของหน่วยงานให้ชัดเจนพร้อมด้วย กำหนดลักษณะและวิธีการติดต่อประสานสัมพันธ์กันตามลำดับชั้นแห่งอำนาจหน้าที่สูงต่ำลดหลั่นกันไป

3. S – Staffing หมายถึง การจัดคนเข้าทำงาน ตั้งแต่การแสวงหา การบรรจุแต่งตั้งลดชั้น ตลอดจนการพิจารณาให้พ้นจากตำแหน่งงานรวมทั้งการบำรุงรักษาสภาพของการทำงานที่ดีให้มีอยู่ตลอดไป

4. D – Directing หมายถึง การสั่งการ หลังจากได้วิเคราะห์และพิจารณางานให้รอบคอบแล้ว รวมทั้งการติดตามให้ปฏิบัติงานตามคำสั่งนั้น ๆ ในฐานะที่ผู้บริหารเป็นผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาของหน่วยงาน

5. Co – Coordinating หมายถึง การประสานงาน หรือสื่อสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานย่อยหรือตำแหน่งต่าง ๆ ภายในองค์การให้เข้ากันได้ เพื่อให้งานเดินและเกิดประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์หลักขององค์การร่วมกัน

6. R – Reporting หมายถึง การเสนอรายงาน ให้ผู้บริหารที่รับผิดชอบต่าง ๆ ทราบความเคลื่อนไหว ความเป็นไปเป็นระยะ ๆ ทั้งผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทราบความก้าวหน้าของหน่วยงานของตนอยู่เสมอ

7. B – Budgeting หมายถึง การจัดทำงานประมาณการเงิน หรือโครงการใช้จ่ายเงิน การทำบัญชีและการควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินโดยรอบคอบและรัดกุม (สมศักดิ์ คงเที่ยง. 2542 : 2)

1.3 หลักการและทฤษฎีการบริหาร

การบริหารที่ดีจำเป็นต้องมีทฤษฎีเป็นพื้นฐาน โดยนักบริหารต้องอาศัยหลักการและทฤษฎีการบริหารมาใช้ในการคิด พิจารณาและตัดสินใจที่แน่นอนในการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามเป้าหมายจึงได้มีการกล่าวถึงหลักการ แนวคิด และทฤษฎีการบริหารการศึกษาดังต่อไปนี้

Vroman และ Luchsinger (ชัยยุทธ ศิริสุทธิ. 2550 : 18 ; อ้างอิงจาก Vroman and Luchsinger. 1994 : 189) ได้เสนอแนวคิดที่เรียกว่า PDCA Cycle for Problem Solving ซึ่งกระบวนการนี้เป็นที่รู้จักในชื่อต่าง ๆ กัน เช่น Deming Cycle หรือ Shewhart Cycle แต่ไม่ว่าจะเรียกด้วยชื่อใด กระบวนการ PDCA Cycle for Problem Solving ก็จะมีขั้นตอนและรายละเอียดเหมือนกัน คือ

P = Plan ชั้นวางแผน หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูล การระบุปัญหาและการวางแผนปรับปรุง

D = Do ชั้นปฏิบัติ หมายถึง การนำแผนหรือโครงการนำร่องไปปฏิบัติ

C = Check ชั้นตรวจสอบ หมายถึง การวัดผลการปฏิบัติเทียบกับเกณฑ์

A = Act ชั้นแก้ไข หมายถึง การดำเนินการปรับปรุง และจัดระบบใหม่ทั่วทั้งองค์กร ซึ่งในขณะนี้จะย้อนกลับไปขั้นตอนแรก คือ การวางแผนเพื่อปรับปรุงต่อไป

Henri J. Fayol (สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. 2552 : 46 ; อ้างอิงมาจาก Henri J. Fayol. n.d.) ได้เสนอแนวคิดและกำหนดหลักเกณฑ์ในการบริหารของผู้บริหาร ดังนี้

1. หน้าที่ของนักบริหาร (Management Functions) มีดังนี้

1.1 การวางแผน (Planning) หมายถึง การที่ผู้บริหารจะต้องเตรียมการวางแผนการทำงานขององค์กรไว้ล่วงหน้า

1.2 การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง การที่ผู้บริหารจะต้องเตรียมจัดโครงสร้างขององค์กรให้เหมาะสมกับทรัพยากรทางการบริหาร

1.3 การสั่งการ (Directing) หมายถึง การที่ผู้บริหารจะต้องมีการวินิจฉัยสั่งการที่ดี เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรดำเนินการไปตามเป้าหมาย

1.4 การประสานงาน (Co-ordinating) หมายถึง การที่มีผู้บริหารมีหน้าที่เชื่อมโยงต่าง ๆ ขององค์กรให้ดำเนินไปอย่างสอดคล้องต้องกัน

1.5 การควบคุม (Controlling) หมายถึง การที่ผู้บริหารคอยควบคุมและกำกับกิจกรรมต่าง ๆ ภายในองค์กรให้ดำเนินไปตามแผนที่วางไว้

2. หลักการบริหาร (Management Principle) Fayol ได้วางหลักพื้นฐานทางการบริหารไว้ 14 ประการ ดังนี้

2.1 การแบ่งงานกันทำ (Division of work) การแบ่งงานกันทำจะทำให้คนเกิดความชำนาญเฉพาะอย่าง (Specialization) อันเป็นหลักการใช้ประโยชน์ของคนและกลุ่มคน ให้ทำงานเกิดประโยชน์สูงสุด

2.2 อำนาจหน้าที่ (Authority) เป็นเครื่องมือที่จะทำให้ผู้บริหารมีสิทธิที่จะสั่งให้ผู้อื่นปฏิบัติงานที่ต้องการได้โดยจะมีความรับผิดชอบ (Responsibility) เกิดขึ้นตามมาด้วย ซึ่งจะมีความสมดุลซึ่งกันและกัน

2.3 ความมีระเบียบวินัย (Discipline) บุคคลในองค์กรจะต้องเคารพเชื่อฟัง และปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ กติกาและข้อบังคับต่าง ๆ ที่องค์กรกำหนดไว้ ความมีระเบียบวินัยจะมาจากความเป็นผู้นำที่ดี

2.4 เอกภาพในการบังคับบัญชา (Unity of Command) ในการทำงานได้บังคับบัญชาควรได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียวเท่านั้น ไม่เช่นนั้นจะเกิดการโต้แย้งสับสน

2.5 เอกภาพในการสั่งการ (Unity of Direction) ควรอยู่ภายใต้การจัดการหรือการสั่งการโดยผู้บังคับบัญชาคนคนเดียว

2.6 ผลประโยชน์ขององค์กรมาก่อนผลประโยชน์ส่วนบุคคล (Subordination of individual interest to the general interest) คำนึงถึงผลประโยชน์ขององค์กรเป็นอันดับแรก

2.7 ผลตอบแทนที่ได้รับ (Remuneration of Personnel) ต้องยุติธรรม และเกิดความพึงพอใจทั้งสองฝ่าย

2.8 การรวมอำนาจ (Centralization) ควรรวมอำนาจไว้ที่ศูนย์กลาง เพื่อให้สามารถควบคุมได้

2.9 สายการบังคับบัญชา (Scalar Chain) การติดต่อสื่อสารควรเป็นไปตามสายงาน

2.10 ความมีระเบียบเรียบร้อย (Order) ผู้บริหารต้องกำหนดลักษณะและขอบเขตของงาน เพื่อประสิทธิภาพในการจัดระเบียบการทำงาน

2.11 ความเสมอภาค (Equity) ยุติธรรม และความเป็นกันเอง เพื่อให้เกิดความจงรักภักดี

2.12 ความมั่นคงในการทำงาน (Stability of Tenure of Personnel) การหมุนเวียนคนงาน ตลอดจนการเรียนรู้ และความมั่นคงในการจ้างงาน

2.13 ความคิดริเริ่ม (Initiative) เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น ให้แสดงออกถึงความคิดริเริ่ม

2.14 ความสามัคคี (Esprit de Corps) หลีกเลี่ยงการแบ่งพรรคแบ่งพวกในองค์กร

แนวคิด หลักการทฤษฎีที่หลาย ๆ คนได้แสดงไว้ดังนี้ (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. 2550 :

11)

ทฤษฎีของมาสโลว์ ว่าด้วยการจัดอันดับขั้นของความต้องการของมนุษย์ (Maslow – Hierarchy of Needs) เป็นเรื่องแรงจูงใจแบ่งความต้องการของมนุษย์ตั้งแต่ความต้องการด้านกายภาพ ความต้องการด้านความปลอดภัย ความต้องการด้านสังคม ความต้องการด้านการเคารพ – นับถือ และประการสุดท้าย คือ การบรรลุศักยภาพของตนเอง (Self Actualization) คือมีโอกาสได้พัฒนาตนเองถึงขั้นสูงสุดจากการทำงาน แต่ความต้องการเหล่านั้นต้องได้รับการสนองตอบตามลำดับขั้น

ทฤษฎี X ทฤษฎี Y ของแมคกรีเกอร์ (Douglas MC Gregor Theory X, Theory Y) เขาได้เสนอแนวความคิดการบริหารอยู่บนพื้นฐานของข้อสมมติฐานเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ต่างกัน ทฤษฎี X (The Traditional View of Direction and Control) ทฤษฎีนี้เกิดข้อสมมติฐานดังนี้

1. คนไม่ชอบทำงาน และหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ
2. คนไม่ทะเยอทะยาน และไม่คิดริเริ่ม ชอบให้การสั่ง
3. คนเห็นแก่ตนเองมากกว่าองค์กร
4. คนมักต่อต้านการเปลี่ยนแปลง
5. คนมักโกง และหลอกง่าย

ผลการมองธรรมชาติของมนุษย์เช่นนี้ การบริหารจัดการจึงเน้นการใช้เงิน วัตถุ เป็นเครื่องล่อใจ เน้นการควบคุม การสั่งการ เป็นต้น

ทฤษฎี Y (The integration of Individual and Organization Goal) ทฤษฎี ข้อนี้เกิดจากข้อสมมติฐานดังนี้

1. คนจะให้ความร่วมมือ สนับสนุน รับผิดชอบ ขยัน
2. คนไม่เกียจคร้านและไว้วางใจได้
3. คนมีความคิดริเริ่มทำงานถ้าได้รับการจูงใจอย่างถูกต้อง
4. คนมักจะพัฒนาวิธีการทำงาน และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

ผู้บังคับบัญชาจะไม่ควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเข้มงวด แต่จะส่งเสริมให้รู้จักควบคุมตนเองหรือของกลุ่มมากขึ้น ต้องให้เกียรติซึ่งกันและกันจากความเชื่อที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดระบบการบริหารที่แตกต่างกันระหว่างระบบที่เน้นการควบคุมกับระบบที่ค่อนข้างให้อิสระภาพ

ทฤษฎี Z (Z Theory) (William G. Ouchi) ศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัย UCLA (U of California Los Angeles) ทฤษฎีนี้รวมเอาหลักการของทฤษฎี X, Y เข้าด้วยกัน แนวความคิดคือองค์กรต้องมีหลักเกณฑ์ที่ควบคุมมนุษย์ แต่มนุษย์ก็รักความเป็นอิสระ และมีความต้องการหน้าที่ของผู้บริหารจึงต้องปรับเป้าหมายขององค์กรให้สอดคล้องกับเป้าหมายของบุคคลในองค์กร

สรุปเพื่ออ้อมหอมสองทฤษฎี มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการคือ

1. การทำให้ปรัชญาที่กำหนดไว้บรรลุ
2. การพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ
3. การให้ความไว้วางใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา
4. การให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ทฤษฎีเกี่ยวกับการจูงใจของ เฮอริเบอร์กนี้มีชื่อเรียกกันหลายอย่าง เช่น Motivation Maintenance Theory, dual Factor Theory Motivation-Hygiene Theory และ The two - Factor Theory ทฤษฎีนี้ได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับองค์ประกอบที่จะสนับสนุนความพอใจในการทำงาน (Job Satisfaction) และองค์ประกอบที่สนับสนุนความไม่พอใจในการทำงาน (Job Dissatisfaction) ดังนี้

พวกที่ 1 ตัวกระตุ้น (Motivator) คือ องค์ประกอบที่ทำให้เกิดความพอใจ

1. งานที่ปฏิบัติ
2. ความรู้สึกเกี่ยวกับความสำเร็จของงาน
3. ความรับผิดชอบ

4. โอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

พวกที่ 2 ปัจจัยสุขอนามัย (Hygiene) หรือ องค์ประกอบที่สนับสนุนความไม่พอใจในการทำงาน ได้แก่

1. แบบการบังคับบัญชา
2. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
3. เงินเดือนค่าตอบแทน
4. นโยบายของการบริหาร

2. การบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาได้มีนักการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ศึกษารายละเอียดในหลายหัวข้อซึ่งผู้ศึกษาค้นคว้าขอเสนอในหัวข้อดังต่อไปนี้

2.1 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

จันทราณี สงวนนาม (2545 : 11) ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของบุคคลและกลุ่มบุคคล

วีระชัย วรรณศรี (2545 : 9) ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินงานของกลุ่มบุคคล เพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคมให้บรรลุตามจุดหมายที่กำหนดไว้

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2546 : 12) ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การอำนวยความสะดวกเพื่อจัดการเรียนการสอน ซึ่งควรพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน คำนึงถึงความสะดวกที่ให้แก่ครูในด้านอุปกรณ์ เครื่องมือและบรรยากาศสิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอน

เฉลิมชัย สมท่า (2547 : 6 - 7) ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารโรงเรียนเป็นกิจกรรมทางการศึกษาที่จะต้องทำอย่างเป็นกระบวนการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

พรหมเมศวร์ คาผาบ (2550 : 9) ให้ความหมายว่า การบริหาร คือ กระบวนการที่ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ที่จะทำให้งานต่าง ๆ ลุล่วงหรือสำเร็จโดยใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดด้วยวิธีการตามกระบวนการบริหาร ซึ่งผู้บริหารต้องอาศัยทั้งอำนาจหน้าที่ ภาวะผู้นำ ทักษะและความรู้ทางการบริหารมาดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้ประสิทธิผล

จากความหมายดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษาหมายถึง หัวหน้าสถานศึกษาดำเนินงานโดยใช้กระบวนการบริหารกลุ่มบุคคล กระบวนการต่าง ๆ ที่ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ วิธีทำงานใหม่ การแก้ปัญหา การตัดสินใจ ที่จะทำให้งานต่าง ๆ ลุล่วงหรือสำเร็จโดยใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดด้วยวิธีการตามกระบวนการบริหาร และให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิก เพื่อจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.2 ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา

การบริหารเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานขององค์กรที่มุ่งไปสู่ความสำเร็จของการทำกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2545 : 29) ให้ความสำคัญคือ การปฏิรูปสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อผู้บริหารมีคุณลักษณะต่อไปนี้ คือ มีความสามารถทางการบริหาร มีภาวะผู้นำ และมีวิสัยทัศน์

บรรยงค์ โตจินดา (2546 : 20 – 21) ให้ความสำคัญของการบริหารอยู่ที่การบริหารบุคคลดังนี้

1. ธุรกิจอุตสาหกรรมแข่งขันกันมากขึ้น จึงเกิดความต้องการคนดีความสามารถสูงมาทำงานได้

2. รัฐเล็งเห็นความสำคัญ ของการใช้คนภายใต้เงื่อนไขของยุคสมัยทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง เช่น ลักษณะมนุษยธรรมสากล สิทธิมนุษยชนขององค์กรสหประชาชาติ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง ให้ทุกหน่วยธุรกิจถือปฏิบัติเป็นต้น

3. ความซับซ้อนและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้เกิดการประดิษฐ์คิดค้นวิธีการและเครื่องมือ เครื่องใช้มาใช้อำนวยความสะดวกสบายให้แก่การดำรงชีวิต แข่งขันกันทางธุรกิจและอุตสาหกรรมไม่มีที่สิ้นสุด จึงต้องสรรหาคัดเลือกและเสริมสร้างคนดีไว้ใช้งาน

4. พลังของสถาบันแรงงานที่เติบโตและแข็งแกร่ง เป็นแรงผลักดันให้นายจ้างต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารบุคคลเพิ่มขึ้น เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาแรงงานซึ่งบั่นทอนความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงขององค์กร

5. องค์กรใหญ่โตซับซ้อนมากขึ้น ตามสภาพการแข่งขันและความเจริญทางเศรษฐกิจการแบ่งงานกันทำในองค์กรขนาดเล็ก จะมีลักษณะคนเดียวทำงานได้หลายอย่าง แต่เมื่อองค์กรขยายตัวใช้เทคโนโลยีสูงขึ้น ก็ต้องการความชำนาญเฉพาะอย่างมากขึ้น ซึ่งบางแห่งใช้ความชำนาญเฉพาะอย่างมากเกินไป ก็จะทำให้กระบวนการงานบางอย่างติดขัดหรือรองาน ถ้าเกิดความขัดข้องในจุดใดจุดหนึ่งขึ้นปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ ต้องการงานบริหารบุคคลที่ดีเพื่อการวางตัวบุคคลให้เหมาะสมกับงาน

6. บทบาทของการจัดการเปลี่ยนจากเดิมเป็นอันมาก เพราะต้องการผู้บริหารมืออาชีพเพื่อมาบริหารงานยามวิกฤติหรือจัดการงานได้ตามสถานการณ์ โดยใช้สหวิทยาการเพื่อการแก้ปัญหาเพราะการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยแวดล้อมทั้งภายในองค์กรและภายนอกองค์กรเปลี่ยนแปลงรวดเร็วที่นักบริหารต้องตามให้ทันและปรับตัวให้ทันอีกด้วย

7. พฤติกรรมศาสตร์ก้าวหน้าและเข้าไปมีบทบาทในการบริหารงานมากขึ้น เพราะผู้บริหารจะต้องเข้าใจธรรมชาติของคนและธรรมชาติของงานมากขึ้นด้วย จึงจะอยู่ร่วมกับเพื่อนร่วมงานในองค์กรได้ดี มีสมานฉันท์

เสถียรภาพ พันธุ์โพโรจน์ (พรไชย สาครเสถียรกุล. 2549 : 10 ; อ้างอิงมาจากเสถียรภาพ พันธุ์โพโรจน์. 2543 : 153) ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการบริหารองค์กร อยู่ที่การบริหารทรัพยากรมนุษย์หรือการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรว่า เป็นการดำเนินการในกระบวนการลูกโซ่ ตั้งแต่การวางแผนนโยบายการกำหนดแผนงานอัตรากำลังคน การสรรหาคัดเลือกคนดีมีความสามารถเข้ามาทำงานในอัตราค่าตอบแทนที่เหมาะสม การวางโครงสร้างและกำหนดค่าตอบแทนและสวัสดิการ การฝึกอบรมให้คนทำงานได้ทำงานเป็น การประเมินผลการปฏิบัติงาน การเลื่อนตำแหน่งโยกย้าย การพัฒนาศักยภาพให้บุคลากรทำงานได้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง มีขวัญกำลังใจ และมีพฤติกรรมที่

สอดคล้องกับวัฒนธรรมในองค์กร มีความจงรักภักดีจนกระทั่งพันสภาพการเป็นบุคลากรขององค์กร ทั้งนี้โดยการตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรมนุษย์ 3 ประการ คือ

1. ทรัพยากรมนุษย์ เป็นทรัพย์สินขององค์กร มีใช้ค่าใช้จ่าย
2. ศักยภาพของมนุษย์ พัฒนาได้ไม่มีที่สิ้นสุด
3. ทรัพยากรมนุษย์ เป็นแหล่งสร้างเสริมและเพิ่มคุณค่าของการผลิตและการบริการขององค์กร

พะยอม วงศ์สารศรี (พรไชย สาครเสถียรกุล. 2549 : 10 ; อ้างอิงมาจาก พะยอม วงศ์สารศรี. 2544 : 6) ให้ความสำคัญขององค์กรอยู่ที่การบริหารทรัพยากรมนุษย์ไว้ ดังนี้

1. ช่วยพัฒนาให้องค์กรเจริญเติบโต เพราะการบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งกล่างในการประสานงานกับแผนกต่าง ๆ เพื่อแสวงหาวิธีการให้ได้บุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้ามาทำงานในองค์กร เมื่อองค์กรได้บุคคลที่มีคุณสมบัติดังกล่าว ย่อมทำให้องค์กรเจริญเติบโตและพัฒนายิ่งขึ้น

2. ช่วยให้ผู้คนที่ปฏิบัติงานในองค์กรมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เกิดความจงรักภักดีต่อองค์กรที่ตนปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อผลผลิตขององค์กร

3. ช่วยเสริมสร้างความมั่นคงแก่สังคมและประเทศชาติ ถ้าการบริหารทรัพยากรมนุษย์ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ย่อมไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างองค์กรและผู้ปฏิบัติงาน ทำให้สภาพสังคมโดยรวมมีความเข้าใจที่ดีต่อกัน

แมคคินสัน (วันชัย วิริยะประภากุล. 2550 : 16 -17 ; อ้างอิงมาจาก McKinson. n.d.) ให้ความสำคัญไว้ว่า มนุษย์เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการบริหาร ถึงแม้ว่าคุณค่าของมนุษย์จะเป็นสิ่งจับต้องไม่ได้และไม่สามารถใช้หลักเกณฑ์กำหนดคุณค่าเช่นเดียวกับวัตถุหรือสินค้าอื่นได้ แต่ก็ยังถือว่ามนุษย์เป็นทรัพยากรทางเศรษฐกิจที่มีคุณค่าและมีเกียรติ

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษาหรือการบริหารองค์กร สิ่งที่ต้องให้ความสำคัญที่สุดคือการบริหารงานบุคคล เพราะบุคคลเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าในองค์กร ที่สามารถพัฒนาศักยภาพได้ไม่มีที่สิ้นสุด ซึ่งจะทำให้องค์กรสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ช่วยให้ผู้คนในองค์กรมีขวัญและกำลังใจในการทำงานเกิดความรักในองค์กรที่ตนปฏิบัติงาน และสิ่งที่สำคัญอีกประการคือ ผู้บริหารองค์กรจะต้องมีความรู้เรื่องการบริหารเป็นอย่างดี

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นโดยกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ถือเป็นหลักสูตรแม่บท หรือหลักสูตรแกนกลาง ที่กำหนดให้เป็นตัวนำในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาทั่วประเทศ ขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนด้วย หลักสูตรฉบับนี้เป็นหลักสูตรที่เน้นกระบวนการมากกว่าเนื้อหา มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดีมีคุณธรรม ให้มีความรู้ความสามารถ มีความสุข รวมทั้งเป็นพลเมืองดีของสังคมและประเทศชาติ เนื้อหาสาระที่เรียนมี 4 กลุ่ม คือ กลุ่มทักษะ (ไทย-คณิต) กลุ่มประสบการณ์ชีวิต กลุ่มลักษณะนิสัย และกลุ่มการงานหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) มีจุดมุ่งหมายเพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์เพื่อสังคมภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็น

ประมุข เนื้อหาสาระมี 5 กลุ่ม กลุ่มทักษะในหลักสูตร 2521 เปลี่ยนเป็นกลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ และเพิ่มกลุ่มประสบการณ์พิเศษ ส่วนหลักสูตรมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและการศึกษาต่อให้สามารถทำประโยชน์เพื่อ สังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เนื้อหาสาระที่เรียนประกอบด้วย วิชาบังคับแกน (ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา พละนาฏศิลป์ และศิลปศึกษา) วิชาบังคับเลือก วิชาเลือกเสรี และกิจกรรม จากการใช้หลักสูตรดังกล่าวไม่สามารถส่งเสริมให้สังคมไทยก้าวไปสู่สังคมความรู้ในยุคโลกาภิวัตน์ได้ทันการณ์ ไม่สะท้อนความต้องการของท้องถิ่น การแก้ไขรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติจึงเปลี่ยนไปใช้หลัก สูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กรมวิชาการ. 2534 : คำนำ - 4)

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

การจัดการศึกษามุ่งเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาคนให้มีความสมดุล โดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ให้ความสำคัญต่อความรู้เกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลกรวมทั้งความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ความรู้และทักษะทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา ความรู้ และทักษะด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

สถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการการเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ อำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน และจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ และสามารถเทียบโอนผลการเรียนและประสบการณ์ได้ทุกกระบวนการศึกษา

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม ที่เป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมของแต่ละกลุ่มเพื่อใช้เป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์กำหนดเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนจบในแต่ละช่วงชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 มาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาที่กำหนดไว้เฉพาะมาตรฐานการสอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติตลอดจนมาตรฐานการเรียนรู้ที่เข้มข้นตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนให้สถานศึกษาพัฒนาเพิ่มเติมได้

การจัดเวลาเรียน ให้สถานศึกษาจัดเวลาเรียนให้ยืดหยุ่นได้ ตามความเหมาะสมแต่ละชั้นปี ทั้งการจัดเวลาเรียนในสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และรายวิชาที่สถานศึกษาจัดทำเพิ่มเติมรวมทั้งต้องจัดให้มีเวลาสำหรับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียนตามความเหมาะสม

กล่าวโดยสรุป หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดสาระการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มไว้เฉพาะในส่วนที่จำเป็นในการพัฒนาผู้เรียนเท่านั้น ส่วนที่ตอบสนอง ความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนนั้น สถานศึกษาสามารถกำหนดเพิ่มขึ้นได้ให้สอดคล้องและสนองตอบศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : คำนำ - 5)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

การสอนวิชาใด ๆ ต้องเริ่มจากการเตรียมการสอนเสมอและต้องจัดกระทำอย่างมีระบบหรือขั้นตอน ส่วนจะเตรียมการสอนอย่างไรนั้น ทั้งคู่มือครู เอกสารตำราจำนวนมากได้เสนอแนวไว้ให้ครูได้เลือกใช้ ผู้เขียนได้ศึกษาติดตามทดลองปฏิบัติเกี่ยวกับการเรียนการสอนตลอดจนเป็นวิทยากรให้เป็นความรู้แก่ครูอาจารย์ทั่วไปหลายครั้งตลอดมา มีความเห็นว่าครูผู้สอนต้องเตรียมการสอนอย่างเป็นระบบอย่างใดอย่างหนึ่งและทำอย่างต่อเนื่องตลอดภาคเรียน ขั้นตอนการเตรียมการสอนวิชาคณิตศาสตร์ควรเป็นดังนี้

ขั้นที่ 1 ทำการวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา

โรงเรียนต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยยึดเอกสารแนวทางการบริหารการจัดการหลักสูตร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งคำอธิบายรายวิชาเป็นขั้นตอนหนึ่งในการจัดทำหลักสูตรดังกล่าว โดยแบ่งเป็นคำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน และคำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐานต้องเป็นไปตามมาตรฐาน ตัวชี้วัด (เปรียบเทียบจุดประสงค์การเรียนรู้) และสาระการเรียนรู้แกนกลาง (เปรียบเทียบกับเนื้อหาสาระ) ของแต่ละชั้นปี (ยกเว้นชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ไม่ได้จัดแบ่งเป็นชั้นปี โรงเรียนต้องจัดแบ่งเองตามความเหมาะสม)

ตามที่สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ กำหนด โดยโรงเรียนควรทำการวิเคราะห์ว่านักเรียนควรจะมีความรู้ หรือประสบการณ์สำคัญที่นักเรียนควรจะได้รับด้วยก็ได้ แล้วจัดทำขึ้นเป็นคำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ส่วนคำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม โรงเรียนทำการวิเคราะห์ว่าให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะเป็นอย่างไร โดยคำนึงผลการเรียนรู้ (เปรียบเทียบกับจุดประสงค์การเรียนรู้) และสาระการเรียนรู้ (เปรียบเทียบกับเนื้อหาสาระ) และต้องคำนึงถึงความต้องการทางชุมชนด้วย

สำหรับรายวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และคอมพิวเตอร์ สถาบันส่งเสริมการสอน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ได้จัดทำทั้งคำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน และคำอธิบายรายวิชา เพิ่มเติมไว้เรียบร้อยแล้ว นอกจากนี้ยังได้จัดทำหน่วยการเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ครูผู้สอนนำไป ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยอาจจะเรียงลำดับตามความเหมาะสมว่าจะสอนเนื้อหาใด ก่อน – หลัง แล้วจึงดำเนินการวางแผนว่าจะสอนอย่างไรให้นักเรียนได้รับความรู้ ความสามารถตรงตาม มาตรฐาน ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลาง หรือผลการเรียนรู้ที่กำหนด (กรณีที่เป็นรายวิชา เพิ่มเติม) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553 : 6 - 7)

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมไทยเปรียบเสมือนกับเป็นตัวแทนความเป็นชาติไทยที่มีผู้พบ เห็นที่ใดก็จะรู้ได้เลยว่านี่คือคนไทยนี่คือเอกลักษณ์ความเป็นไทย การสืบทอดภูมิปัญญาและ วัฒนธรรมถือเป็นหน้าที่ของคนไทยที่ต้องสร้างความเป็นเอกลักษณ์ และวัฒนธรรมอันดีของชาติ สืบต่อไป นอกจากนี้ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมจะมีคุณค่าต่อคนในชาติโดยตรงแล้ว ยังมีคุณค่าต่อศาสนา เช่น สถาปัตยกรรม จิตรกรรมฝาผนัง มีคุณค่าต่อสังคม เช่น ประโยชน์ต่อสุขภาพ การติดต่อสื่อสาร พิธีกรรมต่าง ๆ มีคุณค่าต่อครอบครัว เช่น การปลูกบ้านเรือนไทย เทศกาลทำให้คนในครอบครัวได้มี โอกาสกลับมาพบกัน และมีคุณค่าต่อครอบครัว เช่น วัฒนธรรมประเพณีการลงแขกเกี่ยวข้าวที่สร้าง ความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่คณะ เป็นต้น ซึ่งคุณค่าเหล่านี้จะยังคงดำรงอยู่ได้ก็ต่อเมื่อคนไทยทุกคนให้ ความสำคัญและร่วมมือกันสืบทอดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมให้ดำรงสืบต่อไป ความหมาย ของภูมิปัญญาชาวบ้าน

กระทรวงศึกษาธิการ (2542 ก : 261) ได้ให้ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นใน หนังสือภูมิปัญญาจังหวัดมุกดาหาร ไว้ว่า ภูมิปัญญา (Wisdom) หรือ ภูมิปัญญาชาวบ้าน (Popular Wisdom) หมายถึง พื้นเพรากฐานความรู้ของชาวบ้าน หรือความรอบรู้ของชาวบ้านที่เรียนรู้และมีประสบการณ์สืบทอดกันมาทั้งทางตรง คือ ประสบการณ์ด้วยตนเองหรือทางอ้อม ซึ่งเรียนรู้จาก ผู้ใหญ่หรือความรู้ที่สืบทอดกันมา ซึ่งกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่าง ที่ชาวบ้านคิดได้เองและนำมาใช้ในการแก้ปัญหาเป็นสติปัญญา เป็นองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้าน ที่สามารถคิดได้เอง โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่เป็นแนวปฏิบัติ และแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตใน ท้องถิ่นได้อย่างทันสมัย

กระทรวงศึกษาธิการ (2542 ข : 257) ได้ให้ความหมายในหนังสือภูมิปัญญาจังหวัด แม่ฮ่องสอนไว้ว่า ความรู้ความสามารถของชาวบ้านต่อเนื่องกันในอดีตถึงปัจจุบัน โดยการนำ ศักยภาพของตนเองและของธรรมชาติมาประยุกต์เป็นวิธีการที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิต ให้สอดคล้องกับธรรมชาติ และวิถีชีวิตที่เป็นจริงในช่วงเวลาสั้น ๆ

ธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักในการปกครองประเทศได้ ให้ความสำคัญในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นในมาตรา 46 บัญญัติว่า บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดี งามของท้องถิ่นและของธรรมชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ต่อมาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ.2542 ซึ่งเป็นกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ให้ความสำคัญในการส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ไทย การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากลตลอดจนอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม รู้จักพึ่งพาตนเอง ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยให้จัดการศึกษา ให้ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมไทย การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทยและ การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาไทย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 258)

ภูมิปัญญาท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. องค์ความรู้ของชุมชนท้องถิ่น (Traditional Knowledge : TK) เป็นพื้นความรู้ ความสามารถ วิธีการ หรือเทคโนโลยีที่มีการถ่ายทอดจากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งวิธีการใด ๆ ที่ใช้ระบบชีววิทยาหรือสิ่งมีชีวิตหรืออนุพันธ์ของสิ่งเหล่านั้นมาปรับปรุงเพื่อเป็นประโยชน์ต่อสินค้า และบริการ เช่น การทำไวน์กระชายดำ มีดอรัญญิก และการทอผ้าไหม

2. ทรัพยากรพันธุกรรม (Genetic Resources : GR) เป็นสารใด ๆ ของพืช สัตว์ จุลินทรีย์หรือแหล่งกำเนิดอื่น ๆ ซึ่งบรรจุหน่วยที่มีบทบาทหน้าที่ในการสืบทอดพันธุกรรม เช่น พืชสมุนไพรประจำท้องถิ่น

3. การแสดงออกซึ่งศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน (Expression of Folklore : EoF) เป็นการแสดงออกซึ่งเอกลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรม มาตรฐานและคุณค่าของสังคม ซึ่งอาจ แสดงออกโดยทางเสียง การเลียนแบบวิธีอื่น ๆ เช่น การแสดงพื้นบ้าน ตำนานพื้นบ้าน (Traditional Cultural Expressions : TCE) นิทานพื้นบ้าน เครื่องแต่งกายพื้นบ้าน

นโยบายของภูมิปัญญาไทย

เพื่อให้ภูมิปัญญาเป็นฐานรากและเป็นพลังขับเคลื่อนสำคัญส่วนหนึ่งในการพัฒนาคน และการพัฒนาเศรษฐกิจดังนี้

1. นำภูมิปัญญาเข้าสู่การศึกษาแห่งชาติ โดยเลือกสรรสาระและกระบวนการเรียนรู้ เข้าสู่ระบบการศึกษา ทั้งการศึกษาในโรงเรียน การศึกษานอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย

2. ยกย่องและเชิดชูเกียรติ “ครูภูมิปัญญา” และสนับสนุนให้มีบทบาทเสริมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษาทุกระดับและทุกระบบ รวมทั้งให้แบบอย่าง และชี้นำ ด้านวิถีคิด วิธีการเรียนรู้ และการดำเนินชีวิตที่ได้ผ่านการทดสอบมา

3. สนับสนุนการศึกษาวิจัยทางด้านภูมิปัญญา เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาที่หลากหลายให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

4. ประมวลคลังข้อมูลเกี่ยวกับสารัตถะ องค์กรและเครือข่ายภูมิปัญญาทั้งในระดับ ท้องถิ่นและระดับชาติ

ขอบข่ายภูมิปัญญาไทย

1. ด้านเกษตรกรรม ได้แก่ ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะและ เทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพา ตนเองในสภาวะการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหาการเกษตร ด้านการตลาด การแก้ปัญหาด้านการผลิตและการรู้จักปรับใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการเกษตร เป็นต้น

2. ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม ได้แก่ การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ เพื่อการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรม อันเป็นขบวนการให้ชุมชนท้องถิ่น สามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ ตลอดทั้งการผลิตและการจำหน่ายผลผลิตหัตถกรรม เช่น การรวบกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มโรงสี กลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น

3. ด้านการแพทย์แผนไทย ได้แก่ ความสามารถในการจัดป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชนโดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้ เช่น ยาจากสมุนไพร อันมีหลากหลาย การนวดแผนไทย การดูแลและรักษาสุขภาพแบบพื้นบ้าน เป็นต้น

4. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งการอนุรักษ์พัฒนา และการใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เช่น การบวชป่า การสืบชะตาแม่น้ำ การทำแนวปะการังเทียม การอนุรักษ์ป่าชายเลน การจัดการป่าต้นน้ำ และป่าชุมชน เป็นต้น

5. ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน ได้แก่ ความสามารถในการประสานและบริหารกองทุน และสวัสดิการ ชุมชน ความมั่นคงให้แก่ชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในกลุ่ม เช่น การจัดการกองทุนของชุมชนในรูปของสหกรณ์ออมทรัพย์ รวมถึงความสามารถในการจัด สวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการ รักษาพยาบาลของชุมชน และการจัดระบบสวัสดิการบริการของชุมชน

6. ด้านศิลปกรรม ได้แก่ ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านศิลปะสาขาต่าง ๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม นาฏศิลป์ ดนตรี ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ การละเล่นพื้นบ้านและนันทนาการ

7. ด้านภาษาและวรรณกรรม ได้แก่ ความสามารถในการอนุรักษ์และสร้างสรรค์ผลงานด้านภาษา คือ ภาษาถิ่น ภาษาไทยในภูมิภาคต่าง ๆ รวมถึงด้านวรรณกรรมท้องถิ่นและการจัดทำสารานุกรม ภาษาถิ่น การปริวรรตหนังสือโบราณ การฟื้นฟูการเรียนการสอนภาษาถิ่นของท้องถิ่นต่าง ๆ

8. ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี ได้แก่ ความสามารถประยุกต์และปรับใช้หลักธรรม คำสอน ทางศาสนา ปรัชญาทางความเชื่อและประเพณีที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อบริบททางเศรษฐกิจ สังคม เช่นการถ่ายทอดวรรณกรรม คำสอน การบวชป่า การประยุกต์ประเพณี บุญประเพณีข้าว

9. ด้านโภชนาการ ได้แก่ ความสามารถในการเลือกสรร ประดิษฐ์และปรุงแต่งอาหารและยาได้ เหมาะสมกับความต้องการของร่างกายในสภาวะการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนการผลิตเป็นสินค้าและบริการส่งออกที่ได้รับความนิยมแพร่หลายมาก รวมถึงการขยายคุณค่าเพิ่มของทรัพยากรด้วย

การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 และหลักสูตรสถานศึกษามุ่งส่งเสริมการให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง หลักของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อถ่ายทอด ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่แท้จริง (ชัชวาล ทองดีเลิศ. 2547 : 19) ได้กล่าวไว้ว่าต้องนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ซึ่งกระบวนการสำคัญอยู่ที่การปฏิบัติและเป็นการเรียนรู้มากกว่ารูปแบบ คือต้องพยายามไปให้ถึงจิตวิญญาณหรือตัวคุณค่า โดยหลักสูตรสถานศึกษามีจุดมุ่งหมายจัดการศึกษาเพื่อชีวิต

มุ่งส่งเสริมคุณภาพของพลเมืองให้สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข มีความรู้ความเข้าใจและเห็นคุณค่าในศิลปวิทยาการ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความรักความผูกพันในท้องถิ่นประกอบกับมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ท้องถิ่นและประเทศชาติ

การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การนำคตินิยม ความเชื่อ หรือหลักการพื้นฐานที่เกิดจากการสั่งสมและสืบทอดกันมาแต่บรรพกาล หรือขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ และจริยธรรมที่แสดงให้เห็นถึงความเจริญ ความงดงาม และความเป็นระเบียบแบบแผนที่ เคยยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมา หรือวิธีการ การประกอบอาชีพในท้องถิ่นที่บรรพบุรุษเคยทำกันมาก่อน อย่างต่อเนื่อง หรือเป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับยุคสมัยที่ชาวบ้านเกิดขึ้นเอง ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระของหลักสูตรมาให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามขั้นตอนกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งมีนักวิชาการและผู้รู้ ให้ความเห็นเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะที่ต่างกััน ดังนี้

ประเวศ วะสี (2536 : 15 - 16) ได้เสนอแนะแนวทางการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสู่ระบบ การศึกษาดังนี้

1. รัฐบาลประกาศนโยบายให้ระบบการศึกษาทั้งหมด ศึกษา ค้นคว้า เรียนรู้ และ ทะนุบำรุงภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดทำหนังสือพิมพ์และสื่อในรูปแบบอื่น ๆ ที่ว่าด้วยภูมิ ปัญญาท้องถิ่นให้มีจำนวนมากและคุณภาพเหมาะสม และให้นำมาใช้ในการจัดการศึกษาทุกระดับ
3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ระบบการศึกษาทุกระดับทำการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น โรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาและมหาวิทยาลัยทำการศึกษาวิจัยภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นขึ้นมาเต็มไปหมด ซึ่งจะทำให้การรับ รู้ของระบบ การศึกษาสมบูรณ์ขึ้น อันจะมีผลกระทบต่อความรู้สึกรักและพฤติกรรมของธรรมชาติอย่างสำคัญ
4. ให้มีการสร้างตำราท้องถิ่น ทุกวันนี้โรงเรียนใช้ตำราที่แต่งไปจากส่วนกลางเป็นใหญ่ ควรเปิดโอกาสให้ครูที่อยู่ในท้องถิ่นสร้างตำราจากความรู้ท้องถิ่นดังกล่าวในตอนต้น ๆ แล้ว ก็จะได้ ชัดเจนว่าระบบการศึกษาของชาติต้องให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่นมากขึ้น และทำให้ชาติ มีพลังความรู้จากของจริงขึ้นทั่วประเทศ
5. ปรับโรงเรียนประถมศึกษาในชุมชนอย่างน้อยส่วนหนึ่งให้เป็นโรงเรียนชุมชน โดยทำ หน้าที่ 3 อย่าง คือ
 - 5.1 ศึกษาให้เข้าใจชุมชนตามที่กล่าวมาในข้อ 3
 - 5.2 เป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสารเพื่อพัฒนาชุมชน
 - 5.3 ให้การศึกษาทุกรูปแบบเพื่อชุมชน จากหน่วยงานราชการอื่น ๆ จากภาคธุรกิจ และจากองค์กรพัฒนาเอกชน เข้ามาใช้เพื่อพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ขึ้นทั้งประเทศ
6. ปรับระบบการศึกษาทั่วไปรวมทั้งมหาวิทยาลัยด้วยให้เป็นการศึกษาที่สร้างรากฐาน ของความเป็นมนุษย์ที่แท้จริง โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ สังคม สิ่งแวดล้อมอย่างมีบูรณาการ และโดยเรียนจากประสบการณ์ ความเป็นจริงในสังคมไทย การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เข้าไป ในการศึกษาที่เป็นรากฐานของความเป็นมนุษย์

7. การกระทำดังกล่าวข้างต้นต้องการความคล่องตัว รัฐบาลควรจัดงบประมาณอุดหนุนทั่วไป ให้หน่วยงานต่าง ๆ ตัดสินใจการใช้เอง ส่วนรัฐประเมินผลงานและตรวจสอบความถูกต้อง

8. ส่งเสริมกลไกการทำงานอย่างไม่เป็นทางการและสนับสนุนองค์กรพัฒนาเอกชน สิ่งที่ต้องกล่าวข้างต้นหลายอย่างทำให้ยาก ด้วยโครงสร้างการบริหารอย่างเป็นทางการ ให้ทุกระดับควรส่งเสริมให้ใช้กลไกการทำงานอย่างไม่เป็นทางการ (Nonformula Mechanism) คืออยู่ปฏิบัติงานต่างสังกัดรวมกันในกลุ่ม หรือชมรมหรือรูปอื่นที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งจะทำให้มีอิสระ คล่องตัว มีความต่อเนื่อง และมีพลังมากกว่ารัฐบาลควรจัดอุดหนุนองค์กรพัฒนาเอกชนให้ทำการส่งเสริมการศึกษากับภูมิภาคต่าง ๆ ภูมิภาคหนึ่ง องค์กรพัฒนาเอกชนจะช่วยเชื่อมต่อระหว่างชุมชนกับหน่วยงานของรัฐให้ดีขึ้นและช่วยสานให้เกิดความต่อเนื่องในหน่วยงานของรัฐเอง ภาคธุรกิจควรใช้ทุนทรัพย์สนับสนุนองค์กรพัฒนาเอกชน หรือจัดตั้งมูลนิธิหรือสถาบันในรูปเอกชนเพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า ให้มีการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าสู่ระบบการศึกษาไทย

9. การเก็บรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยประสานกับจังหวัด ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอทุกแห่ง ขอความร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูลด้านภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีอยู่มากมายหลากหลายตามหมู่บ้านทั่วประเทศอย่างจริงจัง โดยการเดินทางไปสืบค้น

10. สอบถามข้อความร่วมมือจากชาวบ้านเพื่อให้ได้ข้อมูลมา และวิเคราะห์จัดระบบแล้วจัดพิมพ์ในรูปของสื่อเอกสารหรือเผยแพร่อื่น ๆ สำหรับการศึกษา ส่งเสริมเผยแพร่ ค้นคว้าและวิจัยในระดับลึกต่อไป

11. การศึกษา ค้นคว้า วิจัย โดยส่งเสริมสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยเรื่องภูมิปัญญาชาวบ้านเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ในเชิงพื้นที่ของภูมิปัญญาในแต่ละด้าน ในแต่ละท้องถิ่นอย่างแท้จริง ทั้งนี้โดยการเน้นให้มีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เป็นพิเศษ

12. ส่งเสริมเผยแพร่ โดยการรวบรวมองค์ความรู้ที่เหมาะสมแล้วเลือกสรรอย่างพิถีพิถันระมัดระวังที่เหมาะสมในแต่ละประเด็น แต่ลักษณะนำมาจัดทำสื่อเพื่อทำการเผยแพร่ทางสื่อมวลชนทุกสาขาตามโอกาสอันเหมาะสม โดยมีเป้าหมายเผยแพร่ในประเทศเพื่อส่งเสริมให้ชาวบ้านนำความรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านเหล่านั้นไปสืบทอดปรับปรุงให้ทันสมัย ส่วนการเผยแพร่ไปสู่ต่างประเทศเพื่อให้เห็นถึงศักดิ์ศรีอันดั่งงามของปราชญ์ชาวบ้านไทย และเกียรติภูมิของชาวบ้านไทย และเกียรติภูมิของชาติไทยเป็นสำคัญ

13. การสนับสนุนคืนภูมิปัญญาให้แก่ชาวบ้าน โดยการยอมรับในความมีภูมิปัญญาของชาวบ้าน ไม่ดูถูกดูแคลนว่าเขาโง่เง่า ยอมรับในศักยภาพของชาวบ้านให้เป็นตัวอย่างของตัวเองให้มีอิสระสามารถตัดสินใจได้เองอย่างมีศักดิ์ศรี เลิกบงการ เลิกครอบงำชาวบ้าน โดยการยกย่องชาวบ้านให้กำลังใจในผลงานที่เค้าคิดเค้าทำ เป็นการส่งเสริมแรงใจให้เค้ามีความเชื่อมั่นว่าเค้ามีความสามารถในการช่วยตนเองได้อย่างเหมือนอดีตที่ผ่านมา ผู้สนับสนุนต้องเดินทางไปฟังชาวบ้านพูด ไปศึกษาความรู้กับชาวบ้าน ไปร่วมทำงานกับชาวบ้าน ช่วยเหลือสนับสนุนในกิจกรรมที่ชาวบ้านคิด ชาวบ้านทำด้วยความเคารพ

14. การประสานแผนเพื่อสร้างเครือข่ายการดำเนินงาน โดยการประสานงานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้มีการร่วมมือกันไปศึกษาข้อมูล หาความรู้ด้านภูมิปัญญาชาวบ้านจากปราชญ์ชาวบ้านแล้วสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยน ศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันของชาวบ้านแล้วสร้างเครือข่ายให้มีการเชื่อมโยง สืบทอด ปรับปรุง ร่วมผนึกกำลังแบ่งงานกันทำตามศักยภาพของปราชญ์แต่ละท้องถิ่นแต่ละด้าน โดยหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 42 - 43) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนเพื่อนำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สถานศึกษาควรมี 4 ขั้นตอนดังนี้

1. การสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.1 ให้นักเรียนเสนอชื่อ บุคคล อาชีพหรือสถานประกอบการภายในท้องถิ่นที่นักเรียนมีความสนใจอยากเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งที่นำเสนอ

1.2 แสดงเหตุผลในการเลือกสิ่งที่ต้องการเรียนรู้

1.3 บันทึกรายชื่อสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ไว้

1.4 ร่วมกันคิดวิธีการในการเรียนรู้

2. วางแผนการเรียนรู้

2.1 ให้นักเรียนที่สนใจเรื่องเดียวกันเข้ากลุ่มด้วยกัน และช่วยกันวางแผนการเรียนรู้ กำหนดวิธีการเรียนรู้เช่น การร่วมสังเกตการณ์ การดูการสาธิต การทดลอง ปฏิบัติ การสัมภาษณ์การใช้แบบสอบถาม ฯลฯ

2.2 วางแผนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ โดยกำหนดงานที่ต้องทำ กำหนดคนรับผิดชอบและกำหนดเวลา

2.3 นำแผนการเรียนรู้ปรึกษาครู

3. ปฏิบัติการเรียนรู้ตามแผน

3.1 ปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนด

3.2 บันทึกผลการเรียนรู้ไว้

4. นำเสนอผลการเรียนรู้หรือแสดงผลงาน

4.1 นักเรียนนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ เสนอต่อครูและแลกเปลี่ยนระหว่างเพื่อน

4.2 แสดงผลการเรียนรู้ไว้ที่ป้ายนิเทศประจำห้อง

การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่ควรคำนึงถึงความรู้ความสามารถของภูมิปัญญา โดยนำมาใช้ให้เหมาะสมกับพื้นฐานความรู้และงานของภูมิปัญญา

สรุปแนวทางในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาใช้ในการจัดเรียนการสอน สามารถกระทำได้ 2 รูปแบบคือ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาสู่ผู้เรียนในโรงเรียน และการนำผู้เรียนออกไปหาแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยบุคลากรในโรงเรียนเป็นผู้วางแผนการบูรณาการความรู้ในท้องถิ่นให้เข้ากับการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 23) ได้ให้ความสำคัญในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทยมาใช้ในการเรียนการสอน โดยระบุไว้ในมาตรา 23(3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา และมาตรา 57

ให้หน่วยงานทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือมัธยมศึกษาตอนต้นในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาและยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540 : 13) ได้สรุปแนวคิดในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังนี้

1. โรงเรียนเป็นผู้นำกิจกรรม หรือเนื้อหาสาระที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นไปจัดการเรียนการสอนหรือพัฒนาหลักสูตรขึ้นมาในโรงเรียน ให้เด็กได้เรียนรู้โดยคัดเลือกเนื้อหาหรือกิจกรรมให้สอดคล้องกับท้องถิ่น

2. โรงเรียนเชิญเจ้าของภูมิปัญญาได้แก่ ประชาชนชาวบ้าน หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน ช่างเทคนิคชาวบ้าน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 184-185) กล่าวถึงการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าสู่ระบบการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้คือ จัดให้มีระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการใช้หลักสูตรท้องถิ่นในสถาบันการศึกษา โดยให้หลักสูตรมีสถานภาพเท่าเทียมกับการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกน เช่น การจัดแบ่งกลุ่มประสบการณ์ กลุ่มวิถีและกลุ่มภูมิปัญญาไทย

รุ่ง แก้วแดง (2543 : 230) ได้เสนอแนวทางการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างไร เพื่อไม่ให้ภูมิปัญญาไทยสูญหายไปจากวิถีชีวิตของคนไทย กระบวนการที่จะทำ ให้ภูมิปัญญาไทยฟื้นคืนชีพกลับมาใช้ชีวิตชีววิถีอีกครั้งก็คือ กระบวนการศึกษาสิ่งที่เราต้องช่วยกันคิดก็คือ จะนำภูมิปัญญาไทย กลับสู่ระบบการศึกษาไทย โดยนำเอาวิธีการสอนที่มีลักษณะเหมาะสมกับยุคสมัย ปัจจุบัน คือวิธีสอนเป็นการสอนแบบตัวต่อตัวหรือเป็นรายบุคคล วิธีสอนที่เป็นการสอนด้วยความรักเป็นการสอนโดยการปฏิบัติและเป็นการสอนจากของจริง

ประจักษ์ บุญอารีย์ (2543 : 107) ได้กล่าวถึงการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ว่า

1. ศึกษาค้นคว้า สืบค้นและรวบรวมภูมิปัญญาด้านต่าง ๆ ที่สำคัญและจำเป็นที่จะนำมาใช้จัดการเรียนการสอนจากแหล่งทั้งสี่ ให้ครอบคลุมและชัดเจนทั้งโดยนักวิชาการสาขาต่าง ๆ โดยการเลือกสรรจากกรณีตัวอย่างความสำเร็จที่ปรากฏอยู่ทั่วไปในท้องถิ่น

2. วิเคราะห์ ได้แก่ การนำภูมิปัญญาที่ได้ตามข้อ 1 มาวิเคราะห์แยกแยะให้เห็นความแตกต่างความเหมือน ตลอดจนความเป็นไปได้ที่จะนำไปใช้

3. สังเคราะห์ ได้แก่การนำภูมิปัญญามาผสมผสานและสรุปเป็นหมวดหมู่ พร้อมทั้งกำหนดเงื่อนไขความเป็นไปได้ ที่จะเลือกไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

4. การวิจัยและพัฒนา เป็นวิธีการที่จะได้ภูมิปัญญาที่มีประสิทธิภาพที่สุด โดยเฉพาะวิธีการวิจัยแบบมีส่วนร่วม การวิจัยอาจจะทำได้ทั้งในรูปของการแสวงหาองค์ความรู้หรือแนวทางพัฒนาวิจัยเพื่อประเมินความเป็นไปได้ในการเลือกภูมิปัญญาที่มีอยู่แล้วไปใช้ ซึ่งจะเลือกผ่านโดยกระบวนการโดยอ้อมแล้วแต่สถานที่ กลุ่มประชากร เวลา นโยบาย ศักยภาพของชาวบ้าน และภาวะแวดล้อมอื่น ๆ

กรมวิชาการ (2544 : 6-7) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 กำหนดให้โรงเรียน ต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ มีการจัดการศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นพื้นฐาน ซึ่งนำหลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการบริหารตนเองและหลักการตรวจสอบและถ่วงดุลมาใช้ในการบริหาร โรงเรียน ดังนั้นโรงเรียนจึงจำเป็นต้องปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย ทันเหตุการณ์และสอดคล้องกับ ความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมใน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จึงเป็นเรื่องที่ครูต้องจัดทำให้ทันปีการศึกษา 2546

สำนักงานคณะกรรมการการประถมแห่งชาติ (2542 : 21-22) กล่าวถึงการนำภูมิปัญญา ท้องถิ่นสู่การเรียนการสอน มีกิจกรรมการดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร ศึกษาวิเคราะห์หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง เวลาเรียน แนวดำเนินการและการวัดผล การประเมินผลและการติดตามผล ว่ามีส่วนใดบ้างที่กำหนดเนื้อหาสาระ เกี่ยวกับชุมชนหรือท้องถิ่น
 2. ศึกษาคำอธิบายงานต่าง ๆ ในกลุ่มงานอาชีพ วิเคราะห์เนื้อหาสาระที่จะต้องจัดให้ นักเรียนได้รู้จักกิจกรรมการเรียนการสอนและจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแต่ละงาน แล้วพิจารณา เนื้อหาสาระใดมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ควรให้นักเรียนได้เรียนรู้
 3. ออกแบบเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นที่จะนำมาใช้ในการวางแผนจัดกิจกรรม การเรียนการสอน
 4. การสำรวจและบันทึกข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
 5. จัดทำแฟ้มข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น มีกิจกรรมที่ควรดำเนินการดังนี้ คือ
 - 5.1 พิจารณาว่าถ้าจะเก็บรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นตามที่วิเคราะห์ได้ จากการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร มีข้อมูลสำคัญ ๆ อะไรบ้างที่ควรให้นักเรียนศึกษา
 - 5.2 สร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - 5.3 วางแผนเก็บรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - 5.4 นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดทำแฟ้มข้อมูล
 6. ศึกษาวิเคราะห์คำอธิบายทุกงาน ในกลุ่มสาระฯและจัดทำกำหนดการสอน
 7. เตรียมการสอน โดยการเขียนแผนการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีสาระสำคัญ การเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร
 8. สอนตามแผนการสอนที่เตรียมไว้
 9. วัดและประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ตามแผนการสอน และบันทึกผล การประเมินสะสมไว้ เพื่อสรุปผลการประเมินจัดระดับคุณภาพปลายภาคเรียน
- ผู้ศึกษาค้นคว้าสรุปได้ว่าแนวทางการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน กลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ประกอบด้วยการดำเนินงาน 2 ด้าน คือด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้ ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ว่า ผู้เรียนทุกคนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ครูผู้สอนเป็นผู้ช่วยเหลือส่งเสริมและสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียนเพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้สร้างสรรค์ความรู้ของตนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีนักวิชาการให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

รุ่ง แก้วแดง (2541 : 53) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ซึ่งเสนอรูปแบบการสอน แบบต่าง ๆ ของการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นมีดังนี้

1. การสอนมีหลายวิธีดังนี้

- 1.1 การเล่าเรื่องราว
- 1.2 การตอบทกลอน การต่อเพลง
- 1.3 การพาดู พาทำ
- 1.4 การบอก การเทศน์
- 1.5 การให้เลียนแบบ
- 1.6 การลองผิดลองถูก
- 1.7 การอ่านจากตำรา ไบลาน คัมภีร์โบราณ
- 1.8 การทำการทดลอง
- 1.9 การเข้าสู่วิถีชีวิต
- 1.10 การสังเกต

2. การเรียนมี 2 วิธีดังนี้

2.1 การเรียนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นบนฐานของการชุมชน หมายถึง การเรียนที่นำเอาเนื้อหาภูมิปัญญาท้องถิ่น วิธีสอนแบบภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอนให้นักเรียนและใช้กิจกรรมของชุมชนเป็นสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบนี้จะทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมกับโรงเรียนได้ ตั้งแต่การกำหนดนโยบายโรงเรียน จัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนตลอดถึงการติดตามประเมินผล ทั้งนี้ กิจกรรมทางการศึกษาต่าง ๆ ต้องอยู่บนพื้นฐานของชุมชน ซึ่งหมายถึงชุมชนจะต้องมีสถาบันการเรียนรู้ของชุมชนเอง สถาบันการเรียนรู้ของชุมชนเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้และพัฒนาความรู้ สร้างความรู้ใหม่ให้กับชุมชนโดยมีการบริการจัดการโดยชุมชน และสร้างกระบวนการเรียนรู้จากการกำหนดกิจกรรมของชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันการเรียนรู้ของชุมชนกับโรงเรียนใน ความหมายของการเรียนโดยใช้ภูมิปัญญาไทย บนพื้นฐานของชุมชนนั้น โรงเรียนถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของ ชุมชนการเรียนในโรงเรียนและการเรียนในชุมชนถือเป็นกระบวนการเดียวกัน

2.2 การเรียนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นบนฐานของโรงเรียน หมายถึง การเรียนที่เอาเนื้อหา ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิธีสอนแบบภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอนให้นักเรียน โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดแทรกเนื้อหาวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแต่ละระดับ ซึ่งทั้งเนื้อหา วิธีสอน จำนวนคาบและเวลาเรียน ขึ้นอยู่กับการกำหนดร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนการเรียนรู้ แบบนี้ โรงเรียนต้องสำรวจความต้องการและศักยภาพในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งด้านเนื้อหา ผู้สอนและผลกระทบต่อชุมชนในด้านต่าง ๆ ทั้งเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมการเมือง และสิ่งแวดล้อม จัดทำเป็นเนื้อหาวิชาภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลักดันให้เป็นหลักสูตรท้องถิ่นต่อไป

จากแนวคิดดังกล่าว การจัดการเรียนการสอนสามารถทำได้ไม่ยาก ควรจัดให้เหมาะสม และสอดคล้องกับทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ ประยุกต์การเรียนรู้ให้เข้ากับเนื้อหาวิชา ที่ต้องการ เสริมสร้างทักษะชีวิต อีกทั้งสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้เป็นอย่างดี

ภัทรวิ อุดมมณฑล (2546 : 75) ได้กล่าวว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมี 3 ประเภท คือ

1. ครูไปแสวงหาความรู้จากชาวบ้าน สืบค้นคว้าภูมิปัญญาท้องถิ่น แล้วนำมา ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้
2. ครูเชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้านมาสอนที่โรงเรียน
3. ครูให้นักเรียนไปเรียนรู้กับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่บ้านของปราชญ์ชาวบ้านหรือ ชุมชน

สรุป ผู้ศึกษาค้นคว้าจึงนำหลักแนวคิดสำนักงานคณะกรรมการการประถมแห่งชาติ (2542 : 21 - 22) มาบูรณาการ การนำ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอนด้านการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ดังนี้ ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร ออกแบบเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นวางแผนจัด กิจกรรมการเรียนการสอน การสำรวจและบันทึกข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดทำแฟ้มข้อมูลภูมิปัญญา ท้องถิ่น ศึกษาวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชาจัดทำกำหนดการสอน การเขียนแผนการสอนภูมิปัญญา ท้องถิ่น การนำมาเป็นสื่อการสอน การนำมาเป็นวิทยากร การนำนักเรียนไปศึกษาแหล่งภูมิปัญญา ท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมแห่งชาติ (2542 : 21 - 22) กล่าวถึงการนำภูมิ ปัญญาท้องถิ่นสู่การเรียนการสอน มีกิจกรรมการดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร ศึกษาวิเคราะห์หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง เวลาเรียน แนวดำเนินการและการวัดผล การประเมินผลและการติดตามผล ว่ามีส่วนใดบ้างที่กำหนดเนื้อหาสาระ เกี่ยวกับชุมชนหรือท้องถิ่น
2. ศึกษาคำอธิบายงานต่าง ๆ ในกลุ่มงานอาชีพ วิเคราะห์เนื้อหาสาระที่จะต้องจัดให้ นักเรียนได้รู้กิจกรรมการเรียนการสอนและจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแต่ละงาน แล้วพิจารณา เนื้อหาสาระใดมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ควรให้นักเรียนได้เรียนรู้
3. ออกแบบเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นที่จะนำมาใช้ในการวางแผนจัดกิจกรรม การเรียนการสอน
4. การสำรวจและบันทึกข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
5. จัดทำแฟ้มข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น มีกิจกรรมที่ควรดำเนินการดังนี้ คือ
 - 5.1 พิจารณาว่าถ้าจะเก็บรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นตามที่วิเคราะห์ได้จาก การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร มีข้อมูลสำคัญ ๆ อะไรบ้างที่ควรให้นักเรียนศึกษา
 - 5.2 สร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - 5.3 วางแผนเก็บรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - 5.4 นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดทำแฟ้มข้อมูล
6. ศึกษาวิเคราะห์คำอธิบายทุกงาน ในกลุ่มสาระฯและจัดทำกำหนดการสอน
7. เตรียมการสอน โดยการเขียนแผนการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีสาระสำคัญ การเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร

8. สอนตามแผนการสอนที่เตรียมไว้

9. วัดและประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ตามแผนการสอน และบันทึกผลการประเมินสะสมไว้ เพื่อสรุปผลการประเมินจัดระดับคุณภาพปลายภาคเรียน

การนำมาเป็นสื่อการสอน

นักวิชาการและนักการศึกษา ได้ให้ความหมายของสื่อการศึกษาและสื่อการสอนไว้หลายท่านดังนี้

ความหมายของสื่อการสอน

กรมวิชาการ (2545) สื่อการสอนหมายถึงสื่อชนิดใดก็ตามที่บรรจุเนื้อหาหรือสาระการเรียนรู้ซึ่งผู้สอนผู้เรียนใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้เนื้อหาหรือสาระนั้น ๆ

สรุปจากความหมายสื่อการสอนดังกล่าวข้างต้น สื่อการสอนหมายถึงสิ่งต่าง ๆ ที่ผู้สอนหรือผู้เรียนนำมาใช้เป็นตัวกลางกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นวิทยากร

วิทยากรเป็นคำค่อนข้างใหม่สำหรับประเทศไทย เริ่มใช้เมื่อประเทศไทยตื่นตัวในการสัมมนาและฝึกอบรมโดยใช้เรียกผู้บรรยายว่า “วิทยากร” โดยเป็นการให้ความช่วยเหลือจากต่างประเทศมีการแลกเปลี่ยนบุคลากร ส่งบุคลากรไปศึกษาดูงานและศึกษาต่อต่างประเทศ ในระยะนี้ผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศได้นำคำว่า Resource Person เข้ามาใช้ในตอนต้น ๆ ได้เรียกเป็นชื่อภาษาไทยว่า ผู้บรรยายบ้างผู้ให้การอบรมบ้าง ในตอนหลังจึงได้เรียกตามคำภาษาอังกฤษว่า วิทยากร และได้ถูกนำไปใช้อย่างแพร่หลายในทุกวงการที่มีการฝึกอบรม ต่อมาการอบรมสัมมนาได้ขยายตัวไปยังองค์กรต่าง ๆ ทั้งรัฐและเอกชนมากขึ้น ได้มีผู้จัดกลุ่มวิทยากรไว้ทำการฝึกอบรมทั้งเป็นอาชีพและสมัครเล่นเป็นจำนวนมากและแม้ในปัจจุบัน คำว่า วิทยากรก็ยังเป็นคำที่ทันสมัยอยู่ในทุกวงการ

ความหมายของคำว่าวิทยากร

อรพิน สันติธีระกุล (2545 : 15) กล่าวว่า วิทยากรคือ ครูผู้สอน ผู้ทำให้เกิดความรู้ ผู้ฝึก พี่เลี้ยง ผู้บรรยาย ผู้มีความสามารถทำให้ผู้อื่นมีความรู้ ความเข้าใจ เกิดทักษะ เกิดทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับเรื่องที่อบรม จนกระทั่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้ และสามารถจุดประกายความคิด เกิดการเปลี่ยนแปลงและทัศนคติหรือพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ของเรื่องหรือวิชานั้น ๆ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ได้มีนโยบายการสนับสนุนการนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในโรงเรียน โดยการสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จัดทำทำเนียบภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อที่จะสนับสนุนให้บุคคลเหล่านี้มีความพร้อมในการที่จะเป็นวิทยากรจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นวิทยากร จากแนวคิดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 55) กล่าวถึงการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร ดังนี้

1. สำรวจ ค้นคว้า แหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น แล้วเลือกส่วนที่สามารถนำมาใช้เป็นเนื้อหาการจัดการเรียนการสอน หรือตัวบุคคลที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรภายนอก
2. ติดต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อขอความสนับสนุน

3. กำหนดแผนปฏิบัติงาน ปฏิทินการปฏิบัติงาน ค่าตอบแทนที่จะให้แก่ภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดทำข้อตกลงหรือระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจนร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

4. วางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้ผู้สอนทั้งในรูปแบบการสอนในชั้นเรียนหรือส่งนักเรียนไปปฏิบัติที่ชัดเจนร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

5. กำหนดแนวทางติดตามผล สนับสนุนการดำเนินงาน และประเมินผลการปฏิบัติงาน
คุณสมบัติวิทยากร

การที่ครูหรือผู้บริหารโรงเรียนจะพิจารณาเชิญบุคคลในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรหรือช่วยในการจัดการเรียนการสอนควรจะได้พิจารณาคุณสมบัติของผู้ที่จะเชิญว่ามีความสามารถเหมาะสมกับเรื่องที่ต้องการจะให้สอนมากน้อยเพียงใด เพื่อที่นักเรียนจะได้รับประโยชน์จากการเชิญบุคคลในท้องถิ่นนั้น ๆ สูงสุด

หลักการพิจารณาเชิญวิทยากร ควรพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้คือ

1. เชิญผู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับเนื้อหาที่จะสอนจริง ๆ
2. เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี เป็นที่รู้จักกันในสังคม
3. ไม่มีชื่อเสียงเป็นที่เสื่อมเสีย หรือน่ารังเกียจในวงสังคม
4. เป็นผู้ที่มีจิตใจกว้างขวางและเห็นประโยชน์ของการศึกษา
5. เป็นผู้ที่ครูสามารถจะเชิญมาได้โดยสะดวก

จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนในปัจจุบันมาก เพราะจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนทำให้ได้รับความรู้ในแง่มุมที่กว้าง ได้เปลี่ยนบรรยากาศจากครูที่สอนประจำได้รับประสบการณ์ตรง ได้รับความรู้ที่ละเอียดทำให้สามารถเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองได้อ่านมาแล้วมากขึ้น รวมทั้งได้พัฒนาทักษะทางสังคมซึ่งจะทำให้ได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ที่ตนเองได้อ่านมาแล้วมากยิ่งขึ้นรวมทั้งได้พัฒนาทักษะทางสังคม ซึ่งจะทำให้ได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ที่ตนเองได้อ่านมาแล้วมากยิ่งขึ้น และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดในการสร้างสรรค์งานโดยกำหนดให้ผู้เรียนได้เสนอโครงการที่ตนเองหรือกลุ่มสนใจได้ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงมีส่วนสำคัญในการเสริมการสอนของครูให้ครบถ้วนสมบูรณ์ตามจุดมุ่งหมายและแนวดำเนินการของหลักสูตรมากยิ่งขึ้น
วิทยากรกับการเรียนการสอน

การเชิญวิทยากรมาช่วยสอนนั้นสามารถกระทำได้ 2 วิธี คือ เชิญมาพูดหรือสอนนักเรียนในชั้นเรียน และให้นักเรียนออกไปสัมภาษณ์ผู้ที่มีความรู้ที่บ้าน หรือที่ทำงาน ซึ่งครูหรือผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรจะได้มีการดำเนินการต่าง ๆ ทั้งก่อนเชิญวิทยากรขณะที่วิทยากรกำลังดำเนินการสอน และภายหลังจากที่วิทยากรได้สอนแล้ว ดังต่อไปนี้

1. การสำรวจหารายละเอียดเกี่ยวกับวิทยากรเป็นงานที่ครูหรือผู้เกี่ยวข้องต้องจัดทำเป็นลำดับแรก โดยการสำรวจให้ทราบว่ามีใครบ้างที่มีอาชีพ การงาน ความรู้ และความสามารถเหมาะสมที่จะเชิญมาช่วยสอนในวิชาต่าง ๆ ได้ จากนั้นครูจัดทำแบบสำรวจ จดชื่อที่อยู่ เนื้อหาวิชาที่ต้องการให้สอน วัน เวลาที่จะเชิญมาสอน เพื่อที่จะได้นำมาเก็บไว้เป็นข้อมูลในการวางแผนเชิญวิทยากรไว้แต่เนิ่น ๆ

2. การติดต่อวิทยากรเมื่อจะเชิญวิทยากรมาช่วยสอนในเนื้อหาวิชาที่ต้องการเป็นที่แน่นอนแล้ว ควรต้องดำเนินการติดต่อเพื่อเชิญวิทยากร ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธีดังนี้

2.1 ติดต่อเชิญวิทยากรเป็นการส่วนตัวโดยครูหรือตัวแทนนักเรียนเพื่อให้ข้อมูล รายละเอียดต่าง ๆ แก่วิทยากรพร้อมทั้งสอบถามความสมัครใจของวิทยากร ตลอดจนวางแผนร่วม อย่างคร่าว ๆ

2.2 ติดต่อเชิญวิทยากรอย่างเป็นทางการโดยมีหนังสือจากโรงเรียนเชิญไปเป็น ลายลักษณ์อักษร

3. การเตรียมตัวของครู ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญมากที่สุดใน การดำเนินการเชิญ วิทยากรมาช่วยสอน สิ่งที่ครูต้องจัดดำเนินการในการเชิญวิทยากรมีดังนี้

3.1 ครูต้องสำรวจแผนการสอนว่า เรื่องที่จะช่วยสอนนั้นมีทั้งหมดที่คาบ เพื่อจะวางแผนใช้เวลาได้อย่างเหมาะสม เป็นการปรับแผนการสอนให้ยืดหยุ่น ไม่กินเวลาของ กลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ

3.2 กำหนดรายละเอียดการเชิญวิทยากรไว้ล่วงหน้าอย่างมีระบบ เช่นเชิญใคร เชิญมาสอนเรื่องอะไร ช่วงเวลาใดและจะต้องปฏิบัติอย่างไร การกำหนดรายละเอียดดังกล่าวนี้จะช่วยให้ ได้รับประโยชน์ในการเชิญวิทยากรเต็มที่ การกำหนดการเชิญวิทยากรดังกล่าว จะต้องคำนึงถึง องค์ประกอบต่าง ๆ เช่น ความเหมาะสมระหว่างวิทยากรกับเนื้อหา วิชาของนักเรียน ช่วงเวลา สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

3.3 ติดต่อเชิญวิทยากร โดยครูติดต่อวิทยากรเป็นการส่วนตัวก่อน แล้วจึงเชิญเป็น ทางการ โดยครูผู้เชิญจะต้องตกลงรายละเอียดกับวิทยากรในเนื้อหาสาระ วัน เวลา สถานที่ และ วัสดุประสงค์ของการเชิญ ตลอดจนวิธีเสนอข้อความรู้ของวิทยากร

3.4 ศึกษาเนื้อหา และจุดประสงค์ของเรื่องที่ต้องการให้วิทยากรสอนอย่างละเอียด เพื่อประโยชน์ในการซักถามและสรุป เพราะบางวิทยากรอาจไม่สามารถอธิบายให้นักเรียนเข้าใจได้ ครูจึงต้องเป็นผู้ช่วยตั้งคำถามและสรุป

3.5 ศึกษารูปแบบของการจัดการบรรยายหรือสาธิต

3.6 จัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ให้พร้อม เช่น เตรียมสถานที่รับรองเมื่อวิทยากร มาถึงโรงเรียน จัดเตรียมสถานที่บรรยายหรือสาธิตให้เหมาะสม จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และสื่อการสอนที่ จะต้องใช้ประกอบการบรรยายหรือสาธิต ตลอดจนจัดเตรียมนักเรียนให้อยู่ในสภาพพร้อมที่จะเรียน เป็นต้น

3.7 ในกรณีที่พานักเรียนไปพบวิทยากรที่บ้าน หรือที่ทำงานของวิทยากร ครูจะต้อง ศึกษาและเตรียมวางแผนล่วงหน้าไว้ให้พร้อม ได้แก่ การซักซ้อมนักเรียนเกี่ยวกับการเดินทาง การแบ่งกลุ่มการซักถาม การจดบันทึก และการรายงานผลงาน

3.8 ในขณะที่วิทยากรกำลังบรรยายหรือสาธิตนั้น ครูคอยช่วยอำนวยความสะดวก แก่วิทยากร เช่น ช่วยจัดเตรียมอุปกรณ์ ช่วยตั้งคำถาม ช่วยสรุปในเนื้อหาที่วิทยากรบรรยาย (ในกรณีที่ วิทยากรไม่ได้สรุปหรืออาจสรุปได้ไม่ชัดเจน)

3.9 สรุปและประเมินผลความรู้ที่ได้รับจากวิทยากร โดยใช้วิธีการประเมินผล การเรียนการสอนโดยทั่วไปซึ่งจะต้องใช้วิธีการประเมินหลาย ๆ วิธีเพื่อตรวจสอบคุณภาพของนักเรียน โดยดูจากจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ สิ่งที่ควรประเมิน ได้แก่ เนื้อหาความรู้ เจตคติ คุณสมบัติที่ต้องการ เน้นการนำไปใช้และกระบวนการดำเนินการ

3.10 กิจกรรมติดตาม ครูควรเขียนเรื่องย่อเกี่ยวกับเรื่องที่วิทยากรมาบรรยายส่งในวารสารของโรงเรียน อ่านออกเสียงตามสาย และมีจดหมายของคุณวิทยากรตามไปอีกทีหนึ่ง ประการสุดท้ายคือ ควรให้นักเรียนจัดแสดงผลงานอันเป็นผลจากการเชิญวิทยากร และเก็บไว้ในแฟ้มเพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าต่อไป

4. การเตรียมตัวของนักเรียน เพื่อให้การใช้วิทยากรในการเรียนการสอนเกิดประโยชน์แก่นักเรียนทางด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ ครูควรต้องมีการเตรียมตัวนักเรียนดังนี้

4.1 มอบหมายให้นักเรียนรับผิดชอบหน้าที่ต่าง ๆ กันตามความเหมาะสม เช่น หน้าที่ในการจัดเตรียม และเก็บสถานที่ เตรียมวัสดุอุปกรณ์ หน้าที่ต้อนรับ และส่งวิทยากร หน้าที่บริการวิทยากรและผู้ร่วมกิจกรรมทั้งหมด การกล่าวขอบคุณวิทยากร และการจัดเตรียมของที่ระลึก เป็นต้น นักเรียนทุกคนควรมีหน้าที่รับผิดชอบตามความสมัครใจหรือความเหมาะสมซึ่งครูควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของนักเรียนแต่ละคนให้ดี

4.2 ให้นักเรียนทราบวัตถุประสงค์ของการเชิญวิทยากร และศึกษาเนื้อเรื่องไว้ล่วงหน้าตลอดจนเตรียมตั้งปัญหาซักถาม

4.3 ทำความเข้าใจเกี่ยวกับมารยาทในการฟัง การซักถาม และวิธีการจดบันทึก (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2542)

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า การสอนของวิทยากรนักเรียนจะได้รับความรู้ หรือผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ เช่น การพิจารณาคัดเลือกวิทยากร การเตรียมการตามความสามารถของวิทยากร การประสานงานระหว่างครูกับวิทยากร กิจกรรมการสอน การวางแผนเตรียมการต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งการเชิญวิทยากรมาสอนจะได้รับประโยชน์สูงสุด หากทุกฝ่ายเห็นความสำคัญ และร่วมมือกันดำเนินการตามบทบาท หน้าที่ของตนเองอย่างเต็มกำลังความสามารถ การเบิกจ่ายค่าตอบแทนให้วิทยากรบุคคลภายนอก

การเบิกจ่ายเงินค่าตอบแทนวิทยากรบุคคลภายนอก วิทยากรบุคคลภายนอกหมายถึงบุคคลในท้องถิ่นที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์เฉพาะด้าน ที่ได้รับเชิญจากสถานศึกษา เพื่อช่วยทำการสอน โดยการบรรยายทางด้านวิชาการหรือวิธีการปฏิบัติจริงให้แก่ นักเรียนในโรงเรียน เช่น นักเรียนระดับประถมศึกษาจะทำการสอนในกลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุ่มวิชาการงาน พื้นฐานอาชีพ เป็นต้น

วิธีปฏิบัติ

การเบิกจ่ายเงินค่าตอบแทนวิทยากรบุคคลภายนอกของสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ค่าตอบแทนวิทยากรบุคคลภายนอกที่สอนระดับประถมศึกษา และค่าตอบแทนวิทยากรบุคคลภายนอกที่สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

การเบิกจ่ายเงินดังกล่าวทั้ง 2 ประเภท มีความแตกต่างกันตรงที่แนวปฏิบัติของระเบียบกฎหมายกล่าวคือ การเบิกจ่ายค่าตอบแทนวิทยากรบุคคลภายนอกในระดับประถมศึกษา จะเบิกจ่ายตามข้อตกลงของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (เดิม) กับกระทรวงการคลัง สำหรับการเบิกจ่ายค่าตอบแทนวิทยากรบุคคลภายนอกในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จะเบิกจ่ายตามระเบียบวาระกระทรวงการคลังว่าด้วยการสอนพิเศษในสถานศึกษาของทางราชการ พ.ศ. 2533 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

เกณฑ์พิจารณาในการจัดสรรงบประมาณ

1. สถานศึกษาขาดครูผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้าน
2. มีโครงการสอนหรือตารางสอนที่ชัดเจน
3. มีความพร้อมเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ สื่อประกอบการสอน
4. มีวิทยากรบุคคลภายนอก

การนำนักเรียนไปศึกษาแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น มีระเบียบการดำเนินการดังนี้
ระเบียบการนำนักเรียนไปศึกษาแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น

การนำนักเรียนไปศึกษาแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นอาศัยระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการพานักเรียนและนักศึกษาไปนอกสถานศึกษา พ.ศ. 2548 ประกาศ ณ วันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2548 มีความว่า

โดยที่เห็นสมควรปรับปรุงระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการพานักเรียน และนักศึกษาไปนอกสถานศึกษาให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการจึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการพานักเรียน และนักศึกษาไปนอกสถานศึกษา พ.ศ. 2548”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการพานักเรียน และนักศึกษาไปนอกสถานศึกษา พ.ศ. 2529

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

“นักเรียนและนักศึกษา” หมายความว่า บุคคลซึ่งกำลังรับการศึกษาในสถานศึกษารวมถึงสถานศึกษาที่อยู่ในกำกับดูแลหรืออยู่ในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการด้วย
“สถานศึกษา” หมายความว่า สถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และให้หมายความรวมถึงสถานศึกษาที่อยู่ในกำกับดูแล หรืออยู่ในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการด้วย
“หัวหน้าสถานศึกษา” หมายความว่า ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ อธิการบดี หรือหัวหน้าสถานศึกษาที่เรียกชื่ออย่างอื่นทั้งของรัฐและเอกชนที่มีอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา

“การพานักเรียนและนักศึกษาไปนอกสถานที่” หมายความว่า การที่ครู อาจารย์ หรือหัวหน้าสถานศึกษาพานักเรียนและนักศึกษาไปทำกิจกรรมการเรียนการสอนนอกสถานศึกษาตั้งแต่สองคนขึ้นไป ซึ่งอาจไปเวลาเปิดทำการสอนหรือไม่ก็ได้ แต่ไม่รวมถึงการเดินทางไกล และการเข้าค่ายพักแรมของลูกเสือ ยุวกาชาด และเนตรนารี และการไปนอกสถานที่ตามคำสั่งในทางราชการ

ข้อ 5 การพานักเรียนและนักศึกษาไปนอกสถานศึกษาจำแนกเป็น 3 ประเภท คือ

1. การพาไปนอกสถานศึกษาไม่ค้างคืน
2. การพาไปนอกสถานศึกษาค้างคืน
3. การพาไปนอกราชอาณาจักร

- ข้อ 6 การพานักเรียนและนักศึกษาไปนอกสถานศึกษาทุกประเภทให้ปฏิบัติดังนี้
1. ต้องได้รับอนุญาตก่อน โดยขออนุญาตตามแบบที่กำหนดท้ายระเบียบนี้
 2. ให้หัวหน้าสถานศึกษาหรือผู้ได้รับมอบหมายเป็นผู้ควบคุม และจะต้องมีครูเป็นผู้ช่วย ผู้ควบคุมในการเดินทาง โดยครูหนึ่งคนต่อนักเรียนหรือนักศึกษาไม่เกิน 30 คน
 3. ผู้ควบคุมและผู้ช่วยควบคุม ต้องดำเนินการให้นักเรียนและนักศึกษายู่ในระเบียบวินัยเพื่อให้การเดินทางเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและปลอดภัย
 4. ห้ามผู้ควบคุม ผู้ช่วยผู้ควบคุมเสพหรือชักชวนให้พนักงานขับรถหรือผู้ขับเรือ เสพสุรา หรือของมีเมาขณะเดินทาง
 5. ให้หัวหน้าสถานศึกษาพิจารณาเลือกเส้นทางที่จะเดินทาง เลือกยานพาหนะที่อยู่ในสภาพมั่นคงแข็งแรงในการเดินทาง รวมถึงให้พิจารณาเลือกพนักงานขับรถหรือผู้ขับเรือที่มีความรู้ ความชำนาญด้วย
 6. ในการเดินทางให้พิจารณาขอความร่วมมือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอ คำแนะนำหรือขอความร่วมมืออื่น ๆ เท่าที่จำเป็น รวมถึงจัดให้มีป้ายข้อความแสดงให้เห็นว่ายานพาหนะ นั้นบรรทุกนักเรียนและนักศึกษา
 7. ให้หัวหน้าสถานศึกษาเป็นผู้พิจารณาและอนุญาตให้พานักเรียนและนักศึกษาไปนอกสถานศึกษาตามข้อ 5(1) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือผู้ได้รับมอบหมายหรือผู้มีอำนาจเหนือสถานศึกษาขึ้นไปอีกชั้นหนึ่งแล้วแต่กรณีเป็นผู้พิจารณาและอนุญาตตามข้อ 5(2) และหัวหน้าส่วนราชการหรือผู้ได้รับมอบหมายเป็นผู้พิจารณาและอนุญาตตามข้อ 5(3)
 8. ให้ส่งคำขออนุญาตพร้อมโครงการที่จะไปนอกสถานศึกษาไปให้ผู้มีอำนาจพิจารณาก่อนวันออกเดินทาง เมื่อได้รับอนุญาตแล้วจึงออกเดินทางได้
 9. การพานักเรียนและนักศึกษาไปนอกสถานศึกษาให้เป็นความสมัครใจเพื่อไปทำกิจกรรมการเรียนการสอน หรือทัศนศึกษา มิใช่พาไปเพื่อทดสอบสมรรถภาพหรือจัดกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อเป็นการวัดผลให้คะแนน
 10. เมื่อพานักเรียนและนักศึกษากลับจากการพาไปนอกสถานศึกษาแล้วให้รายงานให้ผู้สั่งอนุญาตทราบ
 11. ให้ถือว่าครู อาจารย์ หรือผู้ควบคุมนักเรียนและนักศึกษา ไปปฏิบัติหน้าที่ราชการ และให้เบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทางได้
 12. ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการรักษาการตามระเบียบนี้
2. ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้
- การวัดประเมินผลการเรียนรู้เป็นภารกิจที่สำคัญของผู้สอนให้ตีมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งการพัฒนาการเรียนการสอนต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่าง ข้อสำคัญประการหนึ่งก็คือ การประเมินผลการเรียนข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลอีกทั้งการประเมินผลเป็นกระบวนการสำคัญยิ่งในกระบวนการเรียนการสอน ที่ให้ผู้สอนใช้ตรวจสอบคุณภาพผู้เรียนว่าผู้เรียนมีความรู้ และบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้เพียงใด โดยมีนักวิชาการให้ความหมายของการประเมินผลการเรียนรู้ ดังนี้
- วัฒนาพร ระบุบุทกซ์ (2541 : 663) ได้กล่าวถึงการประเมินผลการเรียนรู้ไว้ว่า การประเมินผลแนวใหม่ซึ่งเชื่อกันว่า สามารถที่จะวัดประเมินความสามารถของผู้เรียนได้เหมาะสมและสอดคล้องกับวิธีการเดิม ๆ มีหลายแนวทาง เช่น การประเมินจากสภาพจริง (Authentic

Assessment) ซึ่งมุ่งเน้นการประเมินภาคปฏิบัติ (Performance Assessment) ของผู้เรียน ตัวอย่างหนึ่งที่ชัดเจนและยอมรับกันแพร่หลายในขณะนี้คือ การประเมินจากแฟ้มสะสมงาน (Portfolio Assessment) การประเมินที่กล่าวถึงนี้ถือว่าเป็นวิธีการประเมินที่สอดคล้องกับลักษณะการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเพราะเป็นวิธีการประเมินที่สอดคล้องกับลักษณะการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเพราะเป็นวิธีการที่สามารถค้นหาความสามารถและความก้าวหน้าในการเรียนรู้ที่แท้จริงของผู้เรียนและยังเป็นข้อมูลสำคัญที่สามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินผลการเรียนของผู้เรียนได้เป็นอย่างดีด้วยลักษณะสำคัญของการประเมินผลจากสภาพจริงเป็นการประเมินเชิงคุณภาพอย่างต่อเนื่องในด้านความรู้ความคิด พฤติกรรม วิธีการปฏิบัติของผู้เรียนจึงมีประสิทธิภาพเนื่องจากการประเมิน การปฏิบัติของผู้เรียนในสภาพจริง วิธีที่ใช้ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การบันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง แบบทดสอบวัดผลความสามารถจริง การรายงานตนเองและแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) ลักษณะสำคัญของการประเมินจากสภาพจริงมีดังนี้

1. เป็นการประเมินที่กระทำไปพร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสามารถทำได้ตลอดเวลากับทุกสถานการณ์ ทั้งที่โรงเรียน บ้าน และชุมชน
2. เป็นการประเมินที่เน้นพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้เรียนที่แสดงออกมาจริง ๆ
3. เน้นการพัฒนาผู้เรียนอย่างเด่นชัด และให้ความสำคัญกับการพัฒนาจุดเด่นของผู้เรียน
4. เน้นการประเมินตนเองของผู้เรียน
5. ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสถานการณ์ที่เป็นชีวิตจริง
6. ใช้ข้อมูลที่หลากหลาย มีการเก็บข้อมูลระหว่างการปฏิบัติในทุกด้าน ทั้งที่โรงเรียน บ้าน และชุมชนอย่างต่อเนื่อง
7. เน้นคุณภาพผลงานที่ผู้เรียนสร้างขึ้น ซึ่งเป็นผลจากการบูรณาการความรู้ในการเรียนรู้ของผู้เรียน และผู้เรียนได้เรียนอย่างมีความสุข
8. ส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์เชิงบวก มีการชื่นชม ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน และผู้เรียนได้เรียนอย่างมีความสุข
9. เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง

จากนิยามคำอธิบายเกี่ยวกับการประเมินจากสภาพจริง จะเห็นได้ว่าเป็นการประเมินที่เน้นการประเมินภาคปฏิบัติ (Performance Assessment โดยมีแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) เป็นนวัตกรรมประเมินที่สำคัญและส่งเสริมสอดคล้องกับการจัดการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

สมาน อัครภูมิ (2541 : 126 - 127) ได้กล่าวถึงการประเมินผลการเรียนรู้ไว้ว่าการประเมินผลควรดำเนินการใน 3 ลักษณะดังนี้ คือ

1. ประเมินระหว่างเรียน (Immediate) เป็นการประเมินผลประจำวันเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนแต่ละคน เป็นการประเมินผลอย่างไม่เป็นทางการและดำเนินการโดยครูประจำวิชาและคณะทำงาน
2. ประเมินผลระยะสั้น (Shorty-term) เป็นการประเมินที่ต้องดำเนินการค่อนข้างจะเป็นทางการมีวิธีการและโครงสร้างในการดำเนินงานเพื่อความมั่นใจว่านักเรียนพัฒนาไปในทางที่พึงประสงค์ จุดหมายเพื่อตรวจสอบว่าสิ่งที่เราต้องการพัฒนาให้เกิดขึ้นกับนักเรียนนั้นเดินทางไปสู่ถูกต้องใหม่ ในการประเมินผลอาจใช้วิธีทางสถิติและผลงานสะสมของนักเรียนประกอบการดำเนินการโดย

คณะทำงานหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาฯ

3. การประเมินผลระยะยาว (Long-term) เป็นการประเมินภาพรวมของความก้าวหน้าการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ เป็นการประเมินผลระดับองค์กร

กรมวิชาการ (2544 : 24 - 25) ได้กล่าวถึงการประเมินผลไว้ว่า การวัดและการประเมินผล การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ให้ผู้สอนใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพราะจะช่วยให้ข้อมูลข้างสารที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียนรวมทั้งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพและยังให้ทัศนะไว้ว่าการประเมินผล การเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ ซึ่งต้องดำเนินการควบคู่กันไป การบูรณาการ การวัดผล และประเมินผลกับการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนหลายประการ (กรมวิชาการ. 2544 : 234)

สรุปได้ว่า การประเมินผลการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่ให้ผู้สอนใช้พัฒนาคุณภาพของนักเรียนและทราบความก้าวหน้า ความสำเร็จทางการเรียนของนักเรียนเพื่อปรับปรุงการสอนรวมทั้งสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียนเพื่อปรับปรุงการสอนรวมถึงการสอนซ่อมเสริมให้แก่เรียนเพื่อตัดสิ้นผล การเรียน กระบวนการวัดผลประเมินผลที่เกิดภายหลังจากกระบวนการเรียนการสอนที่ผู้เรียนได้สร้างความรู้แล้ว หรืออาจประเมินในระหว่างการเรียนรู้ที่ผู้เรียนกำลังสร้างความรู้ให้กับตัวเองก็ได้โดยครูบันทึกผลการประเมินผลสะสมไว้ เพื่อสรุปผลการประเมิน จัดระดับคุณภาพปลายภาคเรียน การวัด และประเมินผลการเรียนรู้ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้นำแนวคิดของนักการศึกษา วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541 : 663) ได้ให้ทัศนะไว้ว่า การประเมินผลตามสภาพจริงเป็นการประเมินเชิงคุณภาพอย่างต่อเนื่องในด้านความรู้ความคิด พฤติกรรม วิธีการปฏิบัติของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้วิธีการวัด ประเมินผลการเรียนรู้ดังนี้คือ การสังเกต การสัมภาษณ์ การบันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง แบบทดสอบ การรายงานตนเองและการประเมินจากแฟ้มสะสมงาน เป็นขอบเขตการวิจัยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตพระนครศรี ด้านการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ได้มีผู้ให้ความหมายการประเมินตามสภาพจริงไว้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2540 : 175) ได้กล่าวว่า การประเมินสภาพจริง เป็นการประเมินการกระทำ การแสดงออกหลาย ๆ ด้านของนักเรียนตามสภาพความเป็นจริงทั้งในและนอกห้องเรียน มีลักษณะเป็นการประเมินแบบไม่เป็นทางการ การทำงานของผู้เรียน ความสามารถในการแก้ไขปัญหาและการแสดงออก โดยเน้นผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบ และเป็นผู้ผลิตความรู้ ได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติจริงหรือคล้ายจริง ได้แสดงออกอย่างเต็มความสามารถ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545 : 20) ได้กล่าวว่า การประเมินสภาพจริงเป็นการประเมินจากการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งโดยงานหรือกิจกรรม ที่มอบหมายให้ผู้ปฏิบัติจะเป็นงานหรือสถานการณ์ที่เป็นจริง (Real Life) หรือใกล้เคียงกับชีวิตจริง จึงเป็นงานที่มีสถานการณ์ซับซ้อน (Complexity) และเป็นองค์รวม (Holistic) มากกว่างานปฏิบัติในกิจกรรม การเรียนทั่วไป

สุวิมล ว่องวานิช (2546 : 13) กล่าวว่า การประเมินตามสภาพจริง เป็นกระบวนการ ตัดสินความรู้ความสามารถและทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียนในสภาพที่สอดคล้องกับชีวิตจริง โดยใช้เรื่องราว เหตุการณ์สภาพจริงหรือคล้ายจริงที่ประสบในชีวิตประจำวัน เป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนตอบสนอง โดยการแสดงออกลงมือกระทำ หรือผลิต จากกระบวนการทำงานตามที่คาดหวังและผลผลิตที่มีคุณภาพ จะเป็นการสะท้อนภาพเพื่อลงข้อสรุปถึงความรู้ ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียนว่า มีมากน้อยเพียงใด น่าพอใจหรือไม่ อยู่ในระดับความสำเร็จใด

สรุป การประเมินสภาพจริง เป็นการประเมินจากการวัดโดยให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงใน สถานการณ์จริงแนวคิดและหลักการของการประเมินผลตามสภาพจริง

ผู้เชี่ยวชาญในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ กล่าวถึงแนวคิดและหลักการประเมิน ตามสภาพที่แท้จริงไว้หลายท่าน ที่สำคัญมีดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 183) กล่าวไว้ว่า

1. การประเมินตามสภาพจริง ไม่เน้นการประเมินทักษะพื้นฐาน (Skill Assessment) แต่เน้นการประเมินทักษะการคิดที่ซับซ้อน (Complex Thinking Skill) ในการทำงาน ความร่วมมือ ในการแก้ปัญหา และการประเมินตนเองทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน
2. การประเมินตามสภาพจริง เป็นการวัดและประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน
3. การประเมินตามสภาพจริง เป็นการสะท้อนให้เห็นการสังเกตสภาพงานปัจจุบัน (Current Work) ของนักเรียน และสิ่งทีนักเรียนได้ปฏิบัติจริง
4. การประเมินตามสภาพจริง เป็นการผูกติดนักเรียนกับงานที่เป็นจริง โดยพิจารณา จากงานหลาย ๆ ชิ้น
5. ผู้ประเมินควรมีหลาย ๆ คน โดยมีการประชุมระหว่างกลุ่มผู้ประเมินเพื่อแลกเปลี่ยน ข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน
6. การประเมินต้องดำเนินการไปพร้อมกับการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง
7. นำการประเมินตนเองมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินตามสภาพที่แท้จริง
8. การประเมินตามสภาพจริง ควรมีการประเมินทั้ง 2 ลักษณะ คือ การประเมินที่เน้น การปฏิบัติจริง และการประเมินจากแฟ้มสะสมงาน

อนุวัติ คุณแก้ว (2548 : 113) กล่าวถึงหลักการของการประเมินผลจากสภาพจริงไว้ดังนี้

1. เป็นการประเมินความก้าวหน้า และการแสดงออกของนักเรียนแต่ละคนบนรากฐาน ของทฤษฎีทางพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เครื่องมือการประเมินที่หลากหลาย
2. การประเมินตามสภาพจริง จะต้องมีรากฐานบนพัฒนาการและการเรียนรู้ทาง สติปัญญาที่หลากหลาย
3. หลักสูตรสถานศึกษา ต้องให้ความสำคัญต่อการประเมินตามสภาพจริง คือ หลักสูตรต้องพัฒนามาจากบริบทที่มีรากฐานทางวัฒนธรรมที่นักเรียนอาศัยอยู่ และที่ต้องเรียนรู้ให้ทัน กับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก
4. การเรียน การสอน การประเมินผล จะต้องหลอมรวมกันและการประเมินต้อง ประเมินต่อเนื่องตลอดเวลาที่ทำการเรียนการสอน โดยผู้เรียนมีส่วนร่วม
5. การเรียน การสอน การประเมิน เน้นสภาพที่สอดคล้อง หรือ ใกล้เคียงกับธรรมชาติ ความเป็นจริงของการดำเนินชีวิต และควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดงานด้วยตนเอง

6. การเรียนการสอนจะต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาศักยภาพให้เต็มที่สูงสุด ตามสภาพที่เป็นจริงของแต่ละบุคคล เติบโตตามศักยภาพของตนเอง การเรียน การสอน และการประเมินต้องเกี่ยวเนื่องกัน และเน้นการปฏิบัติจริงในสภาพที่ใกล้เคียงหรือสภาพที่เป็นจริงในชีวิตประจำวัน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง

ลักษณะสำคัญของการวัดและการประเมินผลจากสภาพจริง

ลักษณะสำคัญของการวัดและการประเมินผลจากสภาพจริงมีดังนี้ (กรมวิชาการ. 2545 : 159)

1. การวัดและการประเมินผลจากสภาพจริงมีลักษณะสำคัญคือ ใช้วิธีการประเมินกระบวนการคิดที่ซับซ้อนความสามารถในการปฏิบัติงาน ศักยภาพของผู้เรียนในด้านของผู้ผลิตและกระบวนการที่ได้ผลผลิตมากกว่าที่จะประเมินว่าผู้เรียนสามารถจดจำความรู้ใดได้บ้าง
 2. เป็นการประเมินความสามารถของผู้เรียน เพื่อวินิจฉัยผู้เรียนในส่วนที่ควรส่งเสริมและส่วนที่ควรแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพตามความสามารถ ความสนใจและความต้องการของแต่ละบุคคล
 3. เป็นการประเมินที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมประเมินผลงานของทั้งตนเองและของเพื่อนร่วมห้อง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตัวเอง เชื่อมั่นตนเอง สามารถพัฒนาข้อมูลได้
 4. ข้อมูลที่ประเมินได้จะต้องสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการเรียนการสอนและการวางแผนการสอนของผู้สอนว่าสามารถตอบสนองความสามารถ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนแต่ละบุคคลได้หรือไม่
 5. ประเมินความสามารถของผู้เรียนในการถ่ายโอนการเรียนรู้ไปสู่ชีวิตจริงได้
 6. ประเมินด้านต่าง ๆ ด้วยวิธีที่หลากหลายในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง
- ขั้นตอนการประเมินตามสภาพจริง

การประเมินตามสภาพจริงมีการดำเนินงานตามขั้นตอนต่อไปนี้ (อนุวัติ คุณแก้ว. 2548 : 115 ; อ้างอิงมาจาก ส.วาสนา ประมวลพหุภักษ์. 2544 : 1)

1. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการประเมิน ต้องสอดคล้องกับสาระมาตรฐานจุดประสงค์การเรียนรู้และสะท้อนการพัฒนาการ
2. กำหนดขอบเขตในการประเมิน ต้องพิจารณาเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน เช่น ความรู้ ทักษะและกระบวนการ ความรู้สึก คุณลักษณะ เป็นต้น
3. กำหนดผู้ประเมิน โดยพิจารณาผู้ประเมินว่าจะมีใครบ้าง เช่น นักเรียนประเมินตนเอง เพื่อนนักเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น
4. เลือกใช้เทคนิคและเครื่องมือในการประเมิน ควรมีความหลากหลายและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ วิธีการประเมิน เช่น การทดสอบ การสังเกต การสัมภาษณ์ การบันทึกพฤติกรรม แบบสำรวจความคิดเห็น บันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง แฟ้มสะสมงาน ฯลฯ
5. กำหนดเวลาและสถานที่ที่จะประเมิน เช่น ประเมินระหว่างนักเรียนทำกิจกรรมระหว่างทำงานกลุ่ม / โครงการ วันใดวันหนึ่งของสัปดาห์ เวลาว่าง / พักกลางวัน ฯลฯ
6. วิเคราะห์ผลและวิธีการจัดการข้อมูลการประเมิน เป็นการนำข้อมูลจากการประเมินมาวิเคราะห์โดยระบุสิ่งที่วิเคราะห์ เช่น กระบวนการทำงาน เอกสารจากแฟ้มสะสมงาน ฯลฯ รวมทั้งระบุวิธีการบันทึกข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

7. กำหนดเกณฑ์ในการประเมิน เป็นการกำหนดรายละเอียดในการให้คะแนนผลงานว่าผู้เรียนทำอะไร ได้สำเร็จหรือว่ามีระดับความสำเร็จในระดับใด คือ มีผลงานเป็นอย่างไร การให้คะแนนอาจจะให้ในภาพรวมหรือแยกเป็นรายให้สอดคล้องกับงานและจุดประสงค์การเรียนรู้

อาจกล่าวสรุปได้ว่า การประเมินตามสภาพจริงเป็นขั้นตอนที่ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดผลสัมฤทธิ์ที่ต้องการโดยวิเคราะห์จากหลักสูตรกลาง หลักสูตรท้องถิ่นและความต้องการของนักเรียน มีแนวทางของงานที่ปฏิบัติ กำหนดกรอบและวิธีการประเมินร่วมกันระหว่างผู้ประเมินและผู้ถูกประเมิน ซึ่งวิธีการประเมินตามสภาพจริงจะกล่าวต่อไปนี้

วิธีการที่ใช้ในการประเมินตามสภาพจริง

การประเมินตามสภาพจริงเป็นการกระทำ การแสดงออกหลาย ๆ ด้าน ของนักเรียนตามสภาพความเป็นจริงทั้งในและนอกห้องเรียน มีวิธีการประเมินโดยสังเขปดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 184 - 193)

1. การสังเกต เป็นวิธีการที่ตีมากวิธีหนึ่งในการเก็บข้อมูลพฤติกรรมด้านการใช้ความคิด การปฏิบัติงาน และโดยเฉพาะด้านอารมณ์ ความรู้สึก และลักษณะนิสัยสามารถทำได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน หรือในสถานการณ์อื่นนอกโรงเรียน

วิธีการสังเกตทำได้โดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ การสังเกตโดยตั้งใจหรือมีโครงการสร้างหมายถึงครูกำหนดพฤติกรรมที่ต้องสังเกต ช่วงเวลาสังเกตและวิธีการสังเกต (เช่น สังเกตคนละ 3 - 5 นาทีเวียนไปเรื่อย ๆ) อีกวิธีหนึ่ง คือ การสังเกตแบบไม่ตั้งใจ หรือไม่มีโครงสร้าง ซึ่งหมายถึงไม่มีการกำหนดรายการสังเกตไว้ล่วงหน้า ครูอาจมีกระดาษแผ่นเล็ก ๆ ติดตัวไว้ตลอดเวลาเพื่อบันทึกเมื่อพบพฤติกรรมการแสดงออกที่มีความหมาย หรือสะดุดความสนใจของครู การบันทึกอาจทำได้โดยย่อก่อนแล้วขยายความสมบูรณ์ภายหลังวิธีการสังเกตที่ดีควรใช้ทั้งสองวิธี เพราะการสังเกตโดยตั้งใจ อาจทำให้ละเลยมองข้ามพฤติกรรมที่น่าสนใจแต่ไม่มีในรายการที่กำหนด ส่วนการสังเกตโดยไม่ตั้งใจอาจทำให้ครูขาดความชัดเจนว่าพฤติกรรมใด การแสดงออกใด ที่ควรแก่การสนใจและบันทึกไว้ เป็นต้น ข้อเตือนใจสำหรับการใช้วิธีสังเกต คือ ต้องสังเกตหลาย ๆ ครั้งในหลาย ๆ สถานการณ์ (การเรียน การทำงานตามลำพัง การทำงานกลุ่ม การเล่น การเข้าสังคมกับเพื่อน การวางตัว ฯลฯ) เมื่อมีเวลาผ่านไประยะหนึ่ง ๆ (2 - 3 สัปดาห์) จึงนำข้อมูลเหล่านี้มาเพื่อพิจารณาสักครั้งหนึ่ง

เครื่องมืออื่น ๆ ที่ใช้ประกอบการสังเกตได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบบันทึกกระเปาะสัมผัส เป็นต้น

2. การสัมภาษณ์ เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ใช้เก็บข้อมูลพฤติกรรมด้านต่างได้ดี เช่น ความคิด (สติปัญญา) ความรู้สึก กระบวนการขั้นตอนในการทำงาน วิธีแก้ปัญหา ฯลฯ อาจใช้ประกอบการสังเกตเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มั่นใจมากยิ่งขึ้น

ข้อแนะนำบางประการเกี่ยวกับการสัมภาษณ์

1. ก่อนสัมภาษณ์ควรหาข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของนักเรียนก่อนเพื่อทำให้การสัมภาษณ์เจาะตรงประเด็นและได้ข้อมูลยิ่งขึ้น
2. เตรียมชุดคำถามล่วงหน้าและจัดลำดับคำถามช่วยให้การตอบไม่วกวน
3. ขณะสัมภาษณ์ครูใช้วาจา ท่าทาง น้ำเสียงที่อบอุ่นเป็นกันเอง ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกปลอดภัย และแนวโน้มให้นักเรียนอยากพูด / เล่า
4. ใช้คำถามที่นักเรียนเข้าใจง่าย

5. อาจใช้วิธีสัมภาษณ์ทางอ้อมคือ สัมภาษณ์จากบุคคลที่ใกล้ชิดนักเรียน เช่น เพื่อนสนิท ผู้ปกครอง เป็นต้น

3. การตรวจงาน เป็นการวัดและประเมินผลที่เน้นการนำผลการประเมินไปใช้ทันที ใน 2 ลักษณะ คือ เพื่อการช่วยเหลือนักเรียนและเพื่อปรับปรุงการสอนของครู จึงเป็นการประเมินที่ควรดำเนินการตลอดเวลา เช่น การตรวจแบบฝึกหัด ผลงานภาคปฏิบัติ โครงการ/โครงการต่าง ๆ เป็นต้น งานเหล่านี้ควรมีลักษณะที่ครูสามารถประเมินพฤติกรรมระดับสูงของนักเรียนได้ เช่น แบบฝึกหัดที่เน้นการเขียนตอบ เรียบเรียง สร้างสรรค์ (ไม่ใช่แบบฝึกหัดที่เลียนแบบข้อสอบเลือกตอบซึ่งมักประเมินได้เพียงความรู้ ความจำ) งาน โครงการ โครงการงาน ที่เน้นความคิดขั้นสูงในการวางแผนจัดการ ดำเนินการ และแก้ปัญหาสิ่งที่ควรประเมินควบคู่ไปด้วยเสมอในการตรวจงาน (ทั้งงานเขียนตอบและปฏิบัติ) คือ ลักษณะนิสัยและคุณลักษณะที่ดีในการทำงาน

ข้อเสนอแนะบางประการเกี่ยวกับการตรวจงาน

โดยปกติครูมักประเมินนักเรียนทุกคนจากงานที่ครูกำหนดขึ้นเดียวกัน ครูควรมีความยืดหยุ่นการประเมิน จากการตรวจงานมากขึ้น ดังนี้

1. ไม่จำเป็นต้องนำชิ้นงานทุกชิ้นมาประเมิน อาจเลือกเฉพาะชิ้นงานที่นักเรียนทำได้ดีและบอกความหมาย / ความสามารถของนักเรียนตามลักษณะที่ครูต้องการประเมินได้ วิธีนี้เป็นการเน้น “จุดแข็ง” ของนักเรียน นับเป็นการเสริมแรง สร้างแรงกระตุ้นให้นักเรียนพยายามผลิตงานที่ดี ๆ ออกมามากขึ้น

2. จากแนวคิดตามข้อ 1 ชิ้นงานที่หยิบมาประเมินของแต่ละคน จึงไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องเดียวกัน เช่น นักเรียนคนที่ 1 งานที่ (ทำได้ดี) ควรหยิบมาประเมินอาจเป็นงานชิ้นที่ 2, 3, 5 ส่วนนักเรียนคนที่ 2 งานที่ควรหยิบมาประเมินอาจเป็นงานชิ้นที่ 1, 2, 4 เป็นต้น

3. อาจประเมินชิ้นงานที่นักเรียนทำนอกเหนือจากที่ครูกำหนดให้ก็ได้ แต่ต้องมั่นใจว่าเป็นสิ่งที่นักเรียนทำเองจริง ๆ เช่น สิ่งประดิษฐ์ที่นักเรียนทำเองที่บ้าน และนำมาใช้ที่โรงเรียน หรืองานเลือกต่าง ๆ ที่นักเรียนทำขึ้นเองตามความสนใจ เป็นต้น การใช้ข้อมูล / หลักฐานผลงานอย่างกว้างขวาง จะทำให้ครูรู้จักนักเรียนมากขึ้น และประเมินความสามารถของนักเรียนตามสภาพที่แท้จริงของเขาได้แม่นยำยิ่งขึ้น

4. ผลการประเมิน ไม่ควรบอกเป็นคะแนนหรือระดับคุณภาพ ที่เป็นเฉพาะตัวเลขอย่างเดียวแต่ควรบอกความหมายของผลคะแนนนั้นด้วย

4. การรายงานตนเอง เป็นการให้นักเรียนเขียนบรรยายหรือตอบคำถามสั้น ๆ หรือตอบแบบสอบถามที่ครูสร้างขึ้น เพื่อสะท้อนถึงการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งความรู้ ความเข้าใจ วิธีคิด วิธีทำงาน ความพอใจในผลงาน ความต้องการพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น

5. การใช้บันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนผลงานนักเรียน โดยเฉพาะความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียนจากแหล่งต่าง ๆ เช่น จากเพื่อนครู – โดยประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียน (ประเมินเดือนละครั้ง)

จากเพื่อนนักเรียน – โดยจัดชั่วโมงสนทนา วิพากษ์ผลงาน (นักเรียนต้องได้รับคำแนะนำมาก่อนเกี่ยวกับหลักการ วิธีวิจารณ์เพื่อการสร้างสรรค์)

จากผู้ปกครอง – โดยจดหมาย / สารสัมพันธ์ที่ครู หรือโรงเรียนกับผู้ปกครองมีถึงกัน โดยตลอดเวลา โดยการประชุมผู้ปกครองที่โรงเรียนจัดขึ้น หรือโดยการตอบแบบสอบถามสั้น ๆ

6. การใช้ข้อสอบแบบเน้นการปฏิบัติจริง ในกรณีที่ครูต้องการใช้แบบทดสอบ ข้อเสนอแนะให้ใช้แบบทดสอบภาคปฏิบัติที่เน้นการปฏิบัติจริง ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

6.1 ปัญหาต้องมีความหมายต่อผู้เรียน และมีความสำคัญเพียงพอที่จะแสดงถึง ภูมิความรู้ของนักเรียนในระดับชั้นนั้น ๆ

6.2 เป็นปัญหาที่เลียนแบบสภาพจริงในชีวิตของนักเรียน

6.3 แบบสอบต้องครอบคลุมทั้งความสามารถและเนื้อหาตามหลักสูตร

6.4 นักเรียนต้องใช้ความรู้ความสามารถ ความคิดหลาย ๆ ด้านมาผสมผสาน และ แสดงวิธีคิดได้เป็นขั้นตอนที่ชัดเจน

6.5 ควรมีคำตอบถูกต้องหลายคำตอบ และมีวิธีการหาคำตอบได้หลายวิธี

6.6 มีเกณฑ์การให้คะแนนตามความสมบูรณ์ของคำตอบอย่างชัดเจน

7. การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน แฟ้มสะสมงานหมายถึง สิ่งที่ใช้สะสมงานของ นักเรียนอย่างมีจุดประสงค์ อาจเป็นแฟ้ม กล้อง แผ่นดิสก์ อัดบ่ม ฯลฯ ที่แสดงให้เห็นถึงความพยายาม ความก้าวหน้า และผลสัมฤทธิ์ในเรื่องนั้น ๆ หรือหลาย ๆ เรื่อง การสะสมนั้นนักเรียนมีส่วนร่วมในการ เลือกเนื้อหา เกณฑ์การเลือก เกณฑ์การตัดสิน ความสามารถ / คุณสมบัติ หลักฐานการสะท้อนตนเอง

การประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมงานเป็นวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่ ได้รับความนิยมน้อยกว่าหลายวิธีหนึ่ง เพราะใช้การประเมินให้ผูกติดอยู่กับการสอนและมีนักเรียน เป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอนที่ชัดเจน

วิธีการประเมินตามสภาพจริงที่ได้กล่าวแล้วนั้น การที่จะได้มาซึ่งผลการเรียนรู้ที่แท้จริง ของนักเรียน ครูควรใช้วิธีการเก็บข้อมูลหลาย ๆ วิธีผสมผสานกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย ครอบคลุมพฤติกรรมทุกด้านและมีจำนวนมากเพียงพอที่จะประเมินผลที่เกิดขึ้นในตัวนักเรียนอย่างมั่นใจ หลักเกณฑ์ วิธีการให้คะแนนตามแนวทางการประเมินตามสภาพจริง

การให้คะแนน

หลักเกณฑ์และวิธีการให้คะแนนตามแนวทางของการประเมินตามสภาพจริงของนักเรียน ทำได้ใน 2 แนวทาง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540 : 12 - 14) ดังนี้

แนวทางที่ 1

ให้คะแนนในลักษณะภาพรวม เป็นการให้คะแนนในความหมายว่า คะแนนนั้น เป็นตัวแทนความประทับใจในผลงานทั้งหมดรวมทุกด้านแล้ว มักใช้กับเครื่องมือวัดประเมินผลที่เป็น Authentic Test

แนวทางที่ 2

ให้คะแนนในลักษณะวิเคราะห์งานเป็นส่วนย่อย เป็นการแตกย่อยผลสัมฤทธิ์ของงาน หนึ่ง ๆ ออกเป็นหลาย ๆ ด้าน เพื่อวิเคราะห์ระดับความสำเร็จแต่ละด้านในงานนั้นๆ ของนักเรียน ข้อมูล มีประโยชน์มากต่อการพัฒนาการเรียนการสอน มักใช้ประเมินแฟ้มสะสม กล่าวโดยสรุป วิธีการให้ คะแนนตามแนวประเมินตามสภาพจริง เน้นที่การให้ข้อมูลที่บ่งชี้ถึงความสำเร็จหรือความรอบรู้ ของนักเรียนว่ามีลักษณะอย่างไรและความสำเร็จหรือความรอบรู้ ในระดับที่แตกต่างกันนั้น มีลักษณะ แตกต่างกันอย่างไรมิใช่ให้ความหมายเพียงแค่การได้ / ตก หรือ ผ่าน / ไม่ผ่าน หรือระดับของการผ่าน

เท่านั้น นอกจากนี้การนำผลประเมินไปใช้ประโยชน์ด้านการตัดสินใจผลการเรียนก็มีความสำคัญเป็นอันดับรองจากการนำไปใช้เพื่อพัฒนานักเรียนและตัวครู

สรุปการประเมินสภาพจริง เป็นการประเมินที่เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติ ถ้าสามารถปฏิบัติได้ในสถานการณ์จริงจะดีมาก แต่ถ้าไม่ได้ อาจใช้สถานการณ์จำลองที่พยายามให้เหมือนจริงมากที่สุด หรืออาจให้ผู้เรียนไปปฏิบัตินอกห้องเรียน หรือที่บ้าน แล้วเก็บผลงานไว้ โดยอาจจะเก็บไว้ในแฟ้มสะสมงานแล้วครูเรียกมาประเมินภายหลัง สถานการณ์ที่ประเมินควรเป็นสถานการณ์ที่ประเมินผู้เรียนได้หลายมิติเช่น ทักษะ ความรู้ ความสามารถ การคิด และคุณลักษณะต่าง ๆ วิธีการที่ใช้ประกอบการประเมินตามสภาพจริงควรมีหลากหลายประกอบกัน สรุปได้ดังนี้ 1. การสังเกต 2. การสัมภาษณ์ 3. การตรวจงาน 4. การรายงานตนเองของนักเรียน 5. การบันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง 6. การใช้ข้อสอบแบบเน้นการปฏิบัติจริง 7. การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน

การวัดประเมินผลการเรียนรู้โดยการให้คะแนนการประเมินตามสภาพจริง มี 2 แนวทาง คือการประเมินในลักษณะภาพรวม และการประเมินในลักษณะการวิเคราะห์ส่วนย่อยหัวใจสำคัญของการประเมินตามสภาพจริง คือ ต้องสอน และให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสภาพจริง

บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 1 เป็นส่วนราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดอุดรธานี คือ อำเภอเมืองอุดรธานี อำเภอหนองวัวซอ อำเภอสร้างคอม และอำเภอเพ็ญ มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 233 โรงเรียน ในจำนวนนี้เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 105 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 123 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 125 โรงเรียน

วิสัยทัศน์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 เป็นหน่วยงานขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ และมีความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนภายในปีการศึกษา 2556

พันธกิจ

พัฒนาและส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษา อย่างมีคุณภาพ โดยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ มีคุณธรรม มีความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาคุณภาพเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ค่านิยมองค์กร

U Unity = ความเป็นเอกภาพ

D Democracy = ประชาธิปไตย

O Organization = องค์กรมีการจัดการอย่างเป็นระบบ

N Network = เครือข่ายการมีส่วนร่วม

One = ผลงานที่เป็นเลิศ

กลยุทธ์

1. พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับตามหลักสูตร และส่งเสริมความสามารถทางเทคโนโลยี เพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้
2. ปลุกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทย และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. ขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึง ครอบคลุม ผู้เรียนได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มศักยภาพ และเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ
4. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ ให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
5. พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา ตามแนวทางการกระจายอำนาจทางการศึกษา หลักธรรมาภิบาล เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา

เป้าประสงค์

1. ผู้เรียนทุกคนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ
2. ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่อนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างมีคุณภาพทั่วถึง และเสมอภาค
3. ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มตามศักยภาพ
4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีความเข้มแข็งตามหลักธรรมาภิบาล และเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่คุณภาพระดับมาตรฐานสากล

ข้อมูลผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ประจำปี 2555

ผู้อำนวยการ	นายดิลก พจน์พงษ์
รองผู้อำนวยการ คนที่ 1	นายมีศักดิ์ แสงศิลา
รองผู้อำนวยการ คนที่ 2	นายวิทยา วะปะโฮ
รองผู้อำนวยการ คนที่ 3	นายเดือน ทองกุล
รองผู้อำนวยการ คนที่ 4	นายมงคลวิทย์ ทาปลัด
รองผู้อำนวยการ คนที่ 5	นายทรงศักดิ์ อัมรัตน์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ประทีป หวานขิต (2545 : 136 - 139) ได้ศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอน ไม่เคยรับการอบรมหรือประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการเรียนการสอน การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการเรียนการสอนจะใช้วิธีศึกษาจากเอกสาร ขอคำปรึกษาจากผู้รู้ในท้องถิ่นและสำรวจแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น การสอนเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

ใช้การสอนแบบบรรยายและการศึกษานอกสถานที่ หลังจากใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอน นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นมากขึ้น ในด้านการประเมินผลการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอน ครูผู้สอนประเมินจากความสนใจของผู้เรียนและประเมินจากเนื้อหาที่เรียน การขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณเป็นปัญหาในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอนมากที่สุด รองลงมาคือขาดเอกสารและข้อมูลที่รวบรวมไว้ และขาดการวางแผนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน ครูผู้สอนมีความต้องการให้มีการจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนเพิ่มเติมและต้องการให้มีการจัดทำหลักสูตรที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งต้องการให้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ยกย่องเชิดชูเกียรติ

กฤษฎา ยศขวัญ (2546 : 34) ได้ศึกษาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าสู่โรงเรียน : กรณีศึกษาจังหวัดราชบุรี พบว่า ภูมิหลังของภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดราชบุรี เป็นองค์ความรู้ที่คิดขึ้นจากสติปัญญา เพื่อใช้แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยมีกระบวนการสั่งสม กลั่นกรอง และสืบทอดกันมายาวนาน ประกอบกับจังหวัดราชบุรีมีความหลากหลายทางเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ จึงทำให้เกิดภูมิปัญญาที่หลากหลาย สภาพทรัพยากรธรรมชาติมีลักษณะเฉพาะถิ่นตามภูมิประเทศ สภาพดินในเขตที่ราบมีความเหมาะสมกับการเกษตรกรรม ทำให้ประชากรส่วนมากประกอบอาชีพเพาะปลูกพืชไร่พืชสวน สภาพดินในเขตพื้นที่ราบลุ่มตอนกลางมีคุณสมบัติเหมาะกับการทำเครื่องปั้นดินเผา การประกอบอาชีพรองลงมาคืออุตสาหกรรมโม่แป้งที่สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สภาพสังคมเป็นลักษณะเครือญาติ มีการรวมกลุ่มในการประกอบอาชีพ เช่น สมาคมเครื่องเคลือบดินเผาราชบุรี กลุ่มหัตถกรรมพื้นบ้านทอผ้าจก มีการปรึกษาหารือในกลุ่ม การประกอบอาชีพ และกลุ่มอาชีพเครื่องเคลือบดินเผายังได้ถูกคัดเลือกให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของโรงเรียนด้วย

กนกวรรณ แสนคำ (2547 : 125 - 130) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไข ปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผลการศึกษา พบว่า 1) สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนที่เปิดสอน ช่วงชั้นที่ 1 - 3 โดยรวมและรายด้าน ระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด คือ ด้านการเตรียมความพร้อม ด้านบริหารหลักสูตร (การใช้หลักสูตร) และด้านนิเทศกำกับติดตามผลการใช้หลักสูตร ส่วนปัญหาและแนวทางแก้ไข ในแต่ละด้าน ด้านความพร้อมปัญหา คือ ความไม่เข้าใจหลักสูตรอย่างชัดเจน การดำเนินการจัดทำระบบ ข้อมูลสารสนเทศยังไม่เป็นระบบ ภาระงานของบุคคลมีมาก แนวทางการแก้ไข ควรจัดอบรมศึกษา ดูงาน ปัญหาด้านการบริหารหลักสูตร (การใช้หลักสูตร) คือ ความไม่เข้าใจในการวัดผล ประเมินผล การทำวิจัยในชั้นเรียน การวิจัยและพัฒนา การจัดหาสื่อใช้และพัฒนาสื่อ แนวทางแก้ไข จัดอบรมเชิงปฏิบัติการและศึกษา ดูงาน ปัญหาด้านการนิเทศและติดตามผล การใช้หลักสูตร คือ นิเทศยังไม่ทั่วถึง ไม่ต่อเนื่อง และเป็นระบบ ขาดการนำผลที่ได้จากการนิเทศมาใช้ ปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม แนวทางแก้ไข หน่วยงานต้นสังกัดควรมานิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร ทุกภาคเรียน ควรมีการจัดอบรมให้ครูสามารถนิเทศกันเองได้ตามกลุ่มสาระต่าง ๆ แล้วนำผลนิเทศ มาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรต่อไป

เทพฤทธิ ไชโย (2547 : 96-108) ได้ศึกษาการพัฒนาความรู้ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า ก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติการ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการแนวปฏิบัติ และขาดทักษะในการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตรรายวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การส่งเสริมการเรียนรู้ การประเมินและการบริหารจัดการหลักสูตร ขาดความแม่นยำในเนื้อหาและทฤษฎี หลังการประชุมเชิงปฏิบัติการครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำโครงสร้างของหลักสูตร วิสัยทัศน์ เป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เข้าใจบทบาทของผู้เกี่ยวข้อง ในการดำเนินการวัดผล ประเมินผล มีความรู้เกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ หลักการและจุดหมายของหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ธรรมชาติและลักษณะเฉพาะของกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กำหนดสาระการเรียนรู้ การจัดทำคำอธิบายรายวิชา กำหนดโครงสร้างของหลักสูตร เป็น กำหนดหน่วยการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานช่วงชั้นได้ เข้าใจการวัดผล ประเมินผลในระดับที่สูงขึ้น สามารถบริหารจัดการหลักสูตรได้

ณรงค์ พรหมพิชรพล (2547 : 100 -104) ได้ศึกษาการพัฒนาครูในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นโรงเรียนตั้งใจวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ผลการศึกษาพบว่า 1) คณะครูผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจ ในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องประวัติหมู่บ้านตำบลตั้งใจ ซึ่งเป็นการศึกษาประวัติความเป็นมา สภาพแวดล้อม สภาพสังคม วัฒนธรรม และประเพณีของคนในตำบลตั้งใจ 2) มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น กระบวนการการนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผลการเรียนตามจุดประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่น 3) สามารถนำเอาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องประวัติหมู่บ้านตำบลตั้งใจ ที่จัดทำขึ้นไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งในและนอกห้องเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 โดยมีการเตรียมการสอน มีการวิเคราะห์หลักสูตร และการจัดทำแผนการสอนได้ โดยเน้นผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานที่จะดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข มีความเข้าใจในคุณค่าของประเพณีและวัฒนธรรมชุมชนและเห็นคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่มีในชุมชน 4) ครูสามารถประเมินผลการเรียนของนักเรียนตามจุดประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่นได้

นพรัตน์ ทองแสง (2547 : 105 - 108) ได้ศึกษาการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารโรงเรียนในระดับมาก ข้าราชการครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า ข้าราชการครูชายเห็นว่ามีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารโรงเรียนมากกว่า ข้าราชการครูหญิง ข้าราชการครูที่มีสายปฏิบัติหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมไม่แตกต่างกัน ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า

โรงเรียนขนาดกลางมีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลางมีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก

ประสาธ วรรณพัฒน์ (2549 : 136-143) ได้พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับผลิตภัณฑ์จากต้นแขม โดยใช้กิจกรรมแบบโครงงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับผลิตภัณฑ์จากต้นแขม โดยใช้กิจกรรมแบบโครงงาน มีผลการประเมินโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเท่ากับ 13.45 เมื่อเทียบกับ เกณฑ์ของปุยซองค์ สรุปได้ว่าหลักสูตรมีคุณค่าสูง ส่วนผลการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะในการศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความสามารถด้วยกระบวนการทำงาน กระบวนการกลุ่มและกิจนิสัยที่ดีในการำงาน แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.84 / 83.88 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ดัชนีประสิทธิผล มีค่าเท่ากับ 0.6513 หมายความว่านักเรียน มีความก้าวหน้าในการเรียน คิดเป็นร้อยละ 65.13 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรม การเรียนรู้อยู่ในระดับมาก

ศิริรัตน์ ประสีระเตสัง (2549 : 135 - 145) ได้พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง การทำผ้าบาติกจากผ้าไหม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านว่วนเขื่อนค้อวิทยา อำเภอลำปลายมาศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 ผลการวิจัยพบว่า แผนการเรียนรู้ เรื่อง การทำผ้าบาติกจากผ้าไหม ที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 89.82 / 85.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7919 หรือคิดเป็นร้อยละ 79.19 แสดงว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียน ร้อยละ 79.19 และนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการเรียนรู้ ที่พัฒนาขึ้นมีความพึงพอใจโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยสรุป หลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง การทำผ้าบาติกจากผ้าไหม มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เหมาะสม นำไปใช้เป็นหลักสูตรสถานศึกษา ในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ตลอดจนทั้งกลุ่ม ประชาคมผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าบาติกจากผ้าไหม ให้แก่สมาชิกกลุ่มเครือข่ายและที่สนใจจน สามารถนำความรู้ที่ได้รับ ไปพัฒนาเป็นอาชีพเสริม เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ตนเองและชุมชน

สุพิศ นาโควงศ์ (2549 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สมุนไพรสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก นักเรียนที่เรียนตามหลักสูตร สถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียน เจตคติทางวิทยาศาสตร์ และ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อัมพร สร้อยจิตร (2549 : 165 - 171) ได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การทอผ้าไหมมัดหมี่สุรินทร์ ช่วงชั้นที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การทอผ้าไหมมัดหมี่ สุรินทร์ ช่วงชั้นที่ 3 ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น มีเวลาเรียนตามหลักสูตร 60 ชั่วโมง ผลการประเมิน หลักสูตรฉบับร่าง ก่อนนำไปทดลองใช้โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญพบว่า มีค่า Puissance Measure (P.M) เท่ากับ 11.99 หมายความว่า หลักสูตรมีคุณค่าสูง แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการทอผ้าไหมมัดหมี่สุรินทร์ มีประสิทธิภาพ 81.21/87.81 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการทอผ้าไหม มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7758

หมายความว่า ผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 77.58 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรท้องถิ่นและแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการทอผ้าไหม โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยสรุป หลักสูตรท้องถิ่นและแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การทอผ้าไหม มัดหมี่สุรินทร์ ช่วงชั้นที่ 3 มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอน ส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นการช่วยอนุรักษ์คุณค่าและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การเรียนรู้

ดวงจันทร์ ประเสริฐอาษา (2550 : 170) ได้พัฒนาหลักสูตร โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การเลี้ยงจิ้งหรีด ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหัวแหล่โพทองประชานุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ผลการวิจัยพบว่า แผนการเรียนรู้ เรื่อง การเลี้ยงจิ้งหรีด ที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 87.82 /85.08 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7436 หรือคิดเป็นร้อยละ 74.36 แสดงว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนร้อยละ 74.36 และนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการเรียนรู้ ที่พัฒนาขึ้นมีความพึงพอใจโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนมีเจตคติต่อแผนการจัดการจัดการเรียนรู้อตามหลักสูตร โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่ในระดับ เห็นด้วยอย่างยิ่งและนักเรียนมีความรู้ในการเลี้ยงจิ้งหรีด โดยสรุป หลักสูตรโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่อง การเลี้ยงจิ้งหรีด สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนนำความรู้สู่การปฏิบัติและบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ คือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าร้อยละ 80 รวมทั้ง มีความสามารถในการนำทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์

ศศิธร เชื้อวัฒนากุล (2550 : 69 - 70) ได้ศึกษาการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านกว้างท่าเยี่ยม อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า หลังการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านกว้างท่าเยี่ยม อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง องค์กรบริหารส่วนตำบลเชิงคำ ชุมชน องค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง มีความกระตือรือร้น สนใจให้ความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนและมีความพร้อมที่จะร่วมกิจกรรมอื่น ๆ ของโรงเรียนอีกหากโรงเรียนขอความร่วมมือ การสำรวจและจัดทำทำเนียบภูมิปัญญาท้องถิ่น มีเป้าหมายเพื่อจัดทำทำเนียบข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นในสาขาความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน เพื่อให้ภูมิปัญญาเหล่านั้นมาร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชางานอาชีพ เป็นการช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครู พบว่า สามารถดำเนินการสำรวจและจัดทำข้อมูลในทำเนียบได้ 5 สาขา คือ การทำลูกชิ้นเนื้อ ปลอดสาร การจัดดอกไม้และร้อยพวงมาลัย การปลูกหญ้าเพื่อเลี้ยงสัตว์ การทำดอกไม้ผ้า การเพาะเห็ดนางฟ้าในถุงพลาสติก ปัญหาของการปฏิบัติกิจกรรมพัฒนานี้ คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้มีความรู้ในหมู่บ้านต่างมีภาระงานอาชีพที่ต้องทำให้แล้วเสร็จจึงไม่มีเวลามาพอที่จะดำเนินการได้อย่างเต็มที่ และผู้มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนยังมีอีกมากแต่ไม่ได้รับการยินยอมเพราะไม่มีความมั่นใจในตนเองว่าจะสามารถถ่ายทอดและเป็นประโยชน์ได้ กิจกรรมผ้าป่าเพื่อการศึกษาและกิจกรรมมวยการกุศล มีเป้าหมายเพื่อระดมทรัพยากรทั้งที่เป็นกำลังคน เงิน วัสดุ สื่อ อุปกรณ์หรือเทคโนโลยีการเตรียมการก่อนวันที่ดำเนินการทอดผ้าป่าและจัดมวยการกุศลเป็นไปด้วยดี การประสานความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดงานส่วนใหญ่คณะ

ครูเป็นผู้ดำเนินการเนื่องจากมีงานเอกสารที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่ถนัด แต่จะช่วยในการประสานงานภายนอก

พระมหาสิรินธร สุรินโท บัวไข (2551 : 65 - 68) ได้ศึกษาสภาพการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 2 มีปัญหาอุปสรรคในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง 14 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ งบประมาณในการสนับสนุนมีจำกัด ไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ รองลงมาคือ ผู้รู้ในท้องถิ่นไม่สะดวกในการถ่ายทอดความรู้ เพราะต้องทุ่มเวลาให้กับการทำมาหากินเป็นส่วนใหญ่ อีกทั้งทิศทางและนโยบายของผู้บริหารสถานศึกษาไม่สอดคล้องกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนการสอนเท่าที่ควร

สุธีรา คันสร (2551 : 90-91) ได้ทำการศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ลูกชุปขาววัง ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า แผนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ลูกชุปขาววัง มีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.05/83.10 ดัชนีประสิทธิผลของแผนพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ลูกชุปขาววัง มีค่าเท่ากับ 0.5369 แสดงว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ร้อยละ 53.69 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อผล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง ลูกชุปขาววัง โดยรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียน ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านผลงาน อยู่ในระดับมาก

นุชลี คล้ายวันเพ็ญ (2553 : 143 - 144) ได้ศึกษาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพระนคร ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า การนำประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพระนคร มีการนำประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่ม 2 ศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมเป็นแบบแผนของการดำเนินชีวิตที่ปฏิบัติสืบต่อกันมามากเป็นอันดับแรก รองลงมาคือประเภทกลุ่ม 1 คติ ความเชื่อ หลักการที่เป็นพื้นฐานขององค์ความรู้ที่เกิดจากการสั่งสมถ่ายทอดกันมา รวมถึงการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพระนคร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง จากการเปรียบเทียบการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตพระนครจำแนกตาม ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่าครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนโดยรวมและรายด้านต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครูที่สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างกันมีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนโดยรวมและรายด้านต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Allen (1999 : 115 - 116) ได้ศึกษากิจกรรมปัญหาและความต้องการของนักพัฒนาหลักสูตร จำนวน 300 คนในอเมริกา โดยมุ่งศึกษากิจกรรมการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 68 กิจกรรม ใน 5 ประเภท คือ 1) การจัดการและบริหารหลักสูตร 2) การเลือกและการจัดเนื้อหา 3) การเลือกและการจัดการสื่อการสอน 4) การออกแบบแผนการสอนและกลยุทธ์ในการสอน 5) การประเมินหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมที่มีความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ กิจกรรมการจัดการและ บริหารหลักสูตร การเลือกและการจัดการเนื้อหา และการประเมินหลักสูตร นอกจากนี้กิจกรรมที่เกี่ยวข้อง 8 กลุ่ม ได้ถูกจัดไว้สำหรับนักพัฒนาหลักสูตรทั้งในท้องถิ่น รัฐและระดับชาติ

Ann (2000 : 44 - 45) ได้ศึกษาความต้องการในการพัฒนาและปฏิรูปหลักสูตรของ ครูจำนวน 185 คน ในโรงเรียนขนาดกลางในเมือง นอกเมืองและชนบทในรัฐนอร์ทเวสเทิร์น โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล ซึ่งแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลโดยรวมที่เกี่ยวกับครู และโรงเรียน ส่วนที่ 2 ระดับความต้องการในการได้รับการสนับสนุนในด้านการเปลี่ยนแปลงของ หลักสูตร ส่วนที่ 3 คำถามปลายเปิดสำหรับผู้ตอบแบบสอบถาม และมีการสัมภาษณ์กลุ่มแบบเน้น (Focus Group interviews) ผลการวิจัยพบว่า ครูได้ระบุความต้องการเวลาในการวางแผน อภิปราย สังเกต และการแสดงความคิดเห็นร่วมกันเกี่ยวกับศิลปะการสอนและครูต้องการให้ผู้บริหารของรัฐมี บทบาทสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นให้กับสาธารณชน โดยสนับสนุนงบประมาณ และครูต้องการ การสนับสนุนจากเพื่อนครูและผู้บริหาร และต้องการข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับกลยุทธ์ด้านการสอนและการประเมินผลในชั้นเรียน

Greenwood (2003 : 115) ได้ทำการวิเคราะห์บทบาทของวิธีการเรียนรู้แบบโครงการ ในชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ภายใต้ปัจจัยของสภาวะแวดล้อมทางการศึกษาในปัจจุบัน และผล จากการทดลองใช้วิธีการเรียนรู้แบบโครงการแล้ว ปรากฏว่า ได้พบคุณประโยชน์และอุปสรรคมากมาย กว่าที่จะสามารถนำวิธีการเรียนรู้แบบโครงการไปใช้ในการจัดชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ให้ประสบผลสำเร็จได้ เมื่อกล่าวถึงในส่วนของคุณประโยชน์ในการเรียนรู้แบบโครงการนี้พบว่า เป็นวิธีการเรียนรู้ที่มีศักยภาพ สามารถสร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้อย่างแท้จริงให้กับผู้เรียนได้ ทำให้เกิดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้แบบร่วมมือและช่วยสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้นได้ ในส่วนอุปสรรคที่พบ เช่น การขาดความชำนาญในการใช้วิธีการเรียนรู้แบบหลายทาง การขาดแคลนเวลา และโปรแกรมเพื่อการฝึกอบรมทางด้านทักษะพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบโครงการ

Hargrave (2004 : 395) ได้ทำการศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อดำเนินการศึกษาในชั้นแกน หลักประถมศึกษาปีที่ 6 เขตในเมือง และเพื่อมุ่งเน้นการเรียนรู้ที่อาศัยโครงการเป็นฐานการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่อาศัยโครงการเป็นฐานสามารถส่งเสริมความสำเร็จของนักเรียนได้ทุกคนเนื่องจากวิธีนี้ต้องมี สไตล์การเรียนรู้ และชาวปัญญาที่หลากหลายเพื่อให้สำเร็จสมบูรณ์ การเรียนรู้ที่ดี อาศัยโครงการเป็น ฐานให้นักเรียนได้ใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือกันเพื่อพัฒนาความคิด และการแก้ปัญหาที่รับมอบหมาย โครงการเน้นประเด็นปัญหาชีวิตจริงเป็นสำคัญ ซึ่งสร้างสภาพจริงเพื่อว่านักเรียนสามารถจะเชื่อมโยง การเรียนรู้ของตนเข้ากับโลกภายนอกได้ ในการศึกษาข้อมูลในการเก็บรวบรวมได้แก่ ผลงานของ นักเรียน แบบสอบถามที่ถามนักเรียน และบันทึกภาคสนามข้อค้นพบจากการศึกษาครั้งนี้ชี้แนะว่า

การใช้การเรียนรู้ที่อาศัยโครงงานเป็นฐานมีผลกระทบทางบวกต่อความสำเร็จของนักเรียนได้พัฒนาความต้องการที่จะเรียนรู้ และจะสร้างวิธีการแก้ปัญหาซึ่งนำเสนอไว้ให้ นั้น ๆ

Niesz (2004 : 378 – A) ได้ทำการวิจัยเพื่อสำรวจว่ามีวิธีการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นการเปิดโอกาสให้กับนักเรียนทุกคนได้ก้าวไปสู่วิธีการเรียนอย่างแท้จริงและเป็นวิธีการเรียนรู้ อย่างมีคุณประโยชน์อย่างไร เพราะในการบริหารชั้นเรียนในปัจจุบัน ครูต้องใช้ความพยายาม เพื่อขยายขีดความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เปิดกว้างออกไปให้ได้มากที่สุด ดังนั้นครูส่วนใหญ่ จึงไม่สามารถทำหน้าที่หลักในการสอนเพียงอย่างเดียวต่อไปอีก แต่ต้องสอนและให้โอกาสกับนักเรียน ทุกคนได้นำความสามารถและศักยภาพสูงสุดที่มีอยู่ในตนเองออกมาใช้มากที่สุด ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ จึงเป็นการเรียกร้องให้ครูทำการศึกษาค้นหารูปแบบการสอน ซึ่งจะทำให้นักเรียนทุกคนประสบผลสำเร็จ ได้ และยังเป็นการศึกษาว่า วิธีการเรียนรู้แบบโครงงานถูกนำมาใช้ในชั้นเรียนอย่างไรและเป็นรูปแบบใน การเปิดโอกาสในการเรียนรู้ที่มีคุณค่าให้กับนักเรียนอย่างไร ซึ่งผลจากการวิจัยพบว่า หลังจาก ที่หลักสูตรได้รับการออกแบบมาใช้วิธีการเรียนรู้แบบโครงงานแล้วทำให้ผลการเรียนรู้ของนักเรียน เกิดผลกระทบในด้านบวกจริง

Hoar (2005 : 2849 - A) ได้ศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ สถานภาพ และประเพณี : โรงเรียนและชุมชนในหมู่บ้านพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า การให้ความร่วมมือของบิดา มารดา หรือ ชุมชน เพื่อจุดมุ่งหมายความสำเร็จของนักเรียน การเพิ่มงบประมาณของชุมชนหรือการสนับสนุนการเงินของ ระบบการศึกษา โดยไม่ใช่ประโยชน์ในเรื่องวัฒนธรรมอื่น ๆ นักการศึกษาต้องเข้าใจในแบบแผน ความสัมพันธ์ สถานภาพ ละประโยชน์ที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อความสำเร็จในจุดหมายของการศึกษาใน ชุมชน และการเจรจาที่น่าสนใจแก่ทุกกลุ่ม ความสัมพันธ์ สถานภาพ และประเพณีในความสัมพันธ์ ของโรงเรียน ของชุมชนในการพัฒนาประเทศเป็นเรื่องที่ซับซ้อน มีความเคลื่อนไหว และมีพลังมาก สำหรับนักการศึกษาในท้องถิ่นประเทศ และนานาชาติ การจะประสบความสำเร็จความสำเร็จได้นั้น ต้องมีการพัฒนากลยุทธ์เพื่อการแสดง (ชี้) การสรุปและการทำงานตามกลยุทธ์นี้ทำให้การต่อสู้มีหลัง เสมอ

Longo (2005 : 531 - A) ได้ศึกษาวิจัยบทบาทของชุมชนในการศึกษาของพลเมือง : นำไปสู่โรงเรียนในอนาคต จากการศึกษาประวัติศาสตร์ของชาติ พบว่า การศึกษามีความเชื่อมโยงกับ ความคิดเป็นนักประชาธิปไตย ในอดีต 10 ปีที่ผ่านมา ความเกี่ยวข้องกับสิ่งนี้มักจะคับแคบสำหรับ โรงเรียนเหมือนเส้นทางที่โดดเดี่ยว สิ่งนี้เป็นการทำร้ายการศึกษา ที่จะสร้างความกดดันมาก ๆ กับ หน่วยงานเดี่ยว ๆ และยังเป็นการทำร้ายประชาธิปไตย โดยการไม่ใส่ใจบทบาทของหน่วยงานที่ทำ หน้าที่ให้การศึกษา การวิจัยนี้ได้ศึกษาแบบการเรียนรู้ ซึ่งหลาย ๆ โรงเรียนร่วมมือกันในบทบาท การสนับสนุนการศึกษาของพลเมือง การวิเคราะห์ในการวิจัยใช้ประวัติศาสตร์และชาติพันธุ์วิทยา งานวิจัยนี้มีคำถามในงานวิจัย คือ อะไรคือบทบาทของชุมชนในการศึกษาของพลเมืองการสร้าง วัฒนธรรมเพื่อนบ้านในการเรียนรู้ของพลเมือง รวมถึงบทเรียนการเรียนรู้และการให้คำแนะนำนโยบาย เพื่อสร้างองค์ประกอบที่มีประสิทธิภาพ สำหรับการศึกษาของพลเมืองกรณีศึกษาในงานวิจัย เสนอ ความสำคัญทางประวัติศาสตร์และแบบร่วมสมัยซึ่งผู้มีส่วนร่วมในสถาบันการศึกษากับชุมชนท้องถิ่นใน แนวทางที่มีพลัง ความกระตือรือร้นของพลเมืองในการเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ การให้ความสนใจ ในงบดุล การเน้นในเรื่องความสามารถของคำสั่งและความยุติธรรม การแลกเปลี่ยนการปฏิบัติงาน และ ทั้งหมดของการกำหนด (จัดวางกำลัง) ทรัพยากรโดยคำนึงถึงประโยชน์ทำให้โรงเรียนสามารถดำเนินการ

ได้ วิทยาลัยและมหาวิทยาลัย สถาบันชุมชนและประชากรในชุมชนที่ทำงานร่วมกัน เพื่อประชาธิปไตย การศึกษานี้แนะนำการสร้างแนวทางใหม่ ๆ สำหรับการคิดเกี่ยวกับการศึกษาของพลเมือง โดยนำเสนอแบบบรรยายในการจัดการที่จะนำไปสู่โรงเรียนในอนาคต

White (2005 : 3746-A) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ในประเทศ สหรัฐอเมริกา ด้วยวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยการทำให้วิจัยในชั้นเรียน ใช้ห้องเรียนเป็นห้องทดลองมีการทำบันทึก สังเกตการณ์ในแต่ละวัน ผู้วิจัยได้ดำเนินการ โดยจัดแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มคละความสามารถ อายุ และเพศ ความสามารถของผู้เรียนในด้านความรู้จึงแตกต่างกันตามศักยภาพของผู้เรียน ทำให้ผลการทดลอง การปฏิบัติงาน การร่วมมือกันในกลุ่ม เกิดความหลากหลายจึงเกิดปัญหาบางประการแต่ในขณะเดียวกันผู้วิจัยนำปัญหาที่เกิดขึ้นไปปรับปรุงแก้ไข เพื่อทำการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในระดับต่อไป

Bellah (2006 : unpagged) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการนำประสบการณ์ความรู้ด้านการเกษตรของครูระดับประถมศึกษามาใช้การเรียนการสอน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความเกี่ยวข้องระดับการใช้หลักสูตรและนวัตกรรมการเรียนการสอนของรัฐแคลิฟอร์เนีย การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงพรรณนา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูระดับประถมศึกษาจำนวน 10 คน ซึ่งประกอบด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง สอบถาม และตรวจสอบรายการ นอกจากนี้การวิจัยยังใช้เทคนิค Delphi Method เพื่อประกอบการศึกษาด้านลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามและเจตคติที่มีต่อการใช้หลักสูตร ผลที่ได้จากการศึกษานำมาสรุปเป็นแนวคิดแนวทางที่จะนำหลักสูตรไปใช้และประเมินระดับการใช้หลักสูตร ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีเจตคติที่ดีในการนำหลักสูตรไปใช้ในการเรียนการสอน และครูส่วนใหญ่มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับต้น ๆ โดยเฉพาะการปลูกฝังเรื่องความตระหนัก และจิตสำนึกในทางการเกษตรซึ่งองค์ประกอบทั้งหลายเหล่านี้เกิดขึ้นจากนวัตกรรม การสอนแบบบูรณาการ มาตรฐานของหลักสูตรการเปิดโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน และจุดมุ่งหมายของบทเรียน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยอมรับการใช้หลักสูตรที่เป็นไปได้และมีแนวคิดยอมรับและเปิดโอกาสให้เด็กได้ลองปฏิบัติ แต่อย่างไรก็ตามก็มีข้อจำกัดเกี่ยวกับมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาของรัฐ 3 ด้าน คือ ข้อจำกัดด้านระยะเวลา การรับรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง และความต้องการเปลี่ยนบทบาทของตนเองไปเป็นผู้อำนวยการสอน คือ รัฐไม่เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตร

Goble (2009 : unpagged) ได้ศึกษาทฤษฎีการปฏิบัติและการศึกษาและผลกระทบของกฎหมายที่มีต่อการตัดสินใจหลักสูตรท้องถิ่น การสอนในชั้นเรียนและความพึงพอใจในอาชีพของครูในรัฐอิลลินอยส์ วัตถุประสงค์ของงานวิจัยคือ ศึกษาผลกระทบของกฎหมายปฏิรูปการศึกษาของปี 2001 ที่มีต่อผลการจัดการศึกษาท้องถิ่น ได้แก่ 1) การคัดเลือกหลักสูตรท้องถิ่น 2) การเลือกวิธีการสอนที่สัมพันธ์กับการสอนในชีวิตประจำวัน 3) ศักยภาพของหลักสูตร 4) ความพึงพอใจในวิชาชีพครู กฎหมายปฏิรูปการศึกษามีความพยายามที่จะผลักดันให้มีการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาท้องถิ่นและเน้นการเรียนรู้ของบุคคล การศึกษานี้แนะนำว่า กฎหมายปฏิรูปการศึกษาส่งผลให้การเลือกเอาหลักสูตรของท้องถิ่นเข้ามาสอนในชั้นเรียนเป็นสิ่งที่ดี ซึ่งอาจทำได้โดยครูหรือการใช้กฎหมายบังคับขึ้นอยู่กับการบริหารในท้องถิ่น การศึกษานี้ยังแนะนำอีกว่าความต้องการโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพจะขับเคลื่อนให้เกิดความก้าวหน้าในสาขาวิชาคณิตศาสตร์และการอ่านภายใต้กฎหมายปฏิรูปการศึกษา นอกจากนี้ยังพยายามที่จะสร้างหลักสูตรระดับท้องถิ่นและต้องถูกขับเคลื่อนโดยอาศัยกฎหมายปฏิรูปการศึกษา

เพราะกฎหมายปฏิรูปการศึกษามีผลต่อการเลือกเอาหลักสูตรและรูปแบบการสอนของครูซึ่งถือว่ามีศักยภาพเพียงพอ และกฎหมายปฏิรูปการศึกษามีผลต่อความพึงพอใจในวิชาชีพครูที่ให้ความอิสระในการเลือกหลักสูตรการสอนในชั้นเรียน

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ จะเห็นว่า ความต้องการของชุมชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้การบริหารโรงเรียนประสบความสำเร็จ ชุมชนจะมีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน เมื่อได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน การที่โรงเรียนประสานความร่วมมือ กับชุมชนแจ้งข้อมูลข่าวสารให้ชุมชนได้รับทราบ เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนทำให้เกิดประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลตามแนวการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้ และจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่าการที่ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาถือว่าเป็นความสำคัญมาก เพราะความร่วมมือร่วมใจระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาโรงเรียนและชุมชน ถ้าโรงเรียนรู้จักให้โอกาส ให้ความสำคัญแก่ชุมชน และทำความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ในการเข้าร่วมจัดการศึกษา ฉะนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจชุมชนให้มาก พร้อมกับหาวิธีการที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างเต็มที่ต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวิธีการดำเนินการและเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำนวน 233 โรงเรียน จำนวน 2,281 คน ประกอบด้วย

- 1.1 ครูที่มาจากโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 537 คน
- 1.2 ครูที่มาจากโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 1,557 คน
- 1.3 ครูที่มาจากโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 187 คน

2. กลุ่มตัวอย่างได้แก่ครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำนวน 343 คน ประกอบด้วย

- 2.1 ครูที่มาจากโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 81 คน
- 2.2 ครูที่มาจากโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 234 คน
- 2.3 ครูที่มาจากโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 28 คน

ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ (สมบัติ ท้ายเรือคำ. 2553 : 36 – 44 ; อ้างอิงมาจาก Yamane. 1973 : 1088 – 1089) ใช้กลุ่มตัวอย่าง 15% และสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยการใช้ขนาดโรงเรียนเป็นระดับชั้นและสุ่มขนาดตัวอย่างในแต่ละกลุ่มย่อยโดยการเทียบสัดส่วน มีขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. แบ่งกลุ่มประชากรออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ตามวุฒิการศึกษา และ ขนาดโรงเรียน
2. สุ่มเลือกตัวแทนจากประชากรทั้ง 2 กลุ่ม เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่าง
3. เมื่อเลือกตัวแทนได้แล้ว จะได้กลุ่มตัวอย่าง ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
โรงเรียนขนาดเล็ก	537	81
โรงเรียนขนาดกลาง	1,557	234
โรงเรียนขนาดใหญ่	187	28
รวม	2,281	343

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้ศึกษาค้นคว้าได้ศึกษาและพัฒนาเครื่องมือซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานการณ์ของครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ลักษณะของคำถามเป็นแบบสำรวจรายการ จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาและความต้องการพัฒนาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยแบ่งข้อคำถามที่ครอบคลุมเนื้อหาใน 2 ด้าน รวมทั้งสิ้น จำนวน 22 ข้อ ดังนี้

1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 14 ข้อ
2. ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ จำนวน 8 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยแบ่งข้อคำถามที่ครอบคลุมเนื้อหาใน 2 ด้าน จากแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน (ทิศนา ขัมมณี. 2542 : 2-25) ดังนี้

1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
2. ด้านการประเมินผลการเรียนรู้

ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) การให้คะแนนในระดับปัญหาและความต้องการของครูผู้สอนแบ่งเป็น 5 ระดับ

2. การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการพัฒนาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า และเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษาวิธีสร้างแบบสอบถาม และกำหนดรูปแบบสอบถามจากหนังสือพื้นฐานการวิจัยการศึกษา (สมนึก ภัททิยธนี. 2553 : 105 - 106)
3. สร้างแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 1 ฉบับ แยกเป็น 2 ด้าน รวมทั้งหมด 30 ข้อ ต้องการใช้จริง 22 ข้อ
4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมของข้อความ และความเที่ยงตรง (Validity) พร้อมให้ข้อเสนอแนะ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่
 - 4.1 อาจารย์สุรพล สุขประเสริฐ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหมากแข้ง อำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานี กศ.ม. การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหาร
 - 4.2 อาจารย์เจริญศรี พงษ์สิงห์ ข้าราชการบำนาญ กศ.ม. การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและโครงสร้าง
 - 4.3 อาจารย์เขาวนิ นาโควงศ์ ครูโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดอุดรธานี อำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานี กศ.ม. การวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย
5. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำผลการทดลองใช้แบบสอบถามมาหาคุณภาพ
6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้แล้ว มาตรวจให้คะแนนเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรการหาค่าประสิทธิ์แอลฟาของ (Cronbach's Alpha Coefficient)
7. จัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาค้นคว้าดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 เพื่อขอให้ออกหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในสังกัด
2. ผู้ศึกษาค้นคว้า ส่งแบบสอบถามพร้อมด้วยหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัยจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ถึงกลุ่มตัวอย่าง และขอรับแบบสอบถาม จำนวน 343 ฉบับ และรับคืนด้วยตนเอง
3. ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ และจำนวนของแบบสอบถามทุกชุดภายหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการตรวจสอบพบว่าได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 320 ฉบับ มีแบบสอบถามสมบูรณ์ จำนวน 295 ฉบับ และแบบสอบถามไม่สมบูรณ์ จำนวน 25 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
4. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม จำนวน 295 ฉบับ มาวิเคราะห์ และแปรผล

การจัดกระทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าสถิติ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครู จำแนกตาม ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และขนาดของโรงเรียน โดยใช้การแจกแจงความถี่ และการหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ระดับสภาพ ปัญหา และความต้องการ ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยตามแนวของ บุญชม ศรีสะอาด (2545 : 103) แบ่งได้เป็น 5 ระดับดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายความว่า มีสภาพ ปัญหาและความต้องการระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายความว่า มีสภาพ ปัญหาและความต้องการระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายความว่า มีสภาพ ปัญหาและความต้องการระดับ

ปานกลาง

- ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายความว่า มีสภาพ ปัญหาและความต้องการระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายความว่า มีสภาพปัญหาและความต้องการระดับน้อยที่สุด

3. การเปรียบเทียบ สภาพ ปัญหาและความต้องการพัฒนาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา โดยใช้สถิติ ค่าที (t-test) ส่วนการเปรียบเทียบจำแนกตามครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดกลาง และครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดใหญ่ โดยการหาค่าเอฟ (F-test)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาค้นคว้าใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย

1. สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

- 1.1 ความถี่
- 1.2 ค่าร้อยละ
- 1.3 ค่าเฉลี่ย
- 1.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตร

สัมประสิทธิ์อัลฟาของ (Cronbach's Alpha Coefficient)

3. สถิติเพื่อการทดสอบสมมติฐาน

3.1 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Varaince)

3.2 ใช้การเปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple Comparison) โดยการเปรียบเทียบ

เป็นรายคู่ด้วยวิธีการเชฟเฟ (Scheffe's) เพื่อทดสอบหาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเป็นรายคู่ ในกรณีที่การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามุ่งที่จะศึกษา สภาพ ปัญหา ความต้องการ และแนวทางพัฒนา การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น งานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพ และเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 และ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการสื่อความหมายที่ตรงกัน ผู้ศึกษานำเสนอวิธีดำเนินการศึกษาดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล การเสนอผลการวิจัย และการแปลความหมาย จากข้อมูล ผู้วิจัยขอเสนอสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบ t-test
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบ F-test
P	แทน	P-Value ความน่าจะเป็นสำหรับบอกนัยสำคัญทางสถิติ
*	แทน	แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้ทำการศึกษาค้นคว้าทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์สำเร็จรูป วิเคราะห์ค่าสถิติของข้อมูล ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา และ ขนาดของโรงเรียน โดยใช้การแจกแจงความถี่ และการหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับสภาพ ปัญหา และความต้องการ ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยตามแนวของ บุญชม ศรีสะอาด (2545 : 103) แบ่งได้เป็น 5 ระดับดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00	หมายความว่า	มีสภาพ ปัญหาและความต้องการระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50	หมายความว่า	มีสภาพ ปัญหาและความต้องการระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50	หมายความว่า	มีสภาพ ปัญหาและความต้องการระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50	หมายความว่า	มีสภาพ ปัญหาและความต้องการระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายความว่า มีสภาพปัญหาและความต้องการระดับน้อยที่สุด
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา และขนาดของโรงเรียน

ตาราง 2 ข้อมูลทั่วไปของบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	195	66.10
สูงกว่าปริญญาตรี	100	33.90
รวม	295	100.00
2. ขนาดโรงเรียน		
โรงเรียนขนาดเล็ก	71	24.10
โรงเรียนขนาดกลาง	200	67.80
โรงเรียนขนาดใหญ่	24	8.10
รวม	295	100.00

จากตาราง 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 295 คน เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาพบว่าปริญญาตรี จำนวน 195 คน (ร้อยละ 66.10) สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 100 คน (ร้อยละ 33.90) เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่าโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 71 คน (ร้อยละ 24.10) โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 200 คน (ร้อยละ 67.80) โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 24 คน (ร้อยละ 8.10)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับสภาพ ปัญหา และความต้องการ ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น	N = 295		ระดับสภาพ ดำเนินการ
	\bar{X}	S.D.	
1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.52	0.63	มาก
2. ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้	3.44	0.82	ปานกลาง
รวม	3.49	0.67	ปานกลาง

จากตาราง 3 แสดงว่าระดับสภาพดำเนินการการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าระดับสภาพดำเนินการการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตรมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) และด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น	N = 295		ระดับปัญหา การดำเนินการ
	\bar{X}	S.D.	
1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.07	0.73	ปานกลาง
2. ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้	2.94	0.90	ปานกลาง
รวม	3.02	0.74	ปานกลาง

จากตาราง 4 แสดงว่า ระดับปัญหาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.02$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าระดับปัญหาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระ

การทำงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.07$) และด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ($\bar{X} = 2.94$)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ งานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น	N = 295		ระดับความต้องการ
	\bar{X}	S.D.	
1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.57	0.69	มาก
2. ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้	3.53	0.72	มาก
รวม	3.55	0.67	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่าระดับความต้องการ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ งานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าระดับความต้องการ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ งานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) และด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 3.53$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับสภาพการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำแนกเป็นรายชื่อ

การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	\bar{X}	S.D.	ระดับสภาพการดำเนินการ
1. ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร	3.60	0.66	มาก
2. ออกแบบเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.49	0.64	ปานกลาง
3. การสำรวจและบันทึกข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.54	0.69	มาก
4. การจัดทำแฟ้มข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.55	0.75	มาก
5. ศึกษาวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชาวิเคราะห์เนื้อหาสาระเพื่อกำหนดการสอน	3.49	0.82	ปานกลาง
6. การเขียนแผนการสอน, กำหนดรายละเอียดเนื้อหาที่สอน	3.44	0.81	ปานกลาง
7. นำมาจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ ใบงาน ใบความรู้	3.56	0.83	มาก
8. นำมาจัดทำสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน Power point E-book	3.56	0.82	มาก
9. นำมาเป็นสื่อกิจกรรม เช่น การจัดทัศนศึกษา การจัดนิทรรศการ การทำโครงการ การสาธิต	3.57	0.88	มาก
10. นำสื่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น แหล่งเรียนรู้ สิ่งก่อสร้างอุทยานประวัติศาสตร์มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.55	0.90	มาก
11. นำสื่อบุคคลเช่น พระสงฆ์ ข้าราชการพนักงานรัฐวิสาหกิจ ประชาชนชาวบ้านมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.51	0.85	มาก
12. ดำเนินการสำรวจรายละเอียดข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อนำมาเป็นวิทยากร / นำนักเรียนไปศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.54	0.81	มาก
13. การทำหนังสือราชการขออนุญาตหัวหน้าสถานศึกษา / การติดต่อวิทยากรท้องถิ่น/เบิกจ่ายค่าตอบแทนวิทยากร	3.41	0.76	ปานกลาง
14. การรายงานผู้บังคับบัญชาหลังจากการนำนักเรียนไปศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.53	0.86	มาก
รวม	3.52	0.63	มาก

จากตาราง 6 แสดงว่า ระดับสภาพการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) และเมื่อพิจารณารายชื่อพบว่าอยู่ในระดับมาก 10 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง 4 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.41 – 3.60 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมากคือ ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร

($\bar{X} = 3.60$) สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลางเรียงลำดับได้ดังนี้ ออกแบบเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.49$) ศึกษาวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชาวิเคราะห์เนื้อหาสาระ เพื่อกำหนดการสอน ($\bar{X} = 3.49$) การเขียนแผนการสอน, กำหนดรายละเอียดเนื้อหาที่สอน ($\bar{X} = 3.44$) และการทำหนังสือราชการขออนุญาตหัวหน้าสถานศึกษา / การติดต่อวิทยากรท้องถิ่น/เบิกจ่ายค่าตอบแทนวิทยากร ($\bar{X} = 3.41$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัญหา การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำแนกเป็นรายข้อ

การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	\bar{X}	S.D.	ระดับปัญหา การดำเนินการ
1. ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร	3.17	0.81	ปานกลาง
2. ออกแบบเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.17	0.74	ปานกลาง
3. การสำรวจและบันทึกข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.05	0.79	ปานกลาง
4. การจัดทำแฟ้มข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.08	0.81	ปานกลาง
5. ศึกษาวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชาวิเคราะห์เนื้อหาสาระ เพื่อกำหนดการสอน	3.10	0.87	ปานกลาง
6. การเขียนแผนการสอน, กำหนดรายละเอียดเนื้อหาที่สอน	2.97	0.81	ปานกลาง
7. นำมาจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ ใบงาน ใบความรู้	3.02	0.86	ปานกลาง
8. นำมาจัดทำสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน Power point E-book	3.03	0.98	ปานกลาง
9. นำมาเป็นสื่อกิจกรรม เช่น การจัดทัศนศึกษา การจัดนิทรรศการ การทำโครงการ การสาธิต	2.95	0.90	ปานกลาง
10. นำสื่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น แหล่งเรียนรู้ สิ่งก่อสร้าง อุทยานประวัติศาสตร์มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.13	1.45	ปานกลาง
11. นำสื่อบุคคลเช่น พระสงฆ์ ข้าราชการพนักงานรัฐวิสาหกิจ ประชาชนชาวบ้านมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.07	0.88	ปานกลาง
12. ดำเนินการสำรวจรายละเอียดข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อนำมาเป็นวิทยากร/นำนักเรียนไปศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.18	2.01	ปานกลาง
13. การทำหนังสือราชการขออนุญาตหัวหน้าสถานศึกษา/ การติดต่อวิทยากรท้องถิ่น/เบิกจ่ายค่าตอบแทนวิทยากร	3.09	0.87	ปานกลาง
14. การรายงานผู้บังคับบัญชาหลังจากการนำนักเรียนไปศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.00	0.88	ปานกลาง
รวม	3.07	0.73	ปานกลาง

จากตาราง 7 แสดงว่า ระดับปัญหา การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.07$) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.95 – 3.18 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ดำเนินการสำรวจรายละเอียดข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อนำมาเป็นวิทยากร/นำนักเรียนไปศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.18$) รองลงมาคือ ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร ออกแบบเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.17$) นำสื่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่นแหล่งเรียนรู้ สิ่งก่อสร้าง อุทยานประวัติศาสตร์มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.13$) ศึกษาวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชาวิเคราะห์เนื้อหาสาระเพื่อกำหนดการสอน ($\bar{X} = 3.10$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ นำมาเป็นสื่อกิจกรรม เช่น การจัดทัศนศึกษา การจัดนิทรรศการ การทำโครงการ การสาธิต ($\bar{X} = 2.95$)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความต้องการ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ด้านการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ จำแนกเป็นรายชื่อ

การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความต้องการ
1. ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร	3.63	0.73	มาก
2. ออกแบบเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.54	0.70	มาก
3. การสำรวจและบันทึกข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.58	0.74	มาก
4. การจัดทำแฟ้มข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.59	0.77	มาก
5. ศึกษาวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชาวิเคราะห์เนื้อหาสาระ เพื่อกำหนดการสอน	3.57	0.82	มาก
6. การเขียนแผนการสอน, กำหนดรายละเอียดเนื้อหาที่สอน	3.47	0.87	ปานกลาง
7. นำมาจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ ใบงาน ใบความรู้	3.56	0.77	มาก
8. นำมาจัดทำสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน Power point E-book	3.56	0.86	มาก
9. นำมาเป็นสื่อกิจกรรม เช่น การจัดทัศนศึกษา การจัดนิทรรศการ การทำโครงการ การสาธิต	3.58	0.84	มาก
10. นำสื่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น แหล่งเรียนรู้ สิ่งก่อสร้าง อุทยานประวัติศาสตร์มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.53	0.96	มาก
11. นำสื่อบุคคลเช่น พระสงฆ์ ข้าราชการพนักงานรัฐวิสาหกิจ ราษฎรชาวบ้านมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.62	0.82	มาก
12. ดำเนินการสำรวจรายละเอียดข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อนำมาเป็นวิทยากร / นำนักเรียนไปศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.64	0.75	มาก
13. การทำหนังสือราชการขออนุญาตหัวหน้าสถานศึกษา / การติดต่อวิทยากรท้องถิ่น/เบิกจ่ายค่าตอบแทนวิทยากร	3.59	0.83	มาก
14. การรายงานผู้บังคับบัญชาหลังจากการนำนักเรียน ไปศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.57	0.83	มาก
รวม	3.57	0.69	มาก

จากตาราง 8 แสดงว่า ระดับความต้องการ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) และเมื่อพิจารณา รายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก 13 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.47 – 3.64

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ดำเนินการสำรวจรายละเอียดข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อนำมาเป็นวิทยากร/นำนักเรียนไปศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.64$) รองลงมาคือ ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร ($\bar{X} = 3.63$) สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยปานกลางคือ การเขียนแผนการสอน, กำหนดรายละเอียดเนื้อหาที่สอน ($\bar{X} = 3.47$)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับสภาพ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้ จำแนกเป็นรายชื่อ

การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	\bar{X}	S.D.	ระดับสภาพการดำเนินการ
1. การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนขณะร่วมกิจกรรม	3.48	0.98	ปานกลาง
2. การสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลพฤติกรรมด้านความคิด ความรู้สึก กระบวนการขั้นตอนในการทำงาน	3.42	0.90	ปานกลาง
3. การตรวจงานจากแบบฝึกหัด ผลงานภาคปฏิบัติโครงการ/ โครงการต่าง ๆ	3.48	0.90	ปานกลาง
4. การรายงานตนเองของนักเรียนโดยให้นักเรียนเขียนบรรยาย หรือตอบคำถามที่ครูสร้างขึ้น	3.39	0.82	ปานกลาง
5. การประเมินตนเอง	3.41	0.86	ปานกลาง
6. การประเมินจากบันทึกข้อมูลผู้ที่เกี่ยวข้องเช่น ครู เจ้าของภูมิปัญญา ผู้ปกครอง เพื่อน	3.38	0.83	ปานกลาง
7. การใช้ข้อสอบแบบเน้นการปฏิบัติจริงเพื่อวัดความก้าวหน้า และผลสัมฤทธิ์	3.50	0.92	ปานกลาง
8. การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน	3.49	0.91	ปานกลาง
รวม	3.44	0.82	ปานกลาง

จากตาราง 9 แสดงว่าระดับสภาพ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.38 – 3.50 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การใช้ข้อสอบแบบเน้นการปฏิบัติจริงเพื่อวัดความก้าวหน้า และผลสัมฤทธิ์ ($\bar{X} = 3.50$) รองลงมาคือ การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน ($\bar{X} = 3.49$) การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนขณะร่วมกิจกรรม การตรวจงานจากแบบฝึกหัด ผลงานภาคปฏิบัติโครงการ/โครงการต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.48$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การประเมินจากบันทึกข้อมูลผู้ที่เกี่ยวข้องเช่น ครู เจ้าของภูมิปัญญา ผู้ปกครอง เพื่อน ($\bar{X} = 3.38$)

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัญหา การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้จำแนกเป็นรายชื่อ

การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	\bar{X}	S.D.	ระดับปัญหาการดำเนินการ
1. การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนขณะร่วมกิจกรรม	2.97	0.90	ปานกลาง
2. การสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลพฤติกรรมด้านความคิด ความรู้สึก กระบวนการขั้นตอนในการทำงาน	2.96	0.89	ปานกลาง
3. การตรวจงานจากแบบฝึกหัด ผลงานภาคปฏิบัติโครงการ/โครงการต่าง ๆ	2.89	0.96	ปานกลาง
4. การรายงานตนเองของนักเรียนโดยให้นักเรียนเขียนบรรยายหรือตอบคำถามที่ครูสร้างขึ้น	2.91	0.96	ปานกลาง
5. การประเมินตนเอง	2.97	0.89	ปานกลาง
6. การประเมินจากบันทึกข้อมูลผู้ที่เกี่ยวข้องเช่น ครู เจ้าของภูมิปัญญา ผู้ปกครอง เพื่อน	2.89	0.94	ปานกลาง
7. การใช้ข้อสอบแบบเน้นการปฏิบัติจริงเพื่อวัดความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์	2.95	0.96	ปานกลาง
8. การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน	3.05	1.98	ปานกลาง
รวม	2.94	0.90	ปานกลาง

จากตาราง 10 แสดงว่าระดับปัญหา การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.94$) โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.89 – 3.05 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน ($\bar{X} = 3.05$) รองลงมาคือ การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนขณะร่วมกิจกรรม การประเมินตนเอง ($\bar{X} = 2.97$) การสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลพฤติกรรมด้านความคิด ความรู้สึก กระบวนการขั้นตอนในการทำงาน ($\bar{X} = 2.96$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การประเมินจากบันทึกข้อมูลผู้ที่เกี่ยวข้องเช่น ครู เจ้าของภูมิปัญญา ผู้ปกครอง เพื่อน ($\bar{X} = 2.89$)

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความต้องการ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ด้านการวัดประเมินผล การเรียนรู้จำแนกเป็นรายชื่อ

การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
1. การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนขณะร่วมกิจกรรม	3.52	0.81	มาก
2. การสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลพฤติกรรมด้านความคิด ความรู้สึก กระบวนการขั้นตอนในการทำงาน	3.57	0.79	มาก
3. การตรวจงานจากแบบฝึกหัด ผลงานภาคปฏิบัติโครงการ/ โครงการต่างๆ	3.57	0.76	มาก
4. การรายงานตนเองของนักเรียนโดยให้นักเรียนเขียนบรรยาย หรือตอบคำถามที่ครูสร้างขึ้น	3.51	0.78	มาก
5. การประเมินตนเอง	3.51	0.78	มาก
6. การประเมินจากบันทึกข้อมูลผู้ที่เกี่ยวข้องเช่น ครู เจ้าของภูมิปัญญา ผู้ปกครอง เพื่อน	3.47	0.79	ปานกลาง
7. การใช้ข้อสอบแบบเน้นการปฏิบัติจริงเพื่อวัดความก้าวหน้า และผลสัมฤทธิ์	3.56	0.81	มาก
8. การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน	3.56	0.83	มาก
รวม	3.53	0.72	มาก

จากตาราง 11 แสดงว่าระดับความต้องการ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.47 – 3.57 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลพฤติกรรมด้านความคิด ความรู้สึก กระบวนการขั้นตอนในการทำงาน และการตรวจงานจากแบบฝึกหัด ผลงานภาคปฏิบัติโครงการ/โครงการต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.57$) รองลงมาคือ การใช้ข้อสอบแบบเน้นการปฏิบัติจริงเพื่อวัดความก้าวหน้า และผลสัมฤทธิ์ การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน ($\bar{X} = 3.56$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การประเมินจากบันทึกข้อมูลผู้ที่เกี่ยวข้องเช่น ครูเจ้าของภูมิปัญญา ผู้ปกครอง เพื่อน ($\bar{X} = 3.47$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพ ปัญหา และความต้องการการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

ตาราง 12 ผลการเปรียบเทียบสภาพ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา

สภาพการดำเนินการ การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	วุฒิการศึกษา	N	\bar{X}	S.D.	t	P
1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ปริญญาตรี	195	3.56	0.66	1.33	0.18
	สูงกว่าปริญญาตรี	100	3.45	0.56		
2. ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้	ปริญญาตรี	195	3.43	0.90	-0.20	0.83
	สูงกว่าปริญญาตรี	100	3.45	0.61		
เฉลี่ย	ปริญญาตรี	195	3.51	0.73	0.77	0.43
	สูงกว่าปริญญาตรี	100	3.45	0.54		

จากตาราง 12 ผลการเปรียบเทียบสภาพการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยการวิเคราะห์ค่า t (t-test) พบว่า โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 13 ผลการเปรียบเทียบปัญหา การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา

ปัญหาการดำเนินการ การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	วุฒิการศึกษา	N	\bar{X}	S.D.	t	P
1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ปริญญาตรี	195	2.88	0.95	-1.71	0.08
	สูงกว่าปริญญาตรี	100	3.06	0.78		
2. ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้	ปริญญาตรี	195	3.08	0.79	0.35	0.72
	สูงกว่าปริญญาตรี	100	3.05	0.60		
เฉลี่ย	ปริญญาตรี	195	3.01	0.81	-0.54	0.58
	สูงกว่าปริญญาตรี	100	3.05	0.60		

จากตาราง 13 ผลการเปรียบเทียบปัญหา การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยการวิเคราะห์ค่า t (t-test) พบว่า โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 14 ผลการเปรียบเทียบความต้องการ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา

ความต้องการ การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	วุฒิการศึกษา	N	\bar{X}	S.D.	t	P
1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ปริญญาตรี	195	3.59	0.73	0.89	0.37
	สูงกว่าปริญญาตรี	100	3.52	0.60		
2. ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้	ปริญญาตรี	195	3.55	0.78	0.72	0.46
	สูงกว่าปริญญาตรี	100	3.49	0.58		
เฉลี่ย	ปริญญาตรี	195	3.58	0.73	0.92	0.35
	สูงกว่าปริญญาตรี	100	3.51	0.55		

จากตาราง 14 ผลการเปรียบเทียบความต้องการ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดย การวิเคราะห์ค่า t (t-test) พบว่า โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 15 ผลการเปรียบเทียบสภาพ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียน การสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน

สภาพการดำเนินการ การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	ขนาดโรงเรียน	N	\bar{X}	S.D.	F	P
1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ขนาดเล็ก	71	3.34	0.82	3.91	0.021*
	ขนาดกลาง	200	3.58	0.52		
	ขนาดใหญ่	24	3.52	0.69		
2. ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้	ขนาดเล็ก	71	3.24	1.07	2.96	0.053
	ขนาดกลาง	200	3.51	0.70		
	ขนาดใหญ่	24	3.42	0.77		
เฉลี่ย	ขนาดเล็ก	71	3.30	0.89	3.76	0.024*
	ขนาดกลาง	200	3.56	0.56		
	ขนาดใหญ่	24	3.48	0.68		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 ผลการเปรียบเทียบสภาพ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ค่า F (F-test) พบว่า โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกัน 1 ด้าน คือด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้เห็นความแตกต่าง ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบด้านความ แตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของ Scheffe's ดังตาราง 16

ตาราง 16 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ สภาพ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขนาดโรงเรียน	\bar{X}	ขนาดโรงเรียน		
		ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
ขนาดเล็ก	3.34	-	-0.24185*	-1.7673
ขนาดกลาง	3.58	0.24185*	-	0.6512
ขนาดใหญ่	3.52	0.17673	-0.6512	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 16 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ สภาพ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น งานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก กับโรงเรียนขนาด กลางมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 17 ผลการเปรียบเทียบปัญหา การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียน การสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ปัญหาการดำเนินการ การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	ขนาดโรงเรียน	N	\bar{X}	S.D.	F	P
1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ขนาดเล็ก	71	2.35	0.96	23.8091	0.000*
	ขนาดกลาง	200	3.14	0.81		
	ขนาดใหญ่	24	3.08	0.63		
2. ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้	ขนาดเล็ก	71	2.54	0.68	28.100	0.000*
	ขนาดกลาง	200	3.21	0.68		
	ขนาดใหญ่	24	3.18	0.60		
เฉลี่ย	ขนาดเล็ก	71	2.47	0.70	30.692	0.000*
	ขนาดกลาง	200	3.20	0.68		
	ขนาดใหญ่	24	3.14	0.56		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 17 ผลการเปรียบเทียบปัญหา การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ใน การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดย การวิเคราะห์ ค่า F (F-test) พบว่า โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันทั้ง 2 ด้าน คือด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ ด้านการวัด ประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้เห็นความแตกต่าง ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบด้านความ แตกต่างเป็น รายคู่โดยวิธีของ Scheffe's ดังตาราง 18 - 19

ตาราง 18 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ปัญหา การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขนาดโรงเรียน	\bar{X}	ขนาดโรงเรียน		
		ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
ขนาดเล็ก	2.35	-	-0.69570*	-0.63225*
ขนาดกลาง	3.14	0.69570*	-	0.6345
ขนาดใหญ่	3.08	0.63225*	-0.6345	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 18 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ปัญหา การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก กับโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดกลาง กับโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 19 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ปัญหา การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ด้านการประเมินผลการเรียนรู้

ขนาดโรงเรียน	\bar{X}	ขนาดโรงเรียน		
		ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
ขนาดเล็ก	2.54	-	-0.79277*	-0.73298*
ขนาดกลาง	3.21	0.79277	-	0.05979
ขนาดใหญ่	3.18	0.73298*	0.05979	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 19 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ปัญหา การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น งานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก กับโรงเรียน ขนาดกลางและโรงเรียนขนาดกลาง กับโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 20 ผลการเปรียบเทียบความต้องการ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ความต้องการ การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	ขนาดโรงเรียน	N	\bar{X}	S.D.	F	P
1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ขนาดเล็ก	71	3.75	0.70	3.323	0.037*
	ขนาดกลาง	200	3.52	0.67		
	ขนาดใหญ่	24	3.45	0.73		
2. ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้	ขนาดเล็ก	71	3.69	0.72	4.225	0.016*
	ขนาดกลาง	200	3.51	0.71		
	ขนาดใหญ่	24	3.21	0.75		
เฉลี่ย	ขนาดเล็ก	71	3.73	0.70	3.703	0.026*
	ขนาดกลาง	200	3.51	0.65		
	ขนาดใหญ่	24	3.36	0.69		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 20 ผลการเปรียบเทียบความต้องการ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดย การวิเคราะห์ ค่า F (F-test) พบว่า โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันทั้ง 2 ด้าน คือด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ ด้านการวัด ประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้เห็นความแตกต่าง ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบด้านความ แตกต่าง เป็นรายคู่โดยวิธีของ Scheffe's ดังตาราง 21 - 22

ตาราง 21 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ความต้องการ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น งานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขนาดโรงเรียน	\bar{X}	ขนาดโรงเรียน		
		ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
ขนาดเล็ก	3.75	-	0.23031	0.29816
ขนาดกลาง	3.52	-0.23031	-	0.06786
ขนาดใหญ่	3.45	-0.29816	-0.06768	-

จากตาราง 21 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ความต้องการ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น งานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก กับโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดกลาง กับโรงเรียนขนาดใหญ่ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 22 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ความต้องการ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น งานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ด้านการประเมินผลการเรียนรู้

ขนาดโรงเรียน	\bar{X}	ขนาดโรงเรียน		
		ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
ขนาดเล็ก	3.69	-	0.18468	0.47843*
ขนาดกลาง	3.51	-0.18468	-	0.29375
ขนาดใหญ่	3.21	-0.47843*	-0.29375	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 22 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ความต้องการ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น งานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก กับโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และส่วนคู่อื่น ไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์เนื้อหาความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น งานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 1 ในด้านต่าง ๆ ตามลำดับดังนี้

ตาราง 23 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียน การสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 1 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ n = 295

ข้อเสนอแนะ	n = 295	
	ความถี่	ร้อยละ
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้		
1. โรงเรียนควรมีการกำหนดนโยบายและการดำเนินการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นทำโครงการแผนปฏิบัติการ จัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	14	5.70
2. โรงเรียนควรจัดให้นักเรียนได้ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้จริง เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง และเกิดประสบการณ์โดยตรง	14	5.70
3. โรงเรียนควรจัดการนิเทศอบรมสัมมนาพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น สื่อการสอน การจัดทำแผนการสอนที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ขาดการรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น การดำเนินการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น	12	4.80
4. โรงเรียนควรมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ชุมชนในทุกด้านบันทึกรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นครูมีปัญหาด้านไม่รู้จักภูมิปัญญาท้องถิ่น	8	3.20
5. โรงเรียนควรมีวางแผนการนำนักเรียนไปศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้	8	3.20

จากตาราง 23 แสดงว่ามีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนคิดเป็นค่าร้อยละเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ โรงเรียนควรมีการกำหนดนโยบายและดำเนินการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ทำโครงการแผนปฏิบัติการจัดสรรงบประมาณ สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และโรงเรียนควรจัดให้นักเรียนได้ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้จริง เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง และเกิดประสบการณ์โดยตรง มีค่าคิดเป็นร้อยละ 5.70 เท่ากัน ส่วนโรงเรียนควรมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ชุมชนในทุกด้านบันทึกรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นครูมีปัญหาด้านไม่รู้จักภูมิปัญญาท้องถิ่น และโรงเรียนควรมีวางแผนการนำนักเรียนไปศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 3.20 เท่ากัน

ตาราง 24 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียน การสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 n = 295

ข้อเสนอแนะ	n = 295	
	ความถี่	ร้อยละ
ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้		
1. โรงเรียนควรมีการส่งเสริมด้านการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การประเมินตามสภาพจริง	12	4.80
2. ควรมีการประชุมออกแบบใบงาน และการวัดประเมินผลแบบ บูรณาการโดยหลอมชิ้นงานทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ในการพานักเรียน ไปศึกษาแหล่งเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น	10	4.00

จากตาราง 24 แสดงให้เห็นว่า มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ ในการจัดการเรียนการสอนในด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้คิดเป็นค่าร้อยละตามลำดับดังนี้ โรงเรียนควรมีการส่งเสริมด้านการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลตามสภาพจริง คิดเป็นร้อยละ 4.80 การพานักเรียนไปสำรวจแหล่งเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นควรมีการประชุม หลอมชิ้นงาน ออกแบบใบงานและดำเนินการวัดประเมินผลแบบบูรณาการหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 4.00

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย เรื่อง สภาพ ปัญหา ความต้องการ และแนวทางพัฒนาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

1. ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1
2. เพื่อศึกษาความต้องการการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1
4. เพื่อเปรียบเทียบสภาพ ปัญหา และความต้องการ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

สรุปผล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษา สภาพ ปัญหา ความต้องการ และแนวทางพัฒนาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สถานภาพส่วนบุคคลของครูประกอบด้วย วุฒิการศึกษา และ ขนาดโรงเรียนพบว่า ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการครู มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี และปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง

2. ระดับสภาพ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าระดับสภาพ ดำเนินการ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก และด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง

3. ระดับปัญหา การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าระดับปัญหา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน

4. ระดับความต้องการ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียน การสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ระดับความต้องการ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก และด้านการวัดประเมินผล การเรียนรู้ อยู่ในระดับมากเช่นกัน

5. ผลการเปรียบเทียบการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียน การสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตาม วุฒิการศึกษา และขนาดโรงเรียน มีดังนี้

5.1 ผลการเปรียบเทียบสภาพการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัด การเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดย การวิเคราะห์ค่า t (t -test) พบว่า โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

5.2 ผลการเปรียบเทียบปัญหา การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัด การเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดย การวิเคราะห์ค่า t (t -test) พบว่า โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

5.3 ผลการเปรียบเทียบความต้องการ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยการวิเคราะห์ ค่า t (t -test) พบว่า โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

5.4 ผลการเปรียบเทียบสภาพ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัด การเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดย การวิเคราะห์ค่า F (F -test) พบว่า โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้าน พบว่า มีความแตกต่างกัน คือด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

5.5 ผลการเปรียบเทียบปัญหา การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ค่า F (F-test) พบว่า โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันทั้ง 2 ด้าน คือด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้

5.6 ผลการเปรียบเทียบความต้องการ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ค่า F (F-test) พบว่า โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันทั้ง 2 ด้าน คือด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้

6. แนวทางพัฒนาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยภาพรวมพบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เห็นว่า ควรจัดการประชุม อบรม ให้ความรู้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในทุกลักษณะ ในทุกด้าน เพราะการที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้จะทำให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งควรจัดให้มีการเรียนรู้จากของจริง สถานที่จริง และมีผู้เชี่ยวชาญในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องนั้น ๆ จริง จะทำให้นักเรียนและครูผู้สอน ได้ประสบการณ์โดยตรง

อภิปรายผล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษา สภาพ ปัญหา ความต้องการ และแนวทางพัฒนา การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผู้วิจัยมีประเด็นในการอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนแต่ละแห่งได้ยึดถือตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่กำหนดไว้ว่า ให้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยได้มีการร่วมกันระดมทรัพยากรจากชุมชนให้มามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตลอดจนเปิดโอกาสให้โรงเรียนเปิดสอนวิชาเลือกเสรีให้ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ทำให้โรงเรียนมีการนำความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนพรัตน์ ทองแสง (2547 : 105 -108) ได้ศึกษาการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารโรงเรียน

ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารโรงเรียนในระดับมาก ข้าราชการครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่าข้าราชการครูชายเห็นว่าการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารโรงเรียนมากกว่าข้าราชการครูหญิง ข้าราชการครูที่มีสายปฏิบัติหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมไม่แตกต่างกัน ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า โรงเรียนขนาดกลางมีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลาง มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก

2. ปัญหา การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า เมื่อพิจารณาปัญหาทั้ง 2 ด้านเป็นรายด้าน คือ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก และด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนแต่ละแห่งยังขาดการ ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร การออกแบบเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น การสำรวจและบันทึกข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดทำแฟ้มข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ศึกษา วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา วิเคราะห์เนื้อหาสาระ เพื่อกำหนดการสอน การเขียนแผนการสอน กำหนดรายละเอียด เนื้อหาที่สอน เท่าที่ควร รวมไปถึงนโยบายการบริหาร ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนไม่สอดคล้องกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ อีกทั้งขาดการต่อเนื่องของวิทยากร/ปราชญ์ชาวบ้านที่จะมาให้ความรู้แก่นักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสิรินธร สุรินโท บัวไข (2551 : 65 - 68) ได้ศึกษาสภาพการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 2 มีปัญหาอุปสรรคในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง 14 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ งบประมาณในการสนับสนุนมีจำกัด ไม่เพียงพอต่อการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ รองลงมาคือ ผู้รู้ในท้องถิ่นไม่สะดวกในการถ่ายทอดความรู้ เพราะต้องทุ่มเวลาให้กับการทำมาหากินเป็นส่วนใหญ่ อีกทั้งทิศทางและนโยบายของผู้บริหารสถานศึกษาไม่สอดคล้องกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนการสอนเท่าที่ควร

3. ความต้องการ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า เมื่อพิจารณาปัญหาทั้ง 2 ด้านเป็นรายด้าน คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากทั้ง 2 ด้าน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 มีนโยบาย น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลปัจจุบัน สู่การปฏิบัติ ในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประทีป ทวานจิต (2545 : 136 - 139) ได้ศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการ การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอน ไม่เคยรับการอบรมหรือประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการเรียนการสอน การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการเรียนการสอน จะใช้วิธีศึกษาจากเอกสาร ขอคำปรึกษาจากผู้รู้ในท้องถิ่นและสำรวจแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น การสอนเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นใช้การสอนแบบบรรยายและการศึกษานอกสถานที่ หลังจากใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอน นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นมากขึ้น ในด้านการประเมินผลการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอน ครูผู้สอนประเมินจากความสนใจของผู้เรียนและประเมินจากเนื้อหาที่เรียน การขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณเป็นปัญหาในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน มากที่สุด รองลงมาคือขาดเอกสารและข้อมูลที่รวบรวมไว้ และขาดการวางแผนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน ครูผู้สอนมีความต้องการให้มีการจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนเพิ่มเติมและต้องการให้มีการจัดทำหลักสูตรที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งต้องการให้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ยกย่องเชิดชูเกียรติ

4. ผลการเปรียบเทียบสภาพ ปัญหา และความต้องการ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต1 จำแนกตาม วุฒิการศึกษา และขนาดโรงเรียน มีดังนี้

4.1 ผลการเปรียบเทียบสภาพ ปัญหา และความต้องการ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยภาพรวมพบว่าครูที่มีวุฒิมัธยมศึกษาตอนต้นหรือปริญญาตรีกับสูงกว่าปริญญาตรี มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทั้งด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้ ครูที่มีวุฒิมัธยมศึกษาตอนต้นหรือปริญญาตรีกับสูงกว่าปริญญาตรี มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของนุชลี คล้ายวันเพ็ญ (2553 : 146) ได้ศึกษาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพระนครพบว่า ครูที่มีวุฒิมัธยมศึกษาตอนต้นหรือปริญญาตรีกับสูงกว่าปริญญาตรี มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน

4.3 ผลการเปรียบเทียบสภาพ ปัญหา และความต้องการ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยภาพรวมพบว่าครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ต่างกัน มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทั้งด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ต่างก็มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสิรินธร สุรินโท บัวไข (2551 : 67) ได้ศึกษาสภาพการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ที่มีขนาดของสถานศึกษาต่างกัน มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญในบทบาทด้านการกำหนดนโยบายวางแผนการจัดการศึกษา การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม การวางแผนการสอนและการวัดประเมินผล

1.3 ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมสนับสนุนในด้านการจัดสรรทรัพยากร งบประมาณที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.4 ผู้บริหารโรงเรียนควรพิจารณาเกี่ยวกับการจัดทำแผนบูรณาการกิจกรรม และการบูรณาการด้านการออกแบบใบงาน ใบความรู้ที่นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและสามารถวัดประเมินผลได้หลากหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

2.1 ศึกษาประสิทธิภาพของการใช้ทรัพยากรที่สัมพันธ์กับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน

2.2 ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการ

2.3 ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน

2.4 การวิจัยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต1 แต่ละโรงเรียน โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ แสนคำ. สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาใช้หลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.
- กรมวิชาการ. คู่มือหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2534.
- กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546.
- _____. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.
- _____. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2544.
- _____. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546.
- _____. วัฒนธรรมพัฒนาการทางประวัติศาสตร์เอกลักษณ์ และภูมิปัญญาจังหวัดนครพนม. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2542 ก.
- _____. วัฒนธรรมพัฒนาการทางประวัติศาสตร์เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดแม่ฮ่องสอน. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2542 ข.
- _____. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551.
- _____. แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545.
- กฤษฎา ยศขจรรัฐ. การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าสู่โรงเรียน : กรณีศึกษาจังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ ส.ม. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2546.
- จันทราณี สงวนนาม. ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : บุคพอยท์, 2545.
- เฉลิมชัย สมท่า. การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตาม ความคิดเห็นของครูปฏิบัติการสอน. เลย : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1, 2547.
- ชัชวาล ทองดีเลิศ. รู้จักนักคิด. กรุงเทพฯ : บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน), 2547.
- ชัยยุทธ ศิริสุทธิ. การประกันคุณภาพการศึกษา. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. การบริหารงานวิชาการ. ปัตตานี : ฝ่ายเทคโนโลยีการศึกษา สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี, 2546.
- ณรงค์ พรหมพัชรพล. การพัฒนาครูในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นโรงเรียนตั้งใจวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.

- ดวงจันทร์ ประเสริฐอาษา. การพัฒนาหลักสูตร โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การเลี้ยงจิ้งหรีด ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.
- ทีศนา แคมมณี. การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. ม.ป.ท. : ม.ป.พ., 2542.
- เทพฤทธิ์ ไชโย. พัฒนาครูด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนสามขาพิทยาคม อำเภอโพธาราย จังหวัดร้อยเอ็ด. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.
- ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : วี.อินเตอร์พริ้นท์, 2550.
- ธีระ รุญเจริญ. การบริหารยุคปฏิรูปการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง, 2546.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. กระบวนการปฏิรูปเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้การประเมินและการประกัน. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น, 2545.
- นพรัตน์ ทองแสง. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุบลราชธานี : สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, 2547.
- นุชลี คล้ายวันเพ็ญ. การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียน มัธยมศึกษาในเขตพระนคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ, 2553.
- บรรยงค์ โตจินดา. การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ : อมรการพิมพ์, 2546
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2545.
- ประจักษ์ บุญอารีย์. บริบทแนวโน้มทางการศึกษา. อุบลราชธานี : สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, 2543.
- ประทีป หวานชิต. การศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียน การสอนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2545.
- ประสาธ วรรณพัฒน์. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับผลิตภัณฑ์จาก ต้นแขม โดยใช้กิจกรรมแบบโครงงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2549.
- ประเวศ วะสี. ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท เล่มที่ 2. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป, 2536.
- พะยอม วงศ์สารศรี. การบริหารทรัพยากรมนุษย์. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุภา, 2544.
- พรหมเมศวร์ คาผาบ. การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษา ขอนแก่น เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เลย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2550.
- พระมหาสิรินธร สุรินโท บัวไข. ศึกษาสภาพการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียน การสอนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2551.

- ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ โตวณะบุตร. หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2542.
- . การจัดและการบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2550.
- มานพ สกลศิลป์ศิริ. “โรงเรียนดีและมีประสิทธิภาพ,” วารสารครูขอนแก่น เขต 1. 1(2) : 2 - 3 ; เมษายน – มิถุนายน, 2548.
- เย็นใจ เลาหวณิช และพุลทรัพย์ นาคณา. ผู้นำทางวิชาการและการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2550.
- รุ่ง แก้วแดง. การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยเข้าสู่ระบบการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541.
- . ปฏิวัติการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : มติชน, 2543.
- วันชัย วิริยะประกุล. ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารบุคคลโรงเรียนอุดมวิทยานุกุล อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2550.
- วัฒนาพร ระจับทุกข์. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : เลิฟแอนด์ลิฟเพรส, 2541.
- วิทยา จันท์ศิริ. การพัฒนาสมรรถนะและจริยธรรมในการบริหาร เอกสารประกอบการบรรยายรายวิชา 0501818. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553.
- วีรชัย วรรณศรี. การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2545.
- ศิริรัตน์ ประสีระเตสัง. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง การทำผ้าบาติกจากผ้าไหม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2549.
- ศศิธร เชื้อวัฒนากุล. การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านกว้างท่าเยี่ยม อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.
- สมนึก ภัททิยธนี. พื้นฐานการวิจัยการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 6. มหาสารคาม : ประสานการพิมพ์, 2553.
- สมบัติ ท้ายเรือคำ. พื้นฐานการวิจัยการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 6. มหาสารคาม : ประสานการพิมพ์, 2553.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. หลักการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2543.
- สมาน อัครภูมิ. การจัดการศึกษาท้องถิ่น : กรณีศึกษา. อุบลราชธานี : อุบลกิจออฟเซตการพิมพ์, 2541.
- สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์. หลักการบริหารนโยบายและวางแผนการศึกษา เอกสารประกอบการบรรยายรายวิชา 0501701. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.
- . หลักการ ทฤษฎี และแนวปฏิบัติทางการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554.

- สุธีรา คันสร. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่องลูกชุปขาววัง. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.
- สุพิศ นาโควงศ์. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สมุนไพร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2549.
- สุวิมล ว่องวานิช. การพัฒนามาตรฐานคุณภาพครูและผู้บริหารสถานศึกษาและการวางระบบประเมินภายใน. กรุงเทพฯ : สำนักงานข้าราชการครู กระทรวงศึกษาธิการ, 2544.
- _____. การประเมินผลการเรียนรู้แนวใหม่. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานใน กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม, 2542.
- _____. แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2549). กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค, 2545.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : การศาสนา, 2547.
- _____. แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, 2553.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2534.
- _____. การวัดและประเมินผลสภาพแท้จริงของนักเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2540.
- _____. เส้นทางการสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาไทย : แนวทางการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555 – 2559. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. มาตรฐานการศึกษาของชาติ. กรุงเทพฯ : สหાયบล็อก, 2548.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. แนวทางการบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2549.
- เสถียรภาพ พันธุ์โพธิ์จรณ์. “ปรัชญาและแนวคิดการจัดการทรัพยากรมนุษย์,” ใน ประมวลสาระชุดวิชาการจัดองค์การและทรัพยากรมนุษย์ หน่วยที่ 8. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2543.

- อนุวัติ คุณแก้ว. หลักการวัดและประเมินผลทางการศึกษา. ม.ป.ท. : ม.ป.พ., 2548.
- อรพิน สันติธีรกุล. การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นวิทยากร. เชียงใหม่ : คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.
- อัมพร สร้อยจิตร. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการทอผ้าไหมมัดหมี่สุรินทร์ ช่วงชั้นที่ 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2549.
- Allen, Virginia Lynn. "A Comparison of Student Behavior in the Cooperative Learning Versus Lecture Classroom," Master Abstracts International. 37(3) : 115-116 ; June, 1999.
- Ann, Teberg S. "Identified Professional Development Need of Teachers in Curriculum Reform," Masters Abstracts International. 45(2) : 44-45 ; October, 2000.
- Bellah, Kimberly A. "Elementary Teachers' Experiences in Adopting an Agricultural Literacy Curriculum," Dissertation Abstracts International. 67(7) : unpagged ; December, 2006.
- Fester, James W. and Dornald F. Kettl. The Politics of The Administrative Process. New Jersey : Chatham House Publisher, Inc., 1991.
- Goble, Jay A. "No Child Left Behind Legislation and Its Impact on Local Curriculum Decisions, Classroom Instruction and Teacher Job Satisfaction in Downstate Illinois," Dissertation Abstracts International. 70(05) : unpagged ; November, 2009.
- Greenwood, Nicole Leuren. "Reinventing Project-Based Learning to Meet Curent Standards," Masters Abstracts International. 42(2) : 115 ; April, 2003.
- Hargrave, Odessa Starr. "We are All Learning Here : Project -based Learning in The Classroom," Masters Abstracts International. 42(2) : 395 ; April, 2004.
- Hoar, Marilyn Leone. "Relationship, Status, and Tradition : School and Community in a Fijian Village," Dissertation Abstracts International. 65(8) : 2849 ; February, 2005.
- Hodgson. J.S. Public Administration. Canada : McGrew-Hill, 1969.
- Longo, Nicholas Vito. "Reaching Beyond the School : The Role of Community in Civic Education," Dissertation Abstracts International. 66(2) : 531 ; August, 2005.
- Niesz, Tallia Marie. "How The Project Approach Provides Opportunities for Authentic Learning," Dissertation Abstracts International. 42(2) : 378-A ; October, 2004.
- White, Scott R. "A Critical Action Research Approach to Curriculum Development in a Laboratory-based Chemical Engineering Course," Dissertation Abstracts International. 65(10) : 3746-A ; April, 2005.

Yamane, Taro. Statistics : An Introductory. 2nd ed. New York : Harper and Row, 1973.

ภาคผนวก ก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามเพื่อการศึกษาค้นคว้า

เรื่อง สภาพ ปัญหา ความต้องการ และแนวทางพัฒนาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการ และแนวทางพัฒนา การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงาน พื้นฐาน

อาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาและความต้องการพัฒนาการนำ ภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการ จัดการเรียนการสอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

ผู้ศึกษาค้นคว้าขอความร่วมมือจากท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริง คำตอบของท่านจะเก็บไว้เป็นความลับ โดยจะใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นางโสภารัตน์ รักษาแสง

นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 1

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมายลงใน ลงในช่อง ที่ตรงกับข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. วุฒิการศึกษา

- ปริญญาตรี
- ปริญญาตรีขึ้นไป

2. ขนาดโรงเรียน

- โรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา
- โรงเรียนขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121 - 600 คน
- โรงเรียนขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 601 - 1,500 คน

การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน														
	ระดับสภาพ					ระดับปัญหา					ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1.13 การทำหนังสือราชการขออนุญาตหัวหน้า สถานศึกษา/การติดต่อวิทยากรท้องถิ่น/เบิกจ่าย ค่าตอบแทนวิทยากร.....															
1.14 การรายงานผู้บังคับบัญชาหลังจากนำนักเรียนไป ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น.....															
2. ด้านการประเมินผลการเรียนรู้															
2.1 การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนขณะเข้าร่วมกิจกรรม..															
2.2 การสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลพฤติกรรมด้าน ความคิด ความรู้สึก กระบวนการขั้นตอนการ ทำงาน..															
2.3 การตรวจงานจากแบบฝึกหัด ผลงานภาคปฏิบัติ โครงการ/โครงการต่าง ๆ															
2.4 การรายงานตนเองของนักเรียนโดยให้นักเรียน เขียนบรรยายหรือตอบคำถามที่ครูสร้างขึ้น.....															
2.5 การประเมินตนเอง.....															
2.6 การประเมินจากบันทึกข้อมูลผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ครู เจ้าของภูมิปัญญา ผู้ปกครอง เพื่อน.....															
2.7 การใช้สอบแบบเน้นการปฏิบัติจริง เพื่อวัด ความก้าวหน้า และผลสัมฤทธิ์.....															
2.8 การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน.....															

ตอนที่ 3

แนวทางการพัฒนาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

คำชี้แจง โปรดให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น
งานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ด้านการประเมินผลการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข
ผลการวิเคราะห์ทางสถิติ

ตาราง 25 ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถามเพื่อการศึกษา เรื่อง สภาพ ปัญหา ความต้องการ และแนวทางพัฒนาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน กลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 1

ข้อคำถาม	IOC
1	1
2	1
3	1
4	.66
5	.66
6	1
7	.66
8	1
9	1
10	.66
11	.66
12	.66
13	1
14	1
15	1
16	1
17	1
18	1
19	1
20	1
21	1
22	1

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ ศธ 0530.1(32)/ว 095

ศูนย์พัฒนาการศึกษาอุดรธานี
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
41000

14 มกราคม 2556

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน อาจารย์สุรพล สุขประเสริฐ

ด้วยนางโสภารัตน์ รักษาแสง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา รุ่น พ.24 ระบบพิเศษ ศูนย์พัฒนาการศึกษาอุดรธานี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง “สภาพ ปัญหา ความต้องการ และแนวทางพัฒนานำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน สาระวิชาการงานพื้นฐานอาชีพ และเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง ของการศึกษาหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วณิช นิรันทรานนท์ เป็นอาจารย์ ที่ปรึกษาครั้งนี้

เพื่อให้การทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ ศูนย์พัฒนาการศึกษา อุดรธานี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้ เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ เพื่อที่นิตจะได้ดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ศูนย์พัฒนาการศึกษาอุดรธานี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต ชุกำแพง)
ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาการศึกษาอุดรธานี
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ศูนย์พัฒนาการศึกษาอุดรธานี
โทรศัพท์ 0-4224-6363
โทรสาร 0-4224-6364

ที่ ศธ 0530.1(32)/ว 095

ศูนย์พัฒนาการศึกษาอุดรธานี
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
41000

14 มกราคม 2556

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน อาจารย์เจริญศรี พงษ์สิงห์

ด้วยนางโสภารัตน์ รักษาแสง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา รุ่น พ.24 ระบบพิเศษ ศูนย์พัฒนาการศึกษาอุดรธานี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง “สภาพ ปัญหา ความต้องการ และแนวทางพัฒนาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน สารวิชาการงานพื้นฐานอาชีพ และเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง ของการศึกษาหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วณิช นิรันทรานนท์ เป็นอาจารย์ ที่ปรึกษาครั้งนี้

เพื่อให้การทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ ศูนย์พัฒนาการศึกษา อุดรธานี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้ เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ เพื่อที่นิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ศูนย์พัฒนาการศึกษาอุดรธานี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต ชุกาแพง)
ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาการศึกษาอุดรธานี
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ศูนย์พัฒนาการศึกษาอุดรธานี
โทรศัพท์ 0-4224-6363
โทรสาร 0-4224-6364

ที่ ศธ 0530.1(32)/ว 095

ศูนย์พัฒนาการศึกษาอุดรธานี
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
41000

14 มกราคม 2556

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน อาจารย์เชาวนี นาโควงศ์

ด้วยนางโสภารัตน์ รักษาแสง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา รุ่น พ.24 ระบบพิเศษ ศูนย์พัฒนาการศึกษาอุดรธานี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง “สภาพ ปัญหา ความต้องการ และแนวทางพัฒนาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นงานเกษตร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน สารวิชาการงานพื้นฐานอาชีพ และเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง ของการศึกษาหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วณิช นิรันทรานนท์ เป็นอาจารย์ ที่ปรึกษาครั้งนี้

เพื่อให้การทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ ศูนย์พัฒนาการศึกษา อุดรธานี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้ เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ เพื่อที่นิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ศูนย์พัฒนาการศึกษาอุดรธานี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต ชูกำแหง)

ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาการศึกษาอุดรธานี

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ศูนย์พัฒนาการศึกษาอุดรธานี

โทรศัพท์ 0-4224-6363

โทรสาร 0-4224-6364

ประวัติย่อของผู้ศึกษาค้นคว้า

ประวัติย่อของผู้ศึกษาค้นคว้า

ชื่อ	นางโสภารัตน์ รักษาแสง
วันเกิด	วันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2502
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 305 หมู่ 11 ตำบลกุดสระ อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี 41000
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครูชำนาญการพิเศษ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านงอยเลิงทอง ตำบลนาข่า อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี 41000 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2515	ประถมศึกษาปีที่ 7 โรงเรียนบ้านนาข่า อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี
พ.ศ. 2502	มัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสตรีราชินูทิศ อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี
พ.ศ. 2522	ประกาศนียบัตรวิชาชีพทางการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง) วิชาเอกภาษาไทย วิทยาลัยครูอุดรธานี
พ.ศ. 2549	ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) วิชาเอกภาษาไทย วิทยาลัยครูอุดรธานี
พ.ศ. 2556	ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม